

UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI
BABEȘ-BOLYAI TUDOMÁNYEGYETEM
BABEȘ-BOLYAI UNIVERSITÄT
BABEȘ-BOLYAI UNIVERSITY

TRADITIO ET EXCELLENTIA

FACULTATEA DE GEOGRAFIE

Str. Clinicilor nr. 5-7

Cluj-Napoca, 400006

Tel: 0264-596116

Fax: 0264-597988

geogr@ubbcluj.ro

<https://geografie.ubbcluj.ro>

CONSILIUL
JUDEȚEAN
ARGEȘ

PLANUL DE AMENAJARE A TERITORIULUI JUDEȚEAN ARGEȘ

**ETAPA I – ELABORAREA STUDIILOR DE FUNDAMENTARE
VOLUMUL I. STUDII DE FUNDAMENTARE**

Livrabil I.2.IV. – STUDIU DE FUNDAMENTARE PRIVIND REȚEAUA DE AȘEZĂRI

TABEL DE RESPONSABILITĂȚI

LIVRABIL I.2.IV. – STUDIU DE FUNDAMENTARE PRIVIND REȚEAUA DE AȘEZĂRI

DENUMIRE PROIECT	Elaborarea Planului de Amenajare a Teritoriului Județean (P.A.T.J.) Argeș, nr. contract 10894 / 25.06.2024	
ETAPA și FAZA PROIECT	ETAPA 1 – Elaborarea Studiilor de Fundamentare	
ACHIZITOR	CONSILIUL JUDEȚEAN ARGEȘ Piața Vasile Milea, nr. 1, municipiul Pitești, Jud. Argeș	
RESPONSABIL PROIECT DIN PARTEA ACHIZITORULUI	Arh. Andreea Cosmina TACHE Arhitect Șef al Județului Argeș	
ȘEF PROIECT COMPLEX	NUME	SEMNĂTURĂ
	Șef lucr. dr. geogr.-urb. Ciprian MOLDOVAN Expert RUR, simbol B, C, C1, F1, F3, F5, G2, G9	
CONSULTANT ȘTIINȚIFIC	Acad. prof. univ. dr. geogr.-urb. BENEDEK Jozsef Expert RUR, simbol B, C, F1, F2, F3, F5, G2, G9	
ELABORATOR LIVRABIL	NUME	SEMNĂTURĂ
	Specialist cheie: urbanism și amenajarea teritoriului Specialist non-cheie: Sociologie urbană și demografie Conf. univ. dr. geogr.-urb. Raularian RUSU Expert RUR, simbol B, C, C1, F1, F3, F5	
RESPONSABIL GIS	NUME	SEMNĂTURĂ
	Specialist non-cheie: cartografie digitală GIS, baze de date geospațiale Conf. univ. dr. geogr.-urb Titus-Cristian MAN Expert RUR, simbol B, C, C1, F1, F3, F5, G2, G9 Drd. Cosmina-Daniela URSU	
DATA	Ianuarie 2025	

CUPRINS

1. DELIMITAREA OBIECTIVULUI STUDIAT	4
2. ANALIZA CRITICĂ A SITUAȚIEI EXISTENTE.....	6
2.1 Clasificarea UAT după suprafață și numărul de localități aparținătoare	6
2.2 Componenta rețelei de localități. Categorii de localități după rang și mărime. Distribuția teritorială pe categorii de mărime a localităților	10
2.3 Istoricul așezărilor umane și al organizării administrativ-teritoriale	20
2.4 Evoluția localităților urbane. Evoluția localităților rurale (tipologie, mărime, vechime) ...	25
2.5 Localități cu așezări informale.....	41
2.6 Posibilități de dezvoltare în sistem	48
2.7 Zone lipsite de municipii și orașe. Zone rurale defavorizate	49
2.8 Localități cu zone de extindere necontrolată și fenomene de periurbanizare.....	54
2.9 Existența unor litigii cu privire la limitele administrativ-teritoriale	56
2.10 Ierarhizarea și funcțiunile localităților. Satisfacerea indicatorilor minimali de definire conform PATN – Secțiunea a IV-a, pe categorii de localități, în ceea ce privește infrastructura socio-culturală, echiparea tehnico-edilitară și locuirea	56
2.11 Zone / localități greu accesibile sau lipsite de legături corespunzătoare în teritoriu	64
2.12 Evoluția prezumată a rețelei de localități	65
2.13 Unități administrativ-teritoriale cu perspective de promovare în categorii superioare ..	67
2.14 Fondul locativ. Evoluția viitoare a fondului de locuințe și calitatea vieții	68
3. EVIDENȚIEREA DISFUNȚIONALITĂȚILOR ȘI PRIORITĂȚI DE INTERVENȚIE.....	84
3.1 Disfuncționalități	84
3.2 Priorități de intervenție.....	87
4. PROPUNERI DE ELIMINARE / DIMINUARE A DISFUNȚIONALITĂȚILOR	91
5. PROGNOZE, SCENARIII SAU ALTERNATIVE DE DEZVOLTARE.....	95
5.1 Prognoze.....	95
5.2 Scenarii / alternative de dezvoltare	97
SURSE BIBLIOGRAFICE.....	100
ANEXE.....	102

LISTĂ TABELE

Tabel 2.1 AȘEZĂRILE INFORMALE DIN JUDEȚUL ARGEȘ, GRUPATE PE U.A.T.-URI	44
--	----

LISTĂ FIGURI

Fig. 2.1 CLASIFICAREA UAT DIN JUDEȚUL ARGEȘ DUPĂ SUPRAFAȚĂ.....	7
Fig. 2.2 CLASIFICAREA UAT DIN JUDEȚUL ARGEȘ DUPĂ NUMĂRUL DE LOCALITĂȚI APARTINĂTOARE.....	9
Fig. 2.3 CLASIFICAREA UAT DIN JUDEȚUL ARGEȘ PE RANGURI, CONFORM LEGII 351/2001.	12
Fig. 2.4 CLASIFICAREA UAT DIN JUDEȚUL ARGEȘ DUPĂ MĂRIMEA DEMOGRAFICĂ.	15
Fig. 2.5 CLASIFICAREA AȘEZĂRILOR DIN JUDEȚUL ARGEȘ DUPĂ MĂRIMEA DEMOGRAFICĂ.....	18
Fig. 2.6 EVOLUȚIA NUMĂRULUI TOTAL DE LOCUINȚE DIN JUDEȚUL ARGEȘ ÎN PERIOADA 1990-2023.	69
Fig. 2.7 EVOLUȚIA NUMĂRULUI ANUAL DE LOCUINȚE TERMINATE (NOI) DIN JUDEȚUL ARGEȘ ÎN PERIOADA 1990-2023.	70
Fig. 2.8 DISTRIBUȚIA TERITORIALĂ, LA NIVEL DE UAT, A LOCUINȚELOR NOI (TERMINATE) DIN JUDEȚUL ARGEȘ ÎN PERIOADA 2014-2023.....	71
Fig. 2.9 DISTRIBUȚIA TERITORIALĂ, LA NIVEL DE UAT, A LOCUINȚELOR NOI (TERMINATE) DIN JUDEȚUL ARGEȘ ÎN ANUL 2023.....	73
Fig. 2.10 FONDUL LOCATIV – DISTRIBUȚIA TERITORIALĂ, LA NIVEL DE UAT, A NUMĂRULUI TOTAL DE LOCUINȚE DIN JUDEȚUL ARGEȘ LA SFÂRȘITUL ANULUI 2023.	75
Fig. 2.11 NUMĂRUL MEDIU DE PERSOANE / LOCUINȚĂ, LA NIVEL DE UAT, ÎN JUDEȚUL ARGEȘ LA SFÂRȘITUL ANULUI 2023.....	77
Fig. 2.12 SUPRAFAȚA LOCUIBILĂ, LA NIVEL DE UAT, ÎN JUDEȚUL ARGEȘ LA SFÂRȘITUL ANULUI 2023.	79
Fig. 2.13 SUPRAFAȚA LOCUIBILĂ PE LOCUITOR, LA NIVEL DE UAT, ÎN JUDEȚUL ARGEȘ LA SFÂRȘITUL ANULUI 2023.....	80
Fig. 2.14 SUPRAFAȚA LOCUIBILĂ PE LOCUINȚĂ, LA NIVEL DE UAT, ÎN JUDEȚUL ARGEȘ LA SFÂRȘITUL ANULUI 2023.....	82

LISTĂ ACRONIME

INS – Institutul Național de Statistică

PATN – Planul de Amenajare a Teritoriului Național

UAT – Unitate Administrativ Teritorială

1. DELIMITAREA OBIECTIVULUI STUDIAT

Județul Argeș este localizat în partea central-sudică a României, fiind traversat de paralela de 45°N și de meridianul de 25°E. Este parte integrantă a Regiunii de Dezvoltare 3 Sud – Muntenia, alături de județele Dâmbovița, Prahova, Ialomița, Călărași, Giurgiu și Teleorman, și are conexiuni directe cu Regiunea de Dezvoltare 8 Centru la nord (pe drumul național Pitești – Câmpulung – Brașov) și cu Regiunea de Dezvoltare 4 – Oltenia la vest și sud-vest (pe mai multe căi rutiere și feroviare, între care drumurile naționale Pitești – Râmnicu Vâlcea, Curtea de Argeș – Râmnicu Vâlcea și Pitești – Slatina – Craiova). Principala axă rutieră a județului este însă autostrada A1, care leagă municipiul Pitești de capitala țării, București, fiind în construcție sectoarele de autostradă de la Pitești spre nord, prin Curtea de Argeș spre valea Oltului și Sibiu, spre centrul și vestul țării.

Județul Argeș are o suprafață de 6862 km², fiind al 10-lea ca suprafață din România, dar cel mai extins din Regiunea de Dezvoltare 3 Sud – Muntenia. Se învecinează cu județele Sibiu și Brașov la nord, cu județele Vâlcea și Olt la vest și sud-vest, cu județul Teleorman la sud și cu județul Dâmbovița la est. Populația sa a fost de 569932 locuitori la ultimul recensământ (2021), fiind tot al 10-lea din România și din acest punct de vedere, doar că la nivel regional este abia pe locul al doilea, fiind depășit de județul Prahova.

Județul Argeș are un relief care coboară în trepte, de la nord la sud. Astfel, în partea nordică se află Carpații Meridionali, reprezentați prin Grupa Munților Făgăraș, cu cel mai înalt vârf din România, Moldoveanu (2544 m). Puțin mai la sud de creasta principală a Munților Făgăraș, se află alte catene montane mai mici aparținând acestei grupe (Frunți, Ghițu și, mai mare ca dimensiuni, Iezer). La sud de Carpați se situează Subcarpații, reprezentați prin Muscelele Argeșului, cu o salbă de depresiuni, atât la ieșirea din munte, cât și la contactul cu Podișul Getic, unde se află numeroase așezări, inclusiv municipiile Câmpulung și Curtea de Argeș, foste capitale ale Țării Românești. La sud de Subcarpați se află Podișul Getic, cu altitudini mai scăzute, puternic fragmentat de văi, și divizat în mai multe subunități, precum Piemontul Cotmeana (în vest), Dealurile sau Gruirile Argeșului (în centru) și Piemontul Căndești (în est). În zona de podiș, așezările sunt dispuse de multe ori liniar, de-a lungul principalelor văi, având funcții pomicole pronunțate. O parte din râuri confluează în apropiere de Pitești în Argeș, care este principalul colector al cursurilor de apă din partea centrală a județului. În partea sudică a județului se află Câmpia Română, reprezentată prin două unități mai importante – Câmpia Întoarsă a Piteștilor în apropierea municipiului reședință de județ, Pitești, precum și la sud, est și sud-est de acesta, și

Câmpia Găvanu-Burdea, o câmpie tabulară, care se desfășoară în extremitatea sudică a județului, câmpurile largi fiind separate de văi care o traversează preponderent pe direcția nord-sud. Așezările de la câmpie sunt mai mari, adunate, cu funcții preponderent agricole.

În județul Argeș există 102 unități administrativ-teritoriale de bază, respectiv 3 municipii, 4 orașe și 95 de comune, care includ 585 de localități. Municipiul Pitești este reședința de județ, fiind de departe și cel mai important centru urban al județului, având peste 140000 de locuitori.

2. ANALIZA CRITICĂ A SITUAȚIEI EXISTENTE

2.1 Clasificarea UAT după suprafață și numărul de localități aparținătoare

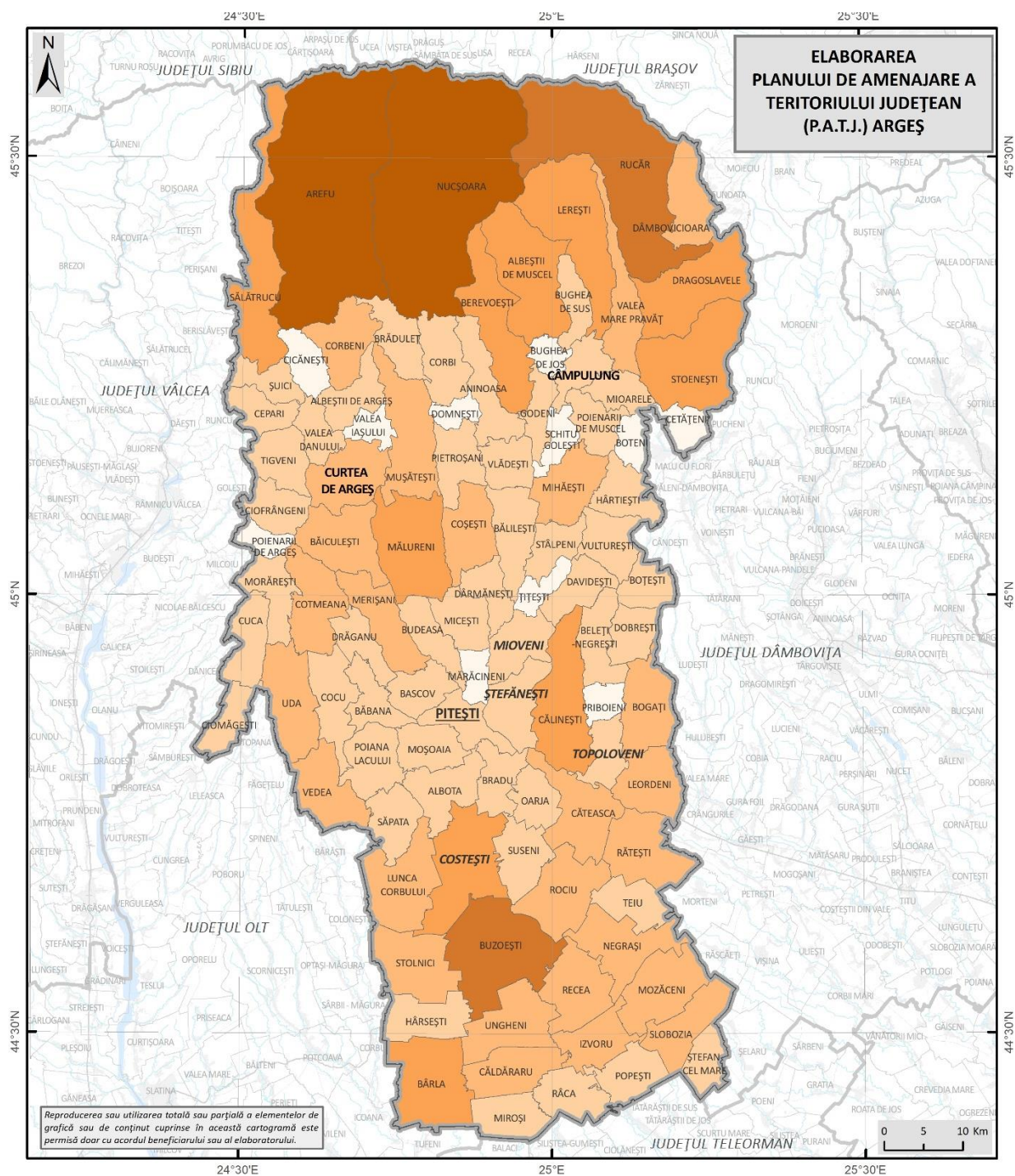
Clasificarea UAT după suprafață (fig. 2.1) a luat în considerare suprafețele unităților administrativ-teritoriale de bază (municipii, orașe și comune) exprimate în hectare și publicate de Institutul Național de Statistică pe platforma TEMPO-ONLINE. Suprafețele UAT variază între 1984 de hectare (comuna Domnești, una dintre puținele comune compuse dintr-un singur sat, localizată în zona subcarpatică, 0,3% din suprafața județului) și 43709 hectare (comuna Nucșoara, al cărei teritoriu care se extinde foarte mult în aria înaltă a Munților Făgăraș, 6,4% din suprafața județului). Media județului Argeș este de 6692,5 ha / UAT, sub media națională, care este de 7385,3 ha / UAT.

În general, comunele din aria carpatică și cele care cuprind suprafețe întinse în aria montană înaltă au cele mai întinse suprafețe, având în vedere densitatea redusă a așezărilor în spațiul carpatic al Munților Făgăraș și Iezer. Astfel, pe lângă comuna Nucșoara, se mai remarcă și comuna Arefu, situată tot în Munții Făgăraș, cu o suprafață aproape la fel de întinsă, 42025 ha. Tot în partea nordică (montană și submontană) a județului, se mai evidențiază, cu suprafețe mari, comunele Rucăr (28362 ha), Lerești, Sălătrucu, Albeștii de Muscel, Stoenеști, Dragoslavele, toate având peste 10000 ha.

Suprafețe mari mai au și unele unități administrativ-teritoriale din aria de câmpie a județului, unde de asemenea există o densitate mai redusă a așezărilor, și deci suprafețe ceva mai mari decât în zona de podiș, mai ales în cazul comunelor cu multe sate aparținătoare. Astfel, se evidențiază comuna Buzoești (16027 ha, cu 11 sate), orașul Costești, comuna Bârla (12 sate aparținătoare), având peste 10000 ha.

La polul opus, cele mai mici suprafețe se înregistrează în cazul comunelor situate pe principalele văi din Podișul Getic, respectiv în depresiunile din Subcarpații Getici, unde există densități mari ale așezărilor, și deci suprafețe mai reduse care revin fiecărei UAT, în special în cazul în care acestea conțin un număr redus de sate. Astfel, suprafețe reduse se înregistrează și în comunele Poienarii de Argeș, Măcăcineni, Priboieni, Țițești în Podișul Getic, respectiv Valea Iașului, Bughea de Jos (compusă dintr-un singur sat), Boteni, Schitu Golești, Cicănești, Cetățeni, localizate în Subcarpați. Toate aceste comune au suprafețe mai mici de 3000 ha.

Suprafețe sub media județeană au și mai multe centre urbane din județ – municipiile Pitești și Câmpulung, orașele Topoloveni, Mioveni și Ștefănești, și multe comune periurbane.

CLASIFICAREA UNITĂȚILOR ADMINISTRATIV-TERITORIALE DUPĂ SUPRAFAȚĂ (HA)

Legenda generală

- Limita teritoriului județean
- Limita județelor vecine
- Limita UATB

Legenda specifică

Suprafața unităților administrativ-teritoriale (ha)

- 1.984 - 3.000
- 3.001 - 6.000
- 6.001 - 10.000
- 10.001 - 15.000
- 15.001 - 30.000
- 30.001 - 43.709

Fig. 2.1 CLASIFICAREA UAT DIN JUDEȚUL ARGEȘ DUPĂ SUPRAFAȚĂ.

Sursă: INSSE (2024)

În ansamblu, se constată că în extremitățile de nord și de sud ale județului se localizează UAT-urile cu suprafețele cele mai extinse, iar în aria centrală a județului se situează UAT-urile cu suprafețele cele mai reduse. Acest fapt se datorează unui cumul de factori, în primul rând cei fizico-geografici, respectiv prezența ariilor montane înalte în partea de nord a județului, și a reliefului de câmpie în partea de sud, în al doilea cei geografico-umani, respectiv popularea mai slabă a ariilor montane, ca urmare a condițiilor mai dificile de habitat, fapt care facilitează exploatarea lor de către așezări situate uneori la poalele munților, la distanțe destul de mari, și care astfel ajung să dețină teritorii întinse, dar de obicei slab populate, respectiv concentrarea populației în sate cu vetre de tip adunat în zona de câmpie, situate la distanțe mai mari unele de altele, în vederea unei exploatare mai eficiente și mai raționale a spațiilor agricole.

Un alt factor care poate să influențeze suprafața unei unități administrativ-teritoriale este și numărul de localități aparținătoare (fig. 2.2). Astfel, o comună cu un număr mare de localități aparținătoare are șanse mai mari să cuprindă o suprafață mai extinsă decât o comună cu un singur sat (reședința de comună), ținând cont de necesitatea fiecărei localități de a avea un teritoriu aferent, moșia sau hotarul satului, de care, mai ales în vremuri mai vechi, depindea subzistența locuitorilor.

În județul Argeș sunt prezente 102 unități administrativ-teritoriale de bază, respectiv 3 municipii, 4 orașe și 95 de comune, care includ 585 de localități, rezultând o medie de 5,7 localități / UAT, puțin peste media națională de aproximativ 5 localități / UAT. Explicația pentru numărul mare de localități aparținătoare este densitatea ridicată a așezărilor, 8,6 localități / 100 km², pe de o parte, și dimensiunea relativ redusă a majorității acestora, fapt care a determinat ca, din necesități de ordin funcțional, o comună să includă de obicei un număr mai ridicat de sate.

În prezent, doar municipiul Pitești și 4 comune (Domnești, Izvoru, Bughea de Jos și Bughea de Sus) au în componență o singură localitate, cu precizarea că Bughea de Sus s-a (re)înființat în anul 2004 cu un singur sat, fiind desprinsă din comuna Albeștii de Muscel. Municipiile Câmpulung și Curtea de Argeș, precum și alte 13 comune, au câte 2 localități componente, iar încă 10 comune au câte 3 sate în componență. În total, 28 de UAT-uri (27,4% din totalul de UAT-uri din județ) au între 1 și 3 localități componente. Ele sunt localizate cu precădere în aria montană și subcarpatică, unde densitatea așezărilor e mai redusă (Sălătrucu, Arefu, Rucăr, Lerești, Albeștii de Muscel, Bughea de Sus, Bughea de Jos, Dâmbovicioara, Dragoslavele, Cetățeni, Domnești) și în zona de câmpie (Teiu, Slobozia, Ștefan cel Mare, Izvoru, Râca, Hârsești, Miroși, Căldăraru, Mozăceni, Bradu, Oarja).

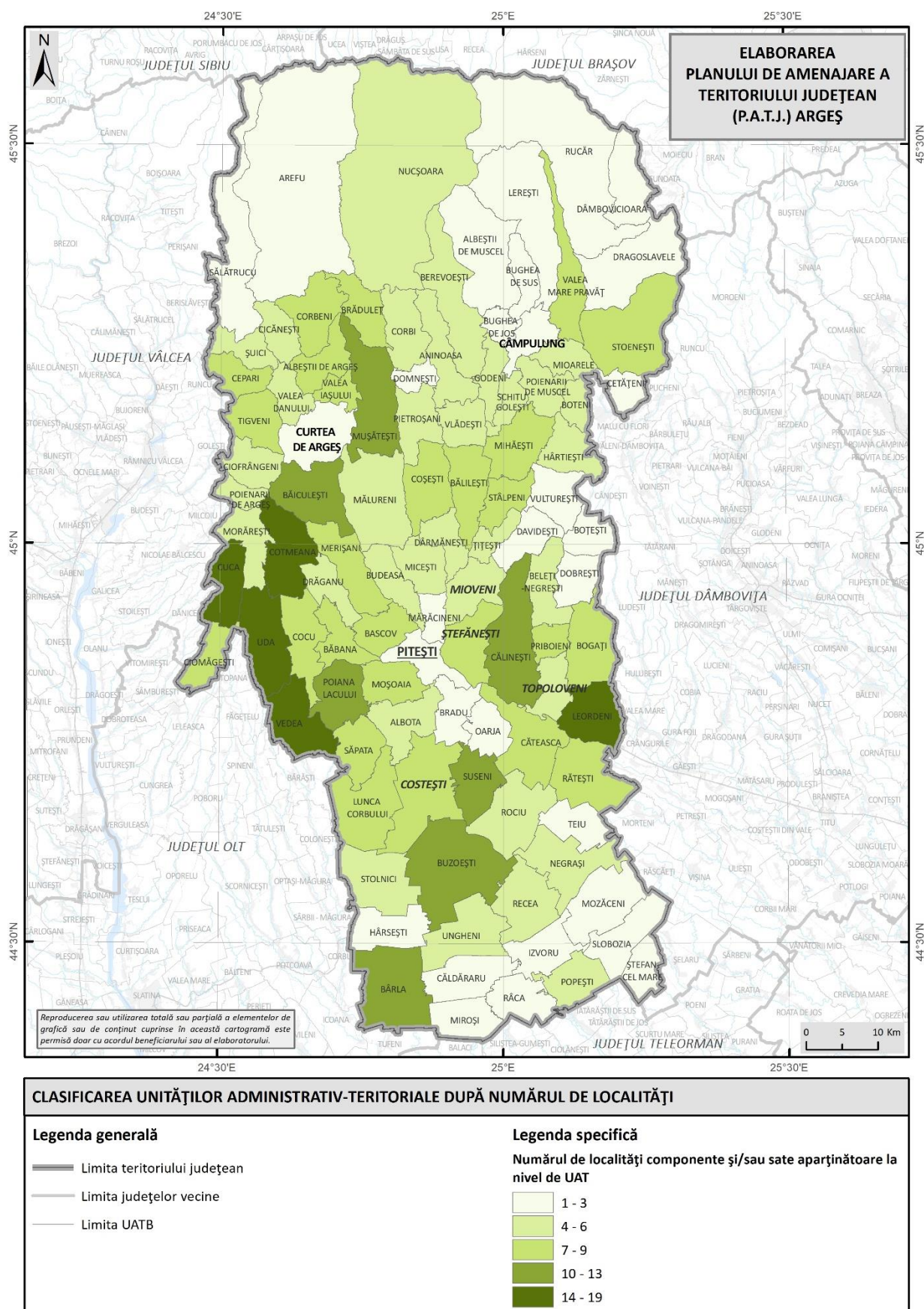

Fig. 2.2 CLASIFICAREA UAT DIN JUDEȚUL ARGEȘ DUPĂ NUMĂRUL DE LOCALITĂȚI APARTINĂTOARE.
Sursă: INSSE (2024)

Un număr de 34 de UAT-uri (exact o treime din numărul total) au între 4 și 6 localități componente, în apropierea mediei județene sau puțin sub medie. Acestea sunt localizate în toate părțile județului, dar predominant tot în zona carpatică și subcarpatică (Nucșoara, Șuici, Mioarele, Poienarii de Muscel, Schitu Golești, Boteni, Berevoești, Corbi, Cicănești, Valea Danului, Aninoasa, Godeni, Vlădești, Pietroșani, Ciofrângenii) și în zona de câmpie (Popești, Stolnici, Ungheni, Recea, Negrași, Rociu, Albota). În această categorie intră și unele orașe, precum Mioveni și Topoloveni, și unele comune din Podișul Getic, în relativa apropiere a municipiului Pitești (Budeasa, Micești, Dărmănești, Drăganu, Țițești).

26 de UAT-uri (25,5% din total) au între 7 și 9 localități componente, o cifră peste media județeană. Acestea se localizează cu precădere în Podișul Getic (orașul Ștefănești și comunele Ciomăgești, Cocu, Băbana, Merișani, Bascov, Săpata, Moșoaia, Priboieni, Bogați, Coșești, Bălilești, Stâlpeni, Mihăești), Subcarpați (Cepari, Tigveni, Corbeni, Albeștii de Argeș, Valea Mare Pravăț, Stoenesti, Valea Iașului, Brăduleț), și mai puțin în câmpie (orașul Costești și comunele Căteasca și Rătești).

12 comune (11,8% din total) au 10 sau mai multe localități componente, ceea ce se poate considera ca fiind o situație excepțională. Cele mai multe dintre aceste comune sunt localizate în Piemontul Cotmeana, în partea vestică a județului, într-o arie cu densitate ridicată a așezărilor, în bazinele hidrografice ale râurilor Vedea, Vedița, Cotmeana, Cotmenița și Bascov, cu un maxim în comuna Vedea (19 sate aparținătoare), urmată de comunele Uda (16 sate aparținătoare), Cotmeana și Cuca (câte 14 sate), și Poiana Lacului (13 sate aparținătoare). Situații asemănătoare, dar cu un număr mai mic de sate, se înregistrează și în cazul unor comune din Piemontul Căndești, la limita cu câmpia, precum Leordeni (14 sate), Călinești (12 sate), și chiar în zona de câmpie, cum e cazul comunelor Bârla (12 sate), Buzoești (11 sate) sau Suseni (10 sate). La acestea se adaugă comunele Băiculești și Mușătești, din apropierea municipiului Curtea de Argeș, fiecare având câte 10 sate.

2.2 Componenta rețelei de localități. Categorii de localități după rang și mărime. Distribuția teritorială pe categorii de mărime a localităților

În județul Argeș există 102 unități administrativ-teritoriale de bază, respectiv 3 municipii, 4 orașe și 95 de comune, care includ 585 de localități. Dintre acestea, 7 localități sunt urbane (1,2% din localități), iar restul de 578 de localități sunt rurale, respectiv sunt sate componente ale comunelor și orașelor, și localități rurale componente ale municipiilor. Se observă faptul că municipiul Pitești nu are localități rurale în componență, în vreme ce municipiile

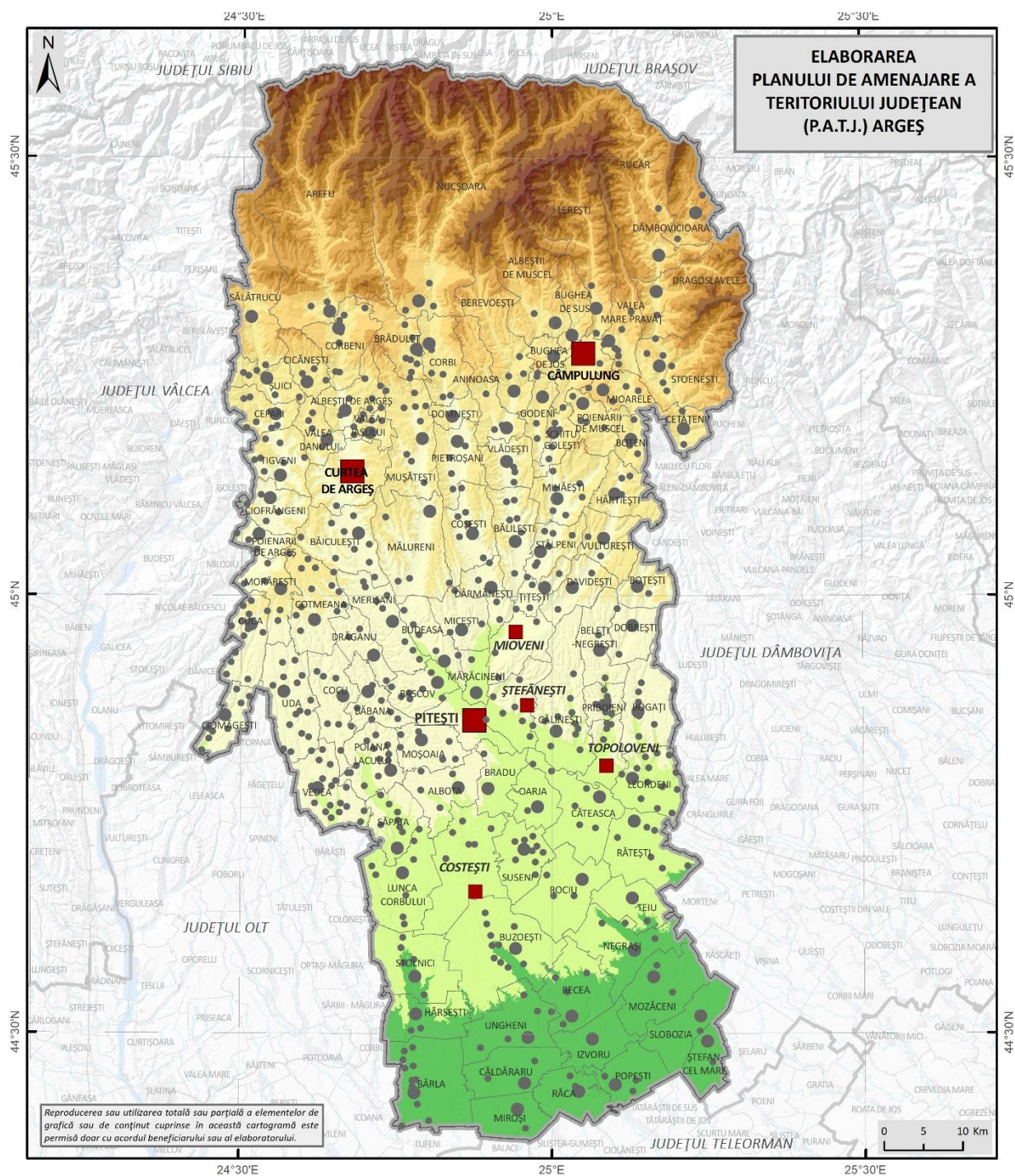
Câmpulung și Curtea de Argeș au câte o localitate urbană și una rurală în componență (cele rurale fiind Valea Rumâneștilor în cazul municipiului Câmpulung, respectiv Noaptea în cazul municipiului Curtea de Argeș). Cele 4 orașe au un număr mult mai mare de localități rurale în componență, respectiv 6 sate aparținătoare în cazul orașului Costești (plus localitatea urbană Costești), 4 sate în cazul orașelor Mioveni și Topoloveni (plus localitățile urbane Mioveni și Topoloveni) și chiar 7 sate în cazul orașului Ștefănești, plus localitatea urbană Ștefănești, acesta fiind cel mai nou oraș din județ, fiind declarat ca atare prin Legea 83/2004. Astfel, se constată că 23 de localități rurale (4% din localitățile rurale) sunt incluse în unități administrativ-teritoriale urbane (municipii sau orașe). Celelalte 555 de localități rurale sunt sate componente ale celor 95 de comune, rezultând o medie de 5,8 sate / comună, peste media națională. Dintre acestea, 95 de sate sunt centre (reședință) de comună, respectiv 16,4% din totalul așezărilor rurale din județ, iar celelalte 460 de localități rurale sunt sate aparținătoare ale comunelor din județ, reprezentând marea majoritate a acestora, cu o pondere de 79,6%.

În privința rangului, în România există, începând cu 2001, o ierarhizare oficială a localităților, odată cu intrarea în vigoare a Legii 351/2001, respectiv Planul de Amenajare a Teritoriului Național (PATN), secțiunea a IV-a, Rețeaua de Localități.

În conformitate cu această lege (articolul 2, aliniatul 1), „rețeaua națională de localități este compusă din localități urbane și din localități rurale, ierarhizate pe ranguri, potrivit anexelor...”. La același articol, următorul paragraf, se prevede ierarhizarea localităților pe ranguri, și anume:

- rangul 0 – capitala țării, București;
- rangul 1 – municipii de importanță națională, cu influență potențială la nivel european;
- rangul 2 – municipii de importanță interjudețeană, județeană, sau cu rol de echilibru în rețeaua de localități;
- rangul 3 – orașe;
- rangul 4 – sate reședință de comună;
- rangul 5 – sate componente ale comunelor și sate aparținând municipiilor și orașelor.

Această ierarhizare, definită prin lege, ține cont preponderent de criteriul administrativ, respectiv cinci din cele șase ranguri pot fi decelate pe baza statutului de capitală, municipiu, oraș, reședință de comună, sat nereședință. Singura excepție este făcută în cazul rangurilor 1 și 2, unde, deși nu se specifică în mod explicit în lege, pragul de 200 000 de locuitori diferențiază municipiile de rangul 1 și municipiile de rangul 2.

RANGURILE AȘEZĂRIILOR

Legenda generală

- Limita teritoriului județean
- Limita județelor vecine
- Limita UATB

Trepte de relief (m)

- < 200 m
- 201 - 300 m
- 301 - 500 m

- 501 - 750 m
- 750 - 1.000 m
- 1.001 - 1.250 m
- 1.251 - 1.500 m
- 1.501 - 2.000 m
- > 2.000 m

Legenda specifică

Clasificarea așezărilor pe ranguri conform Legii 351/2001

- Rangul II - Municipii
- Rangul III - Orașe
- Rangul IV - Sate reședință de comună
- Rangul V - Sate componente ale comunelor și sate aparținând municipiilor și orașelor

Fig. 2.3 CLASIFICAREA UAT DIN JUDEȚUL ARGEȘ PE RANGURI, CONFORM LEGII 351/2001.

Sursă: Legea 351/2001

De altfel, această diferențiere este și punctul slab al acestei ierarhizări, întrucât lasă o paletă prea largă de așezări incluse în rangul 2, practic de la municipii reședință de județ, precum Pitești, până la cele municipii mai mici, precum Câmpulung sau Curtea de Argeș.

În județul Argeș, ca urmare a impunerii acestui prag de 200 000 de locuitori pentru așezările de rangul 1, există doar așezări de rangul 2, 3, 4 și 5.

Astfel, în județul Argeș există trei așezări de rangul 2, și anume municipiile Pitești, Câmpulung și Curtea de Argeș. Dintre acestea, doar municipiul Pitești are acest statut de la intrarea în vigoare a actualei legi care vizează administrarea teritoriului, respectiv din 1968, când s-a reintrodus termenul de municipiu (folosit anterior și în perioada interbelică). Câmpulung a devenit municipiu prin Legea 104 din 1994, iar Curtea de Argeș prin Legea 11 din 1995.

De asemenea, în județul Argeș există patru așezări de rangul 3, respectiv orașele Costești, Mioveni, Ștefănești și Topoloveni. Dintre acestea, Mioveni a devenit oraș (cu numele de Colibași) prin Legea 2 din 1989, schimbându-și numele din Colibași în Mioveni prin Legea 35 din 1996. Orașul Ștefănești este cel mai tânăr centru urban al județului, fiind declarat ca atare prin Legea 83 din 2004.

Așezările de rangul 4 sunt cele 95 de sate reședință de comună, iar așezările de rangul 5 sunt cele 483 de așezări rurale nereședință, respectiv sate aparținătoare comunelor și orașelor și localități rurale componente ale municipiilor (fig. 2.3).

Din punct de vedere al mărimii demografice, există două seturi de date disponibile: cele anuale, de la INS (platforma TEMPO-ONLINE), care sunt însă valabile doar la nivel de UAT, și cele de la recensăminte, unde datele demografice sunt disponibile până la nivel de localitate (sat), însă ultimul recensământ a avut loc în decembrie 2021. Între aceste două seturi de date există oricum diferențe destul de însemnate, în sensul în care datele de la INS vizează populația cu domiciliul stabil în unitatea administrativ-teritorială respectivă, în vreme ce la recensământ sunt înregistrate persoanele care locuiesc efectiv în localitate, numărul acestora fiind desori mai redus decât cel al persoanelor cu domiciliul stabil, din diverse cauze.

Din perspectiva mărimii demografice la nivel de UAT, s-au utilizat datele de la INS (platforma TEMPO-ONLINE) cu privire la populația cu domiciliul stabil de la 1 ianuarie 2024. Astfel, centrele urbane din județul Argeș se pot clasifica în: un oraș mare, de peste 100000 de locuitori (Pitești), 3 orașe mijlocii, cu o populație între 20000 și 100000 de locuitori (Mioveni, Câmpulung și Curtea de Argeș, toate având în jur de 30000 de locuitori) și 3 orașe mici, cu o populație sub 20000 de locuitori (Ștefănești, Costești și Topoloveni). Dintre acestea, doar orașul Ștefănești are peste 10000 de locuitori, care este pragul demografic actual pentru ca o comună

să devină oraș. Celelalte două orașe, Costești și Topoloveni, au puțin sub pragul de 10000 de locuitori.

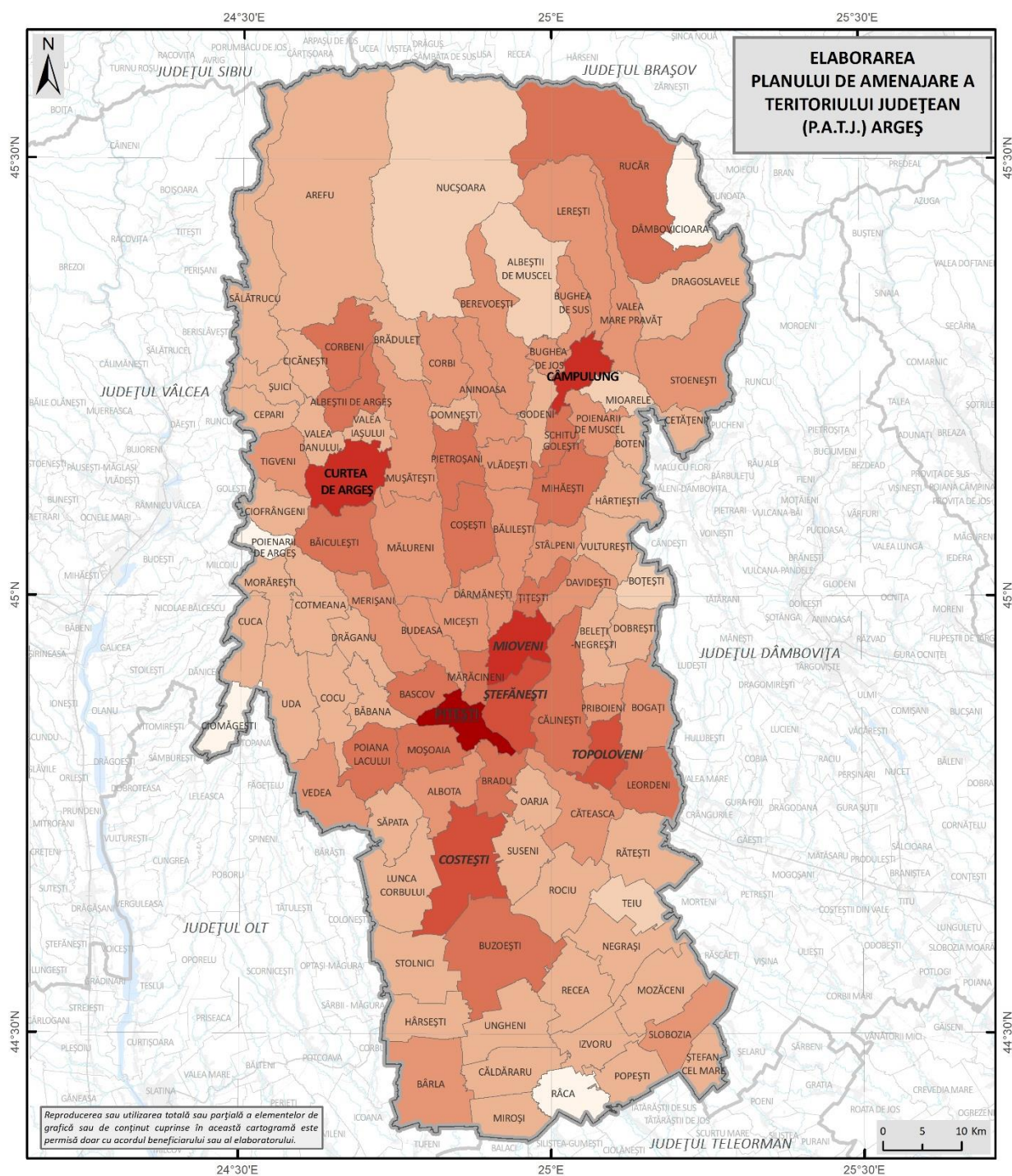
Comunele au fost împărțite în următoarele categorii: comune foarte mari (peste 5000 de locuitori), comune mari (3001 – 5000 de locuitori), comune mijlocii (1500 – 3000 de locuitori), comune mici (1000 – 1499 locuitori) și comune foarte mici (sub 1000 de locuitori).

Astfel, 17 comune (17,9% din comune) se încadrează în categoria comunelor foarte mari, două dintre ele, Bascov și Călinești, depășind chiar pragul de 10000 de locuitori, necesar în prezent pentru ca o comună să devină oraș. Aceste două comune, ca de altfel și altele din această categorie (Brad, Moșoaia, Poiana Lacului, Mărăcineni) se află în zona periurbană a municipiului Pitești și au beneficiat de pe urma procesului de periurbanizare din ultimele decenii, fiind printre puținele comune care nu au înregistrat un declin demografic, ci dimpotrivă, s-au dezvoltat semnificativ și au înregistrat creșteri ale numărului de locuitori. Tot în această categorie se regăsesc comune de pe axa văii Argeșului, amonte sau aval de Curtea de Argeș (Corbeni, Albeștii de Argeș, Băiculești), de pe axa Râului Târgului (Schitu Golești, Mihăești, Țițești), de pe axa Râului Doamnei (Pietroșani, Coșești), din aria carpatică (Rucăr), de la contactul Podișului Getic cu câmpia (Leordeni) sau din câmpie (Buzoești) – acestea două din urmă fiind comune cu un număr foarte mare de sate aparținătoare.

27 de UAT-uri (28,4%) se încadrează în categoria comunelor mari, acestea fiind repartizate destul de uniform în tot județul, dar cu precădere în partea centrală a acestuia, mai exact în Podișul Getic (Micești, Stâlpeni, Merișani, Mălureni, Budeasa, Albota, Bogați, Bălilești, Dârmănești, Priboieni, Vedea, Davidești), la care se adaugă unele comune din aria subcarpatică, mai ales din apropiere de Câmpulung (Lerești, Valea Mare Pravăț, Stoenesti, Poienarii de Muscel, Berevoești, Vlădești, Bughea de Jos, Bughea de Sus, Mușătești, Corbi) și izolat din zona de câmpie (Slobozia, Căteasca, Bârla).

Aproape jumătate din comunele din județul Argeș, respectiv 42 (44,2%) intră în categoria comunelor mijlocii, având între 1500 și 3000 de locuitori. Acestea sunt distribuite echilibrat pe tot teritoriul județului, atât în aria subcarpatică, cât și în cea de podiș și de câmpie.

9 comune (9,5% din totalul comunelor) intră în categoria comunelor mici și foarte mici, având în prezent mai puțin de 1500 de locuitori, care este pragul demografic necesar pentru ca o comună nouă să poată fi înființată. Dintre acestea, 4 comune (Dâmbovicioara, Poienarii de Argeș, Râca și Ciomăgești) au chiar sub 1000 de locuitori, intrând astfel în categoria comunelor foarte mici (fig. 2.4).

CLASIFICAREA UNITĂȚILOR ADMINISTRATIV-TERITORIALE DUPĂ MĂRIMEA DEMOGRAFICĂ (2024)

Legenda generală

- Limita teritoriului județean
- Limita județelor vecine
- Limita UATB

Legenda specifică

Clasificarea unităților administrativ-teritoriale după mărimea demografică (2024)

Orașe foarte mari (peste 100000 de locuitori)	Comune mari (3001-5000 locuitori)
Orașe mijlocii (20000 - 100000 de locuitori)	Comune mijlocii (1501-3000 locuitori)
Orașe mici (sub 20000 de locuitori)	Comune mici (1000-1500 locuitori)
Comune foarte mari (peste 5000 de locuitori)	Comune foarte mici (sub 1000 de locuitori)

Fig. 2.4 CLASIFICAREA UAT DIN JUDEȚUL ARGEȘ DUPĂ MĂRIMEA DEMOGRAFICĂ.

Sursă: INSSE (2024)

Aceste comune sunt în general localizate la periferia județului, fiind astfel situate la o oarecare distanță de principalele axe de dezvoltare din județ. Comunele Poienarii de Argeș (pe Topolog) și Ciomăgești (pe Cungra) sunt în partea de vest a județului Argeș, la limita cu județul Vâlcea, respectiv Olt. Comunele Boțești și Teiu sunt în partea estică, la limita cu județul Dâmbovița. Comuna Râca a fost înființată în 2004 (prin desprindere de comuna Popești) și este la limita sudică, cu județul Teleorman. Comuna Dâmbovicioara este în aria carpatică, pe Culoarul Rucăr – Bran, la limita cu județul Brașov. Comunele Nucșoara și Albeștii de Muscel (aceasta din urmă reorganizată în 2004) se află la contactul ariei carpatice cu cea subcarpatică, la capete de drum. Doar comuna Mioarele se află în apropierea unui centru urban (municipiul Câmpulung). Fiind astfel la o oarecare distanță de principalele axe și coridoare de transport, și/sau de centrele urbane, aceste comune au astfel o conectivitate și accesibilitate mai redusă, o infrastructură deseori deficitară, o populație îmbătrânită și în declin.

Întrucât datele de la INS nu sunt disponibile decât la nivel de UAT, analiza mărimii demografice a așezărilor (satelor) s-a făcut în baza datelor de la ultimul recensământ, din decembrie 2021. Din perspectiva mărimii localităților urbane, nu există nicio diferență față de clasificarea anterioară: există un oraș mare, de peste 100000 de locuitori (Pitești), 3 orașe mijlocii, cu o populație între 20000 și 100000 de locuitori (Mioveni, Câmpulung și Curtea de Argeș) și 3 orașe mici, cu o populație sub 20000 de locuitori (Ștefănești, Costești și Topoloveni). Diferența față de clasificarea anterioară este aceea că de data aceasta s-a luat în calcul doar localitatea urbană componentă a municipiului sau orașului, și nu unitatea administrativ-teritorială în sine. De asemenea, trebuie menționat că, deși orașul Ștefănești are peste 15000 de locuitori, localitatea urbană Ștefănești are mai puțin de 3000 de locuitori, o situație mai puțin obișnuită, fiind depășită de alte două localități rurale componente ale orașului, Valea Mare – Podgoria și Ștefăneștii Noi.

Așezările rurale (satele) au fost clasificate din perspectiva mărimii demografice în: sate foarte mari (peste 4000 de locuitori), sate mari (1501 – 4000 de locuitori), sate mijlocii-mari (1001 – 1500 de locuitori), sate mijlocii-mici (501 – 1000 de locuitori), sate mici (101 – 500 de locuitori), sate foarte mici (6 – 100 locuitori) și sate depopulate (sub 6 locuitori).

Deși în județul Argeș există multe comune mari și foarte mari, acest fapt se datorează mai ales numărului ridicat de sate aparținătoare, deoarece numărul de sate foarte mari este redus: sunt doar 6 sate în această categorie (1% din totalul așezărilor rurale). Cu excepția satului Rucăr, localizat în aria montană (Culoarul Rucăr-Bran), celelalte 5 sate sunt în zona periurbană a municipiului Pitești, funcționând mai degrabă ca și cartiere ale municipiului, deși sunt localizate

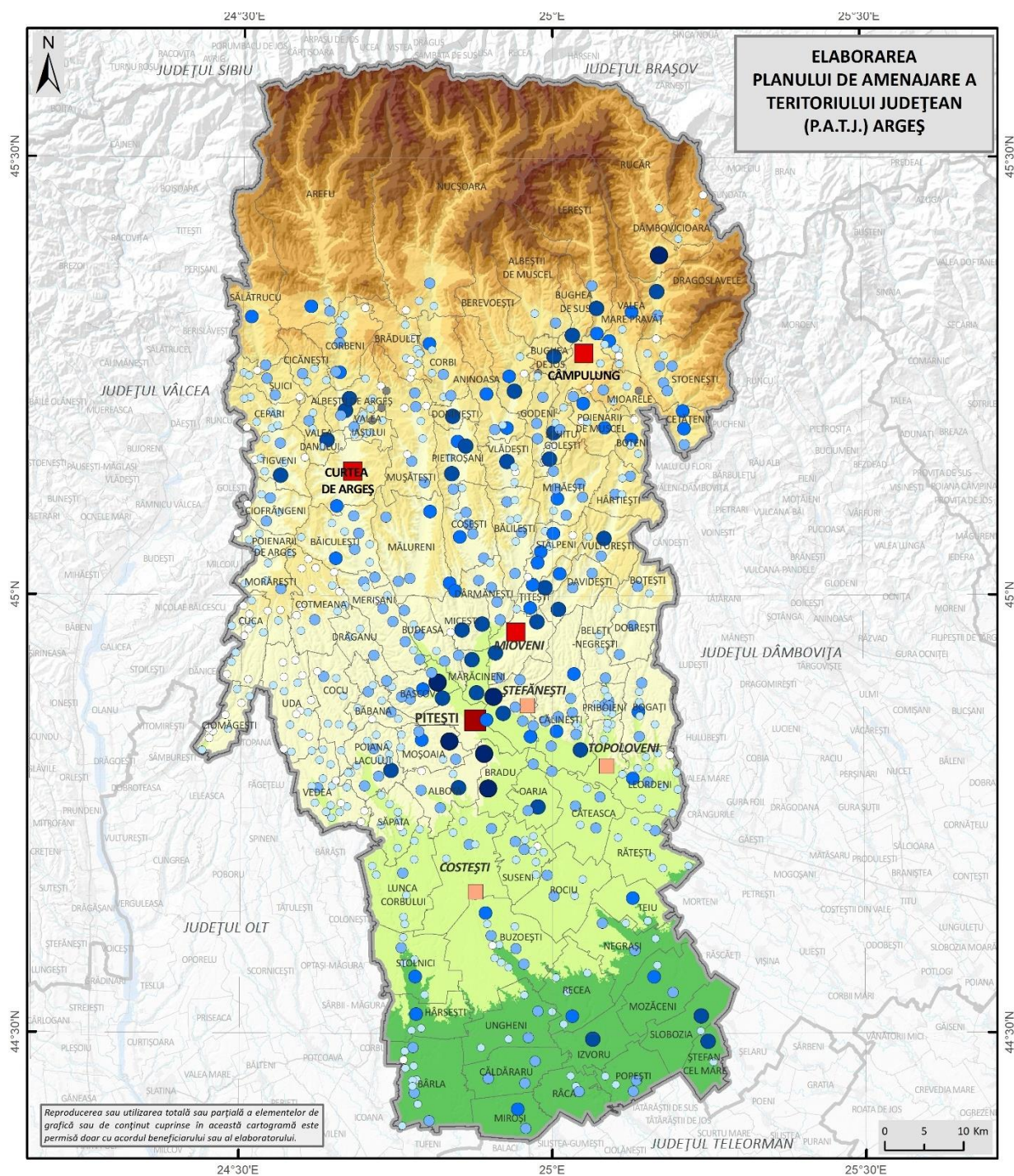
în UAT-uri limitrofe: Valea Mare – Podgoria (orașul Ștefănești), Geamăna și Bradu (comuna Bradu), Bascov (comuna Bascov) și Smeura (comuna Moșoaia).

Nici satele mari nu sunt foarte numeroase, fiind în total 34 (5,9% din totalul satelor). Acestea sunt în general centre de comună sau sate nereședință din zona periurbană a municipiului Pitești (Mărăcineni, Ștefăneștii Noi, Colibași, Albota, Călinești, Argeșelu, Oarja, Racovița, Micești, Uiasca, Purcăreni, Poiana Lacului), unele așezări din Subcarpații Getici (Domnești, Bughea de Jos, Bughea de Sus, Lerești, Vlădești, Albeștii Ungureni, Albeștii Pământeni, Schitu Golești, Bădești, Tigveni), mai rar din zona de câmpie (Slobozia, Izvoru, Ștefan cel Mare).

Satele mijlocii-mari, în număr de 44 (7,6% din totalul satului) sunt repartizate mai judicios în cuprinsul județului, fiind situate atât în aria subcarpatică (Oeștii Pământeni, Gura Pravăț, Boteni, Sălătrucu, Voinești, Corbi, Pietroșani, Slănic, Arefu, etc), în zona de podiș (Bogați, Tutana, Valea Corbului, Valea Mănăstirii, Leordeni, Mihăești, Livezeni, Stâlpeni, Mălureni, Jupânești, Păuleasca, etc), în zona periurbană a municipiului Pitești (Moșoaia, Golești, Zăvoi, Vrănești, Glâmbocu) și în zona de câmpie (Recea, Hârsești, Șerboeni, Stolnici, Miroși, Teiu, Mozăceni).

În categoria satelor mijlocii-mici sunt incluse 147 de sate (25,4%), ceva mai mult de un sfert din așezările rurale din județ. Acestea sunt distribuite echilibrat în teritoriu, în toate regiunile, fiind totuși predominante în zona de podiș (Dobrogostea, Drăghici, Rudeni, Făgetu, Mareș, Budeasa Mare, Dobrești, Piscani, Dârmănești, Păduroiul din Deal, Ciobănești, Boțești, Păcioiu, Vedea, Cotmeana, Băiculești, etc), ceva mai rar în câmpie (Negrași, Cireșu, Vulpești, Strâmbeni, Căldăraru, Gruiu, Ceaușești, Babaroaga, Ungheni, Humele, Căteasca, Ionești, Suseni, Râca, etc) sau în Subcarpați (Căpățânenii Pământeni, Văleni, Valea Pechii, Valea Siliștii, Gănești, Albești, Capu Piscului, Oeștii Ungureni, Ciofrângenii, Stroești, Bărăști, Rotunda, Cotenești, Dobrotu, Șuici, etc).

Rezultă că majoritatea satelor din județul Argeș, 348 de așezări rurale (60,2%) se încadrează în categoria satelor mici, foarte mici sau depopulate. Se poate așadar afirma că dimensiunea demografică redusă a așezărilor rurale reprezintă una dintre caracteristicile de bază ale rețelei de localități din județul Argeș. Dintre acestea, 268 de sate (46,4% din totalul localităților rurale) sunt mici, deci au o populație între 101 și 500 de locuitori (fig. 2.5).

MĂRIMEA AȘEZĂRILOR

Legenda generală

- Limita teritoriului județean
- Limita județelor vecine
- Limita UATB

Trepte de relief (m)

- < 200 m
- 201 - 300 m
- 301 - 500 m

- 501 - 750 m
- 750 - 1.000 m
- 1.001 - 1.250 m
- 1.251 - 1.500 m
- 1.501 - 2.000 m
- > 2.000 m

Legenda specifică

Clasificarea așezărilor după mărimea demografică (2021)

- Orașe mari (peste 100.000 de locuitori)
- Orașe mijlocii (20.000-100.000 locuitori)
- Orașe mici (sub 20.000 locuitori)
- Sate foarte mari (peste 4.000 locuitori)
- Sate mari (1.501-4.000 locuitori)
- Sate mijlocii-mari (1.001-1.500 locuitori)
- Sate mijlocii-mici (501-1.000 locuitori)
- Sate mici (101-500 locuitori)
- Sate foarte mici (6-100 locuitori)
- Sate depopulate (0-5 locuitori)

Fig. 2.5 CLASIFICAREA AȘEZĂRILOR DIN JUDEȚUL ARGEȘ DUPĂ MĂRIMEA DEMOGRAFICĂ.

Sursă: RPL (2001)

Majoritatea acestora sunt sate nereședință, dar totuși în această categorie intră și unele centre de comună din ariile periferice ale județului, de exemplu în Carpați (Dâmbovicioara) și Subcarpați, în special în partea vestică a acestora, precum Ceparii Pământeni, Cicănești, Corbeni, Valea Iașului, Vâlsănești, Nucșoara, Brăduleț, dar și din Podișul Getic, precum Cuca, Răchițele de Jos, Zgripcești, Poienari, Bălilești, Mârțești, Uda, sau din zona de câmpie, precum Rociu, Rătești, Popești. Cu unele excepții, se constată că satele mici se regăsesc peste tot în cuprinsul județului, dar au o pondere mai ridicată în jumătatea vestică a acestuia, respectiv în bazinele superioare ale Topologului, Râului Doamnei și afluenții subcarpatici ai Argeșului, precum și în Piemontul Cotmeana.

Există 74 de sate foarte mici (12,8% din totalul satelor), cu o populație cuprinsă între 6 și 100 de locuitori (inclusiv). Aceste sate dețin o pondere destul de mare, fiind mai multe decât satele mari și foarte mari la un loc. Dimensiunea lor demografică redusă reprezintă un motiv serios de îngrijorare, deoarece aceste așezări se află la limita inferioară a subzistenței, fiind, în majoritatea cazurilor, supuse unor fenomene de risc, precum îmbătrânirea demografică, declinul demografic asociat cu cel socio-economic, infrastructura precară, lipsa celor mai elementare dotări, care toate împreună contribuie la o evoluție (sau mai degrabă involuție) de tip spirală negativă, fără oportunități reale de dezvoltare în sistem pe termen scurt. Ele sunt diseminate pe tot cuprinsul județului, dar o concentrare mai mare poate fi distinsă în Piemontul Cotmeana, în comunele Cuca (Măcăi, Stănicei, Crivățu, Bărbălani, Cotu, Voinigeasa, Mănești, Bălțata), Uda (Lungulești, Bădulești, Gorani, Miercani, Braniștea, Greabăn, Dealu Bisericii, Biconești, Dealu Tolcesii), Vedeia (Rățoi, Bădicea, Vețișoara, Mogoșești), Cotmeana (Drăgolești, Lintești, Spiridoni, Bunești, Vârloveni, Negești, Săndulești), Ciomăgești (inclusiv reședința acestei comune, satul Răduțești, Păunești, Fedeleșoiu, Bratia, Ciomăgești). La acestea se adaugă izolat sate din zona carpatică (Ciocanu), din Subcarpați (Turburea, Fântânea, Valea Calului, Bădislava, Piatra, etc), din celelalte zone de podiș (Brăteasca, Cișmea, Brânzari, Dealu Frumos, Pițigaia, etc) și chiar din câmpie (Redea, Chirițești).

Pe lângă toate acestea, mai există 6 sate (1% din total) pe care le putem considera depopulate. Deși în această categorie ar intra toate așezările rurale cu mai puțin de 6 locuitori, în județul Argeș nu există sate cu 2-5 locuitori, ci un singur sat cu un locuitor (Dumbrava, comuna Bogați, în Piemontul Căndești) și 5 sate fără nici un locuitor, toate localizate în Subcarpați: Bordeieni (comuna Godeni), Aluniș (comuna Mioarele), Bolovănești (comuna Mușătești), Bădila și Ruginoasa (ambele în comuna Valea Iașului). Multe din aceste așezări se confruntă cu probleme demografice de mai multă vreme, depopularea lor completă sau aproape completă

fiind rezultatul unui cumul de factori, care se poate aplica și celorlalte așezări rurale foarte mici: condițiile fizico-geografice dificile, infrastructura precară, standardele reduse de viață, lipsa oricăror oportunități sociale sau economice, care s-au materializat în migrarea populației spre alte regiuni, în special spre centrele urbane, încă din perioada comunistă.

2.3 Istoricul așezărilor umane și al organizării administrativ-teritoriale

Teritoriul de azi al județului Argeș a fost locuit din cele mai vechi timpuri, așa cum atestă numeroasele descoperiri arheologice, inclusiv ale unor așezări și necropole. Dintre factorii care au stat la baza unei vechi și continue locuiri a acestei regiuni au fost: condițiile naturale favorabile, poziția și complementaritatea geografică dintre spațiul carpatic-subcarpatic cu cel de podiș și de câmpie, și culoarele largi de vale care au favorizat circulația.

Din antichitate (secolele II-III) se păstrează urmele castrelor romane care se localizau de-a lungul frontierei estice a provinciei Dacia Malvensis, așa-numitul *limes transalutanus*, între care se aflau și castrele descoperite la Jidova (Câmpulung), Rucăr, Voinești, Albota, Purcăreni, Fâlfani, Izbășești, Săpata de Jos, Urlueni, pe teritoriul actual al județului Argeș.

În Evul Mediu, teritoriul actual al județului Argeș a fost intens locuit, fiind spațiul unde s-au conturat primele formațiuni pre-statale românești de la sud de Carpați (voievodatul lui Seneslau) și, ulterior, Țara Românească, ale cărei prime reședințe domnești au fost la Câmpulung și la Curtea de Argeș. Orașul Câmpulung exista deja din secolul al 13-lea, fiind atestat documentar în 1300, iar în secolul al 14-lea apar primele construcții domnești la Curtea de Argeș, chiar dacă orașul a existat probabil anterior atestării sale documentare. Deja din secolul al 14-lea sunt atestate documentar și alte așezări din județ, inclusiv Pitești, a cărui prima atestare datează din 20 mai 1388. În același an a fost atestat și satul Călinești. Printre localitățile atestate în secolul al 15-lea se numără Topoloveni (1421), Ștefănești (1452), Micești (1456), Țițești (1464), Izvorani (1493), Cârșteni (1498), majoritatea localizate în Podișul Getic sau la contactul acestuia cu câmpia. Deși multe așezări existau din vremuri străvechi, atestarea lor documentară a întârziat, de multe ori, din cauza numărului redus de documente care s-au păstrat din acea perioadă. Pe măsură ce numărul de documente a crescut și condițiile de păstrare și arhivare a acestora s-au îmbunătățit, mai ales după invenția și introducerea tiparului, tot mai multe așezări au fost atestate, astfel că numărul acestora pare să fi crescut semnificativ în secolele 16-17, în special de-a lungul principalelor axe hidrografice (Argeș, Râul Doamnei, Râul Târgului, Topolog, Vâlsan, Argeșel, Dâmbovița). În secolele următoare (mai ales în secolele 18-19), rețeaua de localități s-a

mărit treptat, și prin apariția de noi așezări ale oierilor transilvăneni. Aceștia, în procesul de transhumanță, traversau deseori zona Argeșului și Muscelului, iar atunci când condițiile erau mai vitrege în Transilvania și mai favorabile în Muntenia, preferau să rămână definitiv, creând sate de "ungureni", care au preluat numele așezărilor pre-existente ale "pământenilor"; astfel, apar așezări precum Albeștii Ungureni, Căpățânenii Ungureni, Oeștii Ungureni, Ceparii Ungureni, dubluri ale localităților mai vechi, Albeștii Pământeni, Căpățânenii Pământeni, Oeștii Pământeni, Ceparii Pământeni.

Mai spre sud, inclusiv la câmpie, oierii transilvăneni nu și-au constituit așezări proprii, ci au preferat să se așeze alături de populația locală, în valuri succesive de migrație. În aria de câmpie, așezările erau mai puține și se concentrau mai ales de-a lungul văilor, așa cum arată documentele cartografice din secolele al 18-lea și al 19-lea. Chiar și în 1835, harta rusă indică prezența unei vaste arii de pădure în zona Teleormanului, cunoscută încă din Evul Mediu, și care se întindea și în sudul actualului județ Argeș. Tot pe această hartă sunt evidențiate numeroase târle și așezări temporare, sugerând, pe lângă folosirea lor pentru nevoile locale, și utilizarea pajiștilor închiriate de către păstorii ardeleni în ciclul transhumanței. Această perioadă s-a caracterizat printr-o rapidă creștere demografică a așezărilor din câmpie, ca urmare a liberalizării comerțului și a extinderii culturilor cerealiere în urma păcii de la Adrianopole (1829). Drept consecință, a avut loc o intensificare a deplasărilor pastorale dinspre munte spre câmpie, uneori finalizate cu o migrație definitivă, stimulată și de o serie de măsuri administrative, precum reforma agrară din 1864.

Județele au funcționat inițial ca și grupări patriarhale de comunități obștești, constituite pentru apărarea intereselor locale și pentru rezolvarea problemelor comunitare. După organizarea și centralizarea statelor feudale, ele au fost integrate rețelei instituționale oficializate și subordonate intereselor statalității. Conducerea lor a fost încredințată unor dregători domnești, care s-au numit ocârmuitori, sudeți, pârcălabi sau căpitani de județ. Prima atestare a județului Argeș pare să fie dintr-un document de la 13 august 1437, unde se amintește de "*Lănjești din Arghis*", fiind vorba de actuala localitate Lunca Corbului. Prima atestare a județului Muscel (scris Mușcel de cele mai multe ori în trecutul istoric) este ulterioară, datând din 30 aprilie 1536. Anterior existase și un județ *Pădureț*, atestat în 1498, care a fost însă ulterior contopit cu județul Muscel. Cele două județe, Argeș (cu reședința inițială la Curtea de Argeș și apoi la Pitești) și Muscel (cu reședința la Câmpulung), au existat aproximativ în aceeași formă până în 1950, când județele au fost desființate și s-a trecut la o organizare pe regiuni și raioane. Trebuie menționat că unele localități din extremitatea sudică a actualului județ Argeș au făcut parte, în trecutul

istoric, din județul Teleorman (actualele comune Bârla, Miroși, Căldăraru, Râca, Popești). În schimb, județul Argeș (în forma sa tradițională) se întindea în perioada respectivă până la Olt, în vest, iar județul Muscel includea și câteva localități din partea de nord-vest a actualului județ Dâmbovița. Județele se împărțeau, până în secolul al 19-lea, în plaiuri și plăși. Acestea au suferit, de-a lungul timpului, numeroase modificări. Astfel, conform Regulamentului Organic (1831), județul Argeș includea două plaiuri, Aref (sau Arifu) și Loviștea (acesta din urmă preponderent în actualul județ Vâlcea), și șase plăși: Argeș, Găleşești, Oltul de Jos (azi în județul Vâlcea), Pitești, Topolog și Vâlsan. Județul Muscel includea plaiurile Argeșel, Dâmbovița și Nucșoara, și plasele Râuri și Podgoria. Acestea erau conduse de subocârmuitori.

O primă reformă administrativă majoră s-a realizat în perioada lui Alexandru Ioan Cuza, prin introducerea *Legii Consiliilor Județene* (2/14 aprilie 1864), conform căreia județele au fost investite pentru prima dată cu personalitate juridică, după model francez. S-au introdus instituții județene, precum Prefectura și Consiliul Județean. Județele erau împărțite în plăși și comune (urbane și rurale), dar pentru o vreme au mai funcționat și plaiurile. Astfel, în 1880, județul Argeș era alcătuit din plaiul Loviștea (format prin unirea plaiurilor Ariful și Loviștea în 1834) cu reședința la Șuici, și 6 plăși: Topologu cu reședința la Tigveni, Argeș cu reședința la Curtea de Argeș, Pitești cu reședința la Pitești, Cotmeana cu reședința la Costești, Gălășești cu reședința la Furduești și Oltul, cu reședința la Lăunele (aceasta din urmă predominant în afara teritoriului actual al județului Argeș). Reședința județului a fost la Pitești, care era comună urbană, la fel ca și Curtea de Argeș. Județul Muscel era împărțit în 6 plăși: Argeșul cu reședința la Hârtiești, Dâmbovița cu reședința la Nămăești, Podgoria cu reședința la Topoloveni (ulterior la Ștefănești), Râurile cu reședința la Mihăești (ulterior la Stâlpeni), Râul-Doamnei cu reședința la Piscani și Nucșoara (care apare uneori și cu denumirea de plaiul Nucșoara), cu reședința la Domnești. Reședința județului Muscel era la Câmpulung, care era totodată și singura comună urbană din județ.

În perioada interbelică, plaiurile au dispărut complet, iar numărul de plăși a fost redus. Județul Argeș includea plășile Argeș (cu reședința la Curtea de Argeș), Dâmbovic (cu reședința la Rociu), Oltul (în afara teritoriului actual al județului, cu reședința la Jiblea Veche), Teleorman (cu reședința la Costești) și Uda (cu reședința la Uda). După 1930, plasa Uda a fost desființată, dar s-au înființat două plăși noi, Cuca (rezultată din plasa Uda și parțial plasa Oltul), și Pitești. Județul Muscel includea plășile Podgoria (cu reședința la Golești), Radu Negru (cu reședința la Câmpulung) și Râul Doamnei (cu reședința la Domnești). Spre sfârșitul perioadei interbelice, numărul de plăși a crescut și în județul Muscel la cinci; astfel, în anul 1938 existau plășile Podgoria, Râul Doamnei, Dâmbovița, Râurile și Argeșel.

Prin Legea administrativă din 14 august 1938, județele Argeș și Muscel, împreună cu alte 6 județe din Muntenia și 2 din Transilvania (Brașov și Trei Scaune), au format Ținutul Argeș. Județele nu au dispărut însă, ci au continuat să existe, ca și subdiviziuni ale ținuturilor. Legea nr. 67 din 21 septembrie 1940 a reintrodus însă prevederile legilor anterioare, iar ținuturile au fost desființate.

După al doilea război mondial și instaurarea regimului comunist, s-au produs modificări semnificative în organizarea administrativ-teritorială a țării. În 1950, autoritățile comuniste au luat decizia de a schimba din rădăcini organizarea administrativă din România, copiind modelul sovietic, cu o structură pe trei nivele: regiuni, raioane și comune. Localitățile urbane se divizau în orașe interes republican, regional sau raional. Aceste prevederi erau conținute în Legea nr. 5 din 8 septembrie 1950. Regiunea reprezenta unitatea administrativ-economică delimitată teritorial, pe care se sprijină direct organele statului, fiind subordonată acestora. Regiunea era alcătuită din raioane și orașe de subordonare regională. Raionul reprezenta o unitate teritorială, operativă din punct de vedere economic, politic și administrativ, fiind format din orașe de subordonare raională și comune. Localitatea de reședință a sfatului popular al raionului era centrul raional. Raionul se subordona direct regiunii. Comuna reprezenta o unitate administrativă și economică delimitată teritorial, alcătuită dintr-unul sau mai multe sate apropiate. Satul în care se găsea reședința sfatului popular comunal era centrul comunal. Comuna era subordonată direct raionului. În total, la nivel național au existat inițial 28 de regiuni. Marea majoritate a localităților din județele Argeș și Muscel, dar și unele din alte județe vecine (Olt și Dâmbovița, mai ales), au format regiunea Argeș, care a existat într-o primă formă până în 1952, incluzând raioanele Curtea de Argeș, Câmpulung, Pitești, Topoloveni, Costești, Gura Boului (Vedea), de pe teritoriul actual al județului, la care se adăugau Găești și Slatina, din afara teritoriului actual al județului. Reședința regiunii era în orașul regional Pitești, iar Câmpulung și Curtea de Argeș erau orașe raionale.

În 1952, prin Decretul nr. 331 din 27 septembrie 1952, numărul regiunilor s-a redus de la 28 la 18, iar suprafața acestora a crescut. Noile regiuni au primit numele reședinței de regiune, în cele mai multe cazuri, renunțându-se la numele istorice, tradiționale. Regiunea Pitești s-a extins considerabil spre vest, incluzând aproape în întregime fosta regiune (și fostul județ) Vâlcea. Tendința de centralizare s-a manifestat și în anii următori, prin reducerea numărului de regiuni de la 18 la 16, instituită prin Decretul nr. 12 din 4 ianuarie 1956. Același decret a modificat în sens pozitiv numărul raioanelor și al orașelor la nivel național. Astfel, regiunea Pitești se împărțea

În mai multe raioane, dintre care, pe teritoriul actual al județului Argeș, se aflau (total sau parțial) raioanele Costești, Curtea de Argeș, Muscel, Pitești, Topoloveni și Vedea.

Legea nr. 3 din 24 decembrie 1960 a adus noi modificări în privința organizării administrativ-teritoriale, mai puțin importante însă în cazul teritoriului analizat. S-au schimbat numele unor regiuni; astfel, regiunea Pitești a revenit la numele de regiunea Argeș. De asemenea, s-a desființat raionul Topoloveni, localitățile acestuia fiind distribuite la celelalte raioane din jur; același lucru s-a întâmplat și cu raionul Vedea puțin mai târziu.

Prin Legea nr. 2 din 16 februarie 1968 s-a renunțat la organizarea administrativ-teritorială de sorginte sovietică și la sistemul cu două niveluri (regiuni și raioane), revenindu-se la un sistem administrativ tradițional românesc, fiind astfel reînființate județele. De asemenea, s-a revenit la denumirea de municipiu pentru orașele mai importante, îndeosebi reședințele de județ. Astfel, județele erau compuse din municipii, orașe și comune. Legea a instituit județul Argeș în forma care există și în prezent. Comparativ cu perioada anterioară anului 1950, noile județe au fost totuși mai mari și mai cuprinzătoare, astfel că județul Argeș a inclus și cea mai mare parte din fostul județ Muscel, care nu a mai fost reînființat. După căderea regimului comunist, mai ales la începutul anilor 1990, au existat unele presiuni pentru reînființarea județelor interbelice, inclusiv a județului Muscel, dar autoritățile nu au ținut cont de aceste solicitări, menținând județele în forma lor actuală. Din 1998 s-au creat regiunile de dezvoltare, iar județul Argeș a fost inclus în Regiunea de Dezvoltare 3 Sud – Muntenia. Regiunile de dezvoltare au fost legiferate prin Legea nr. 151/1998 privind dezvoltarea regională în România, ulterior modificată prin Legea nr. 315/2004 privind dezvoltarea regională, publicată în M.O. nr. 577 din 29 iunie 2004 și rectificată în M.O. nr. 615 din 7 iulie 2004 (M. Preda, 2005).

Tot din anul 1968, numărul de centre urbane din județ a crescut la cinci, prin promovarea la statutul de oraș al comunelor Costești și Topoloveni. De asemenea, orașul Pitești a primit statutul de municipiu. Comunele Bascov, Bradu, Colibași (azi orașul Mioveni), Mărăcineni și Ștefănești au devenit comune suburbane ale municipiului Pitești.

Organizarea administrativă din 1968 a cunoscut o mare stabilitate, fiind în linii mari neschimbată până astăzi. În 1989 a fost emisă o nouă lege administrativă, Legea nr. 2 din 1989, care nu aducea modificări la nivelul județelor, și care a fost oricum abrogată în 1990, prin Decretul-Lege nr. 38 din 1990, publicat în M.O. nr. 14 din 23 ianuarie 1990. Au fost păstrate doar prevederile „pozitive” din legea respectivă, respectiv acordarea statutului urban unor comune, între care și Colibași (azi Mioveni), care astfel a devenit la rândul său oraș. De asemenea, din 1990 s-a renunțat la statutul de ”comună suburbană”, care au devenit comune, la fel ca celelalte.

După 1990, s-au mai produs doar modificări la nivel local. Astfel, orașul Câmpulung a devenit municipiu prin Legea 104 din 1994, fiind urmat în scurt timp de orașul Curtea de Argeș, care a devenit municipiu prin Legea 11 din 1995. Prin Legea 35 din 1996, orașul Colibași și-a schimbat denumirea în cea actuală, Mioveni. Numărul de centre urbane din județ a crescut în 2004, prin schimbarea statutului comunei Ștefănești, care a devenit oraș prin Legea 83 din 2004.

De asemenea, în perioada 2003-2004 s-au înființat trei noi comune. În sudul județului, comuna Râca s-a înființat prin Legea 185 din 2003, prin reorganizarea comunei Popești (din care s-a desprins). Comuna Vulturești s-a înființat prin Legea 341 din 2003, prin reorganizarea comunei Hârtiești (din care s-a desprins). Comuna Bughea de Sus s-a înființat prin Legea 84 din 2004, prin reorganizarea comunei Albeștii de Muscel, din care s-a desprins.

În ultimii 20 de ani nu au mai existat modificări ale organizării administrativ-teritoriale în județul Argeș. Astfel, în prezent județul Argeș este constituit din 3 municipii, 4 orașe și 95 de comune, în total 102 unități administrativ-teritoriale de bază, care includ 585 de localități. Dintre acestea, 7 localități sunt urbane (1,2% din localități), iar restul de 578 de localități sunt rurale.

2.4 Evoluția localităților urbane. Evoluția localităților rurale (tipologie, mărime, vechime)

Municipiul **Pitești** este reședința județului Argeș și cel mai important centru urban al județului. Este atestat pentru prima dată într-un document semnat de Mircea cel Bătrân, la 20 mai 1388, fiind printre primele așezări urbane atestate din Țara Românească, după Câmpulung (1300), Curtea de Argeș (1330), Brăila (1350) și Slatina (1368). Cu toate acestea, având în vedere poziția geografică favorabilă, precum și numeroasele descoperiri arheologice din vatra orașului, se poate presupune că așezarea este mult mai veche, atestarea venind într-un moment în care deja avea statut de târg. În secolele 15-17, orașul Pitești a jucat și rol de reședință domnească temporară, dovadă fiind numeroasele acte emise de domnitorii Țării Românești la Pitești. Dintre clădirile construite în această perioadă, se remarcă lăcașurile de cult, dintre care unele au supraviețuit până în prezent, precum Biserica Buna Vestire – Sântul Mina – Greci (1564), biserica domnească Sf. Gheorghe (1656), Biserica Sfânta Treime – Beștelei (1666), biserica schitului din Trivale (1672-1679). În această perioadă, orașul era condus de un sfat constituit din 12 pârgari, având în frunte un județ (echivalentul primarului). Începând cu secolul al 18-lea, în oraș au rezidat pârcălabii și ispravnicii care administrau atât orașul, cât și județul Argeș. Principalele activități economice din această perioadă erau meșteșugurile, comerțul și agricultura (în special morăritul și viticultura). Orașul Pitești a polarizat și mijlocit schimburile de produse dintre câmpie, deal și

munte, ca urmare a localizării sale favorabile, pe terasele râului Argeș, aproape de confluența acestuia cu Râul Doamnei.

Începând cu secolul al 19-lea, și mai ales a doua jumătate a acestuia, orașul Pitești a început să se dezvolte într-un ritm accelerat. În 1845, pe baza planului elaborat de arhitectul Balzano din Triest, s-a amenajat șoseaua Pitești – București, iar în anii următori s-au îmbunătățit considerabil condițiile de călătorie pe principalele artere de circulație din oraș, existente încă din Evul Mediu: Calea București, Calea Craiovei, Calea Giurgiului, Calea Câmpulung, Calea Drăgășani.

Construcția și darea în folosință a căilor ferate Pitești – București (13 septembrie 1872), Pitești – Slatina – Craiova – Vârciorova (1875), iar mai târziu a căilor ferate spre Câmpulung și Curtea de Argeș, a dat un nou impuls vieții economice și sociale a orașului. În această perioadă s-a amenajat bulevardul principal între gară și poștă, precum și grădina publică (azi Parcul 1907). S-au înființat numeroase fabrici, iar vechile construcții s-au înălțat sau au fost înlocuite de construcții noi, precum prima bibliotecă (1880), Școala de Arte și Meserii (1882), localul vechi al Primăriei (1886, azi Galeria de Artă), Școala Profesională de Fete (1897), Prefectura (1899, azi Muzeul Județean), Liceul "Ion C. Brătianu" (1899, înființat inițial ca gimnaziu în 1866, într-o altă clădire), primul cinematograf (1902), spitalul (1906), tribunalul (1914) sau teatrul (1915). Au început lucrările de sistematizare a orașului, de alimentare cu apă, de canalizare și electrificare, s-au construit podurile peste Râul Doamnei (1912) și peste Argeș (1915).

În perioada interbelică, bulevardul orașului a fost amenajat de la Poștă la Havuz, iar în zona centrală s-au construit numeroase clădiri importante, între care clădirea administrației financiare (1934-1936, azi Primăria municipiului Pitești), Casa Armatei (1939), Hala (demolată în perioada comunistă), Casa Corporațiilor. S-au amenajat Bulevardul Eroilor, Calea București, strada Cimitirului (azi strada Stadionului). În 1928 s-a inaugurat Ateneul "G. Ionescu-Gion", în cadrul căruia a funcționat biblioteca și muzeul.

În perioada socialistă, orașul a fost puternic industrializat și s-au construit numeroase cartiere cu locuințe colective, precum și noi instituții publice, în special în centrul orașului, care a fost practic reconstruit din temelie. S-au edificat importante unități industriale, precum Trustul de construcții (1950), Fabrica de tananți (1951), Trustul petrolului (1952), Combinatul de prelucrare a lemnului (1963), Uzina de negru de fum (1965), Întreprinderea de motoare electrice (1967), Întreprinderea de stofe "Argeșana" (1969), Combinatul petrochimic (1969), Institutul de reactori nucleari energetici (1976), iar unitățile mai vechi s-au dezvoltat considerabil. Din anul 1962, orașul Pitești a devenit centru universitar, prin înființarea Institutului de învățământ superior, ulterior (din 1984) Institutul de subingineri, azi Universitatea din Pitești. Au apărut noi

cartiere de blocuri, unele pe locul unor foste cartiere cu case sau chiar a unor foste localități rurale (Prundu, Găvana, Papucești), care au fost înglobate în municipiu. Astfel, printre vechile și totodată noile cartiere se numără Calea București (reamenajată în 1962-1965), Calea Craiovei (cartierul Craiovei, cu blocuri construite între 1964 și 1969), Calea Giurgiului (Bulevardul Petrochimiștilor), Războieni (1970-1973), Negru Vodă (1966-1974), Trivale (1970-1984) – pe teritoriul fostului sat Papucești, Găvana (din 1975, pe teritoriul fostului sat cu același nume), Banatului (1976-1980). Fosta pădure Trivale a fost transformată în pădure – parc și s-a amenajat Grădina Zoologică. S-au construit clădiri reprezentative pentru această perioadă, precum actuala clădire a Consiliului Județean Argeș (1969-1970), Casa de Cultură a Sindicatelor (1971), magazinul Trivale (1972), stadionul (1964) și Sala Sporturilor (1972), Spitalul Județean (1973), Hotelul Argeș (1961), Hotelul Muntenia (1970-1976), Spitalul de Copii (1984). Orașul Pitești a fost racordat la prima autostradă din România, București – Pitești (A1), realizată în perioada 1967-1972, cu intrare în oraș dinspre Bulevardul Petrochimiștilor, unde s-a edificat (cu blocuri de locuințe) cartierul Petrochimiștilor între 1978-1983, în mare parte pe vatra fostei localități rurale Prundu, intrată în componența orașului din 1952.

După 1989, municipiul Pitești a cunoscut o nouă etapă de dezvoltare socială și economică, care a fost totuși marcată și de un anumit declin demografic, fapt care s-a transpus într-un ritm mai redus de edificare a unor noi cartiere rezidențiale. Accentul s-a pus pe conservarea și reabilitarea fondului construit existent, cu precădere a clădirilor de patrimoniu și a celor care găzduiesc instituții publice. Din punct de vedere al traficului, autostrada București – Pitești (A1) a fost modernizată în perioada 1997-2000, iar din 2007 aceasta s-a prelungit cu încă 13,7 km, reprezentând centura municipiului Pitești, care a scos majoritatea traficului de tranzit (și în special traficul greu) din oraș. În 2008 s-a realizat un pasaj subteran, prin care DN7 (în imediata continuare a autostrăzii A1) subtraversează DN7C Pitești – Curtea de Argeș în apropiere de Bascov, acesta fluidizând traficul la ieșirea de pe autostradă. Autostrada A1 se continuă cu sectorul Pitești – Curtea de Argeș, care va fi dat în folosință în curând (2025).

În oraș au apărut noi clădiri de referință, precum Biblioteca Județeană "Dinicu Golescu" (2003), s-au reabilitat Grădina de Vară (2018) și Bazinul Olimpic (2021-2023), s-au construit numeroase noi centre comerciale, precum Mall Vivo! (2007, inițial cu numele Euromall) și Argeș Mall (2024), bănci, hoteluri și pensiuni, restarurante, benzinării, spații pentru servicii. Orașul a cunoscut o tranziție economică dureroasă de la o economie bazată preponderent pe industrie la una bazată preponderent pe servicii, în prezent. După anul 2000, s-a intensificat fenomenul de

suburbanizare, materializat prin construcția de noi locuințe și chiar cartiere rezidențiale la periferia orașului, în special în partea vestică (Trivale, Găvana), și în localitățile din apropiere.

Municipiul **Câmpulung**, localizat într-o depresiune subcarpatică pe Râul Târgului, a fost atestat pentru prima dată în anul 1300, fiind prima localitate atestată documentar la sud de Carpați, dar a existat probabil cu mult înainte de această dată. Primele forme de locuire datează din epoca bronzului, dar în imediata apropiere a orașului se păstrează castrul roman de la Jidova, care păzea limesul Transalutanus, de la marginea estică a Imperiului Roman și a provinciei romane Dacia. În secolul al 13-lea este posibil să fi devenit prima capitală a Țării Românești, condusă de ipoteticul Negru Vodă (pe care tradiția îl consideră domnitor în jurul anului 1292) și a fost colonizat cu sași veniți din zona Brașovului, care au condus orașul pentru ceva vreme. Din această perioadă datează Biserica Bărăția, în care este înmormântat comitele sas Laurențiu, și a cărui piatră de mormânt, având inscripționat anul 1300, reprezintă și prima atestare a localității. Dacă nu fusese capitală de dinainte, în 1330 orașul Câmpulung a devenit cu siguranță capitala Țării Românești, condusă de Basarab I Întemeietorul, până la 1369, când Vladislav Vlaicu a mutat capitala la Curtea de Argeș. Ruinele Curții Domnești se păstrează parțial în cadrul ansamblului Mănăstirii Negru Vodă. Așezat pe cel mai important drum de legătură din Evul Mediu dintre Țara Românească și Transilvania, orașul Câmpulung a devenit punct vamal din 1368, și a continuat să se dezvolte, fiind uneori reședință domnească temporară, și totodată reședința județului Muscel (inițial scris Mușcel). Între 1521 și 1831, orașul a fost condus de un județ (primar), ales de obștea orășenească, ajutat de 12 pârgari. Între secolul al 14-lea și cel al 16-lea, nucleul actual al orașului (în zona sa centrală) era deja constituit. Din secolul al 16-lea, orașul s-a extins spre nord-vest, înglobând viitoarea mahala Șchei. În 1635, domnitorul Matei Basarab a înființat la Câmpulung o tipografie, care funcționa pe lângă mănăstire. În secolul al 18-lea, se continuă extinderea spre nord, prin așezarea în moșia orașului a ungurenilor din Vișoi, și cea spre sud, spre zona castrului roman Jidova. Totodată, se densifică orașul în partea sa centrală și în partea de vest, pe pantele Gruului. Tot în secolul al 18-lea, orașul a fost incendiat de turci (1737) și apoi din nou între 1787-1792 multe locuințe și biserici au avut de suferit în timpul războiului austro-turc. Cutremurele din 1833 și 1838 au devastat de asemenea orașul, determinând o campanie de reconstrucție și de reabilitare a clădirilor grav afectate, situație repetată după un incendiu devastator în 1885. La sfârșitul secolului al 19-lea, orașul avea trei piețe, Sfântul Ilie, Scheiul și a Județului. Principala piață era Sfântul Ilie (după Biserica Sfântul Ilie, edificată în 1626), unde se ținea și un târg săptămânal și un mare târg anual de Sfântul Ilie (iulie). Principalele străzi din oraș erau Negru Vodă, Râului, Matei Basarab și Gruului. Dintre instituțiile publice se pot menționa școlile

primare, un gimnaziu, o școală normală, un spital, cazărmi pentru dorobanți și călărași, o clădire a poștei, muzeul și nu mai puțin de 19 biserici (inclusiv mănăstirea). La sfârșitul secolului al 19-lea se amenajează grădina publică "Merci" și Bulevardul "Pardon" (1885-1891) și apar numeroase clădiri reprezentative, precum gara (1887, cu apariția primului tren), Hala comercială (1883-1896), când s-a amenajat și actuala Piață a Jurământului, Colegiul Național Pedagogic "Carol I" (1892-1897), pavilionul balnear (1897). În prima jumătate a secolului 20, fondul edilitar se îmbogățește cu alte clădiri de seamă, precum tribunalul (1900-1906), Primăria (1907, azi Palatul Culturii), vila Goleescu (1909), Ateneul (1923, azi Protoieria), Muzeul Municipal (1934), Prefectura județului Muscel, azi Primăria (1934). În 1896 s-a introdus iluminatul public și au început lucrările de pavare a străzilor, între 1905 și 1912 s-au efectuat lucrările de electrificare, iar în 1925 orașul Câmpulung a primit și statutul de stațiune turistică.

În 1950, județul Muscel a fost desființat, la fel ca și celelalte județe din România, implementându-se modelul administrativ sovietic, cu regiuni și raioane, la care s-a renunțat în 1968. Orașul Câmpulung a pierdut statutul de reședință de județ, devenind un simplu centru de raion, iar apoi (din 1968) oraș în cadrul județului Argeș. Cu toate acestea, statul socialist a investit în extinderea capacităților de producție industrială existente, creând totodată întreprinderi noi, între care cele mai importante au fost Uzina ARO (1957), Combinatul de Lianți (1969, azi Holcim), Combinatul de Fibre Sintetice (1978). De asemenea, s-au edificat blocuri de locuințe în mai multe părți ale orașului, în centru (din 1958), Vișoi I (1965-1970), Vișoi II (1971-1974, cu blocuri de apartamente și garsoniere confort III și IV, azi considerate drept ghetto-uri), Vișoi III, Gruui, zona ARO. Orașul s-a extins spre vest și spre est, și pe platforma Gruului. Au fost construite și numeroase școli, Casa de Cultură a Sindicatelor "C.D. Aricescu" (1970), Spitalul Municipal (clădirea nouă, din 1983), alte instituții publice. Din 1994, orașul Câmpulung a devenit municipiu, iar funcțiile centrului urban s-au schimbat treptat de la cele industriale (uzina ARO a încetat să mai producă din 2003) la cele terțiare, apărând numeroase noi magazine (inclusiv de tip supermarket), spații comerciale și de servicii.

Municipiul **Curtea de Argeș**, situat într-o depresiune subcarpatică pe malurile râului Argeș, este un important centru urban și totodată turistic al județului Argeș. Atestat documentar în 1330, este unul dintre cele mai vechi și mai importante orașe ale Țării Românești, urme de locuire, depistate arheologic, existând cu mult înainte de anul atestării documentare. Este posibil ca aici să fi fost curtea voievodului Seneslau, în secolul al 13-lea. Ruinele bisericii Sânt Nicoară, din apropierea Curții Domnești, datează de la sfârșitul secolului al 13-lea – începutul secolului al 14-lea, aici fiind sediul episcopatului romano-catolic din Țara Românească până la desființarea sa, în

1519. Până în secolul al 16-lea, numele orașului a fost Argeș. În secolul al 14-lea, a devenit capitala Țării Românești, al cărui prim domnitor, Basarab I Întemeietorul, a edificat aici Curtea Domnească (ale cărei ruine sunt vizibile și vizitabile) și Biserica Domnească Sfântul Nicolae, construită pe fundațiile unui lăcaș mai vechi, unul dintre cele mai reprezentative monumente medievale românești, care a fost totodată și prima necropolă domnească. În 1330, probabil ca urmare a distrugerii orașului, capitala a fost mutată la Câmpulung, dar a revenit la Argeș în 1369, sub domnitorul Vladislav Vlaicu. Între timp, în 1359, sub domnitorul Nicolae Alexandru, orașul a devenit prima reședință a Mitropoliei Ungrovlahiei, înființată de Patriarhia Ortodoxă de Constantinopol, primul mitropolit fiind călugărul Iachint din Vicina.

În deceniile următoare, beneficiind de statutul de capitală, orașul s-a dezvoltat și s-a extins. Vladislav Vlaicu a deschis o monetărie și a înființat prima școală, în a doua jumătate a secolului al 14-lea. Totuși, după 1396, tot mai mulți voievozi au început să prefere Târgoviște ca și reședință domnească, curtea domnească fiind definitiv mutată la Târgoviște la începutul secolului al 16-lea. Curtea de Argeș a rămas însă un oraș important, iar în perioada 1515-1517, în partea nordică a orașului, pe locul vechii mitropolii, domnitorul Neagoe Basarab a ridicat Mănăstirea Argeșului, a cărei biserică episcopală "Adormirea Maicii Domnului" este una dintre cele mai celebre ctitorii de artă medievală românească. Cu toate că încă munca la biserică nu se terminase, în 1517 Mitropolia Ungrovlahiei și-a mutat la rândul său sediul de la Curtea de Argeș la Târgoviște, marcând un transfer definitiv al instituțiilor centrale ale statului medieval Țara Românească între cele două orașe. Totodată, în 1519, s-a desființat episcopia romano-catolică de la Curtea de Argeș.

Începând cu secolul al 16-lea, deși rămas fără statutul de capitală și comerțul cu orașele transilvănene a scăzut în intensitate, orașul Curtea de Argeș a continuat totuși să se dezvolte. Importanța sa, în special ca și centru religios și ecumenic, s-a concretizat prin ridicarea a numeroase lăcașe de cult, precum Biserica Brad – Bătușari (1583-1585), Biserica "Adormirea Maicii Domnului" – Olari (înainte de 1687, probabil construită cu donații de la breasla olarilor), Biserica "Sfinții Îngeri" (1717), Biserica "Sfinții Voievozi" – Flămânzești (1790, ridicată pe locul unei mai vechi biserici a lui Stansilav din Flămânzești), Biserica "Adormirea Maicii Domnului" – Drujești (1793-1795).

În secolul al 19-lea se amplifică procesul de densificare urbană și extindere a orașului. Apar numeroase noi construcții, inclusiv case și conace construite în stil tradițional argeșean, precum Casa Goangă (începutul secolului al 19-lea, cea mai amplă construcție rezidențială păstrată în centrul istoric), Casa Cioculeștilor (1851), Casa Rădulescu, Casa Călinescu. După

incendiile din 1866 și 1867, care au distrus clădirile seminarului, locuințele, paraclisul și turnul de intrare, Mănăstirea Argeșului a intrat în atenția regelui Carol I, care a dispus restaurarea bisericii episcopale, lucrare de amploare (1875-1886) realizată de arhitectul francez André Lecomte de Noüy. Biserica a devenit necropolă regală. Din 1886, au început lucrările la Palatul Regal (reședință de vară a familiei regale), ulterior Palatul Episcopal, finalizat în 1890. De asemenea, s-a amenajat parcul mănăstirii, s-au reconstruit clădirile anexă, locuințele și paraclisul. Tot la insistențele lui Carol I s-a realizat calea ferată Pitești – Curtea de Argeș, încheiată în 1898, și care a determinat construcția unei gări monumentale, finalizată în același an (1898), azi din păcate în stare de degradare.

Atenția familiei regale a României a ridicat semnificativ prestigiul orașului și a generat o revitalizare a acestuia la sfârșitul secolului al 19-lea și prima parte a secolului 20, materializată prin edificarea a numeroase clădiri publice și private însemnate, precum Protoieria orașului Curtea de Argeș (1880), fostul Hotel Royal (sfârșitul secolului al 19-lea), Poșta Veche (1895), spitalul, azi Muzeul Municipal (1897), Școala Generală Carol I (1909), colegiul de vară al Universității Regelui Ferdinand din Cluj, azi Colegiul Național Vlaicu-Vodă (1919), Casa Chiriță (1920), Liceul Agricol, azi Liceul Tehnologic "C. Dobrescu" (1920), Casa Teodorescu, Casa Dumitru Noroce (1922-1923), Vila Rozelor (1930). În toată această perioadă, Curtea de Argeș a fost și centru al plășii Argeș din județul Argeș.

După al doilea război mondial, din 1950 Curtea de Argeș a devenit reședință de raion și a cunoscut transformările specifice perioadei socialiste, materializate prin construcția a numeroase blocuri de locuințe colective în partea de nord (Ivancea), central-estică, precum și în partea de sud. Atât în partea de nord a orașului, cât și în sud, în vecinătatea gării, s-au construit platforme industriale, cu unități din domeniul electrotehnicii, biochimiei, prelucrării lemnului, confecțiilor, porțelanului și ceramicii. Construcția Lacului Vidrar (1965) în amonte de Curtea de Argeș și a lacurilor de acumulare de pe Argeș, precum și a Transfăgărășanului (DN7C), între 1970 și 1974, a revitalizat interesul turistic pentru oraș și pentru regiunea înconjurătoare.

După 1990, orașul Curtea de Argeș a cunoscut o nouă etapă în evoluția sa, avansând la statutul de municipiu începând cu anul 1995. La fel ca și în alte părți ale țării, industria orașului a cunoscut un declin, parțial compensat de noi activități economice din sectorul terțiar, un loc important fiind ocupat de sectorul Horeca, urmare a dezvoltării turismului. Au apărut noi unități hoteliere, numeroase pensiuni și alte unități de cazare, restaurante, dar și magazine, inclusiv supermarketuri, alte spații comerciale și de servicii. Începând cu anul 2009, s-a început construcția noii Catedrale Arhiepiscopale, finalizată în mare măsură în 2018 (unele lucrări,

precum pictura interioară, sunt încă în derulare). Noua catedrală, având hramul Sfintei Mucenițe Filofteia și Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil, este totodată necropolă regală, aici fiind înmormântați regele Mihai și regina Ana, și reînțesați regele Carol al II-lea și regina Elena. Totodată, din 2025 se va da în funcțiune sectorul de autostradă Pitești – Curtea de Argeș, parte din autostrada A1, care va lega orașul la rețeaua de autostrăzi din România, iar în următorii câțiva ani se prevede finalizarea întregii autostrăzi între Pitești și Sibiu, prin Curtea de Argeș, fapt care va da un nou impuls vieții economice a orașului, așezat pe principala cale rutieră ce leagă România de centrul și vestul Europei.

Orașul **Mioveni** este localizat la nord-est de municipiul Pitești, la doar 15 km de acesta, fiind astfel un oraș-satelit al municipiului reședință de județ, multă vreme având statutul administrativ de comună suburbană a municipiului Pitești (1968-1989), cu numele de Colibași. Comuna Colibași a devenit oraș din 1989. În 1996 și-a schimbat numele din Colibași în Mioveni, având în vedere că Mioveni devenise de departe cea mai importantă localitate componentă a orașului, ca urmare a înființării pe teritoriul său a Uzinei de Autoturisme Dacia (1966-1968). Așezarea geografică a orașului este una foarte favorabilă, într-o zonă de adunare a apelor, la confluența Râului Doamnei cu Râul Târgului și a acestuia din urmă cu Argeșelu, consecința fiind convergența drumurilor vechi care coborau de-a lungul acestor văi în zona actualului oraș. Astfel, localitatea Mioveni este atestată documentar încă din 1485, iar în satul Făgetu, fost Vieroșu (până în 1964), se află mănăstirea Vieroși (1571-1573), monument istoric de importanță națională. În 1655 este atestat și satul Colibași, iar în secolele următoare și satele aparținătoare Racovița și Clucereasa. La sfârșitul secolului al 19-lea se realizează și calea ferată Golești – Câmpulung, o stație fiind și la Mioveni.

Din anul 1950, comuna Colibași a devenit parte a orașului regional Pitești, fapt pentru care întreprinderea de autoturisme Dacia s-a numit inițial Uzina de Automobile Pitești. Creată într-un interval de doar 2 ani de zile (1966-1968), uzina a devenit în scurt timp o unitate de prim rang și de importanță națională. Din 1968, odată cu reorganizarea administrativ-teritorială și reînființarea județelor, comuna Colibași devine comună suburbană a municipiului Pitești, până în 1989, când este avansată la statutul de oraș. În această perioadă se edifică numeroase blocuri de locuințe colective în localitatea Mioveni, în apropierea Uzinei de Automobile, fapt care va transforma complet aspectul inițial rural al acestei localități, într-unul predominant urban.

După 1990, orașul și-a continuat dezvoltarea socială și economică, implusionat parțial și de procesul de periurbanizare specific municipiului Pitești, dar și menținerii și retehnologizării Uzinei de Automobile Dacia, preluată de grupul Renault în anul 1999. S-au construit noi edificii și

facilități publice, precum stadionul (2000, ulterior capacitatea tribunelor a crescut), Sala Sporturilor (2021), spitalul orășenesc (2022), s-au deschis noi magazine (Kaufland, Lidl, Penny), precum și alte spații comerciale și de servicii.

Orașul **Costești** este localizat în partea de sud a județului, la 25 km sud de municipiul Pitești, pe râul Teleorman, la contactul Câmpiei Piteștilor (Câmpia Română) cu Piemontul Cotmeana (Podișul Getic). Orașul include localitatea urbană Costești, reședința orașului, și satele aparținătoare Broșteni, Lăceni, Pârvu Roșu, Podu Broșteni, Smei și Stârci. Dezvoltarea sa a fost favorizată de localizarea la intersecția a două drumuri importante, cel pe direcție nord-sud care lega portul dunărean Turnu Măgurele de orașul Pitești, și mai departe cu orașul Brașov, și drumul roman din apropierea limesului transalutanus, reutilizat multă vreme chiar și în perioada medievală, și care lega orașul Pitești de zona Olteniei. Deși există unele posibile mențiuni ale localității încă din secolele al 14-lea și al 15-lea (1452), prima atestare documentară certă este de la 30 iulie 1535, în hrisovul emis de cancelaria domnească a voievodului Radu Paisie. În secolele următoare, localitățile componente ale orașului se dezvoltă lent. Satul Costești era un sat de moșneni (țărani liberi), condus de obștea sătească. Actualitate localitate Costești este formată din mai multe cartiere, care au funcționat până în 1968 ca și sate de sine stătătoare, precum Telești, Datcu (Dutcu), Teleasca, Târlești și Băseni (Zorile, nume schimbat în 1964). Unele din aceste sate (azi cartiere), precum și actualele sate aparținătoare, au avut biserici din lemn, dintre care mai supraviețuiesc biserica de lemn "Înălțarea Domnului" din Telești (1773), biserica "Duminica Tuturor Sfinților" din Broșteni (1788), biserica "Adormirea Maicii Domnului" din Podu Broșteni (1798) și biserica de lemn "Cuvioasa Paraschiva" din Băseni – Zorile (1807).

Zona de câmpie a Teleormanului s-a dezvoltat semnificativ după Pacea de la Adrianopol (1829), când s-au desțelenit hectare întregi din vechea pădure a Teleormanului, pentru a fi introduse în circuitul agricol. Populația a crescut semnificativ pe parcursul secolului al 19-lea. Ca centru al plășii Gălășești și ulterior Cotmeana, localitatea Costești a avut o importanță regională tot mai ridicată, care va crește și mai mult odată cu construcția căii ferate Pitești – Craiova – Vârciorova, finalizată în 1878, prin Costești. Pe această cale ferată, localitatea Costești, precum și satele aparținătoare (prin haltele Suseni și Pârvu), aveau legături cu cele mai importante orașe din partea de sud a Regatului României, respectiv capitala București și orașele Pitești și Craiova, fapt care a impulsionat și mai mult economia locală. Din anul 1882 s-a lucrat la o nouă cale ferată, care urma să lege Costești de Roșiori și de Turnu Măgurele. Aceasta a fost dată în folosință în 1887, an în care Costeștiul a devenit nod de cale ferată, o funcție importantă, care a determinat o dezvoltare accelerată a localității. Astfel, în Costești au apărut o serie de noi edificii publice,

precum fosta Judecătorie, azi Protoieria Costești (1890), fosta Primărie, azi sediul Poliției (începutul secolului 20), Spitalul Orășenesc Regele Carol I (1918) și locuințe private (unele fiind azi monumente istorice, precum Casa Bădescu, Casa Echinescu, Casa Nicolau).

În perioada interbelică, localitatea Costești și satele aparținătoare s-au dezvoltat și mai mult. Principalul eveniment, de natură tragică, a fost incendiul din Vinerea Mare (18 aprilie) din anul 1930, când biserica de lemn a ars, și aproximativ 116 persoane au decedat, mulți dintre aceștia fiind copii. În perioada imediat următoare s-a construit o nouă biserică – catedrală, din zid, cu hramul "Sfântul Prooroc Ilie", finalizată în 1932 și sfințită în 1935. Tot în această perioadă (1933) s-a construit și Biserica "Sfântul Nicolae", localizată în cimitirul din fostul sat (actualul cartier) Băseni (Zorile). S-au finalizat și căminele culturale din Băseni / Zorile (1933) și din Costești (1935), și protoieria, azi casa parohială din Costești (1933).

În perioada socialistă, comuna Costești a cunoscut o dezvoltare accelerată, în perioada 1950-1968 fiind centru de raion, iar din 1968 a avansat la statutul de oraș, în cadrul județului Argeș. S-au dezvoltat transporturile pe calea ferată, dar și cel rutier pe drumul național Costești – Roșiorii de Vede (DN 65A), din care se deprinde și un drum județean spre Alexandria, legătura principală fiind însă spre nord, spre drumul național DN 65 Pitești – Slatina (și drum european E574). În localitate au apărut numeroase clădiri publice, precum Liceul Teoretic (1957) și Grupul Școlar Agricol (1962), s-a construit și stadionul (1957-1958). După 1968 s-au construit numeroase blocuri de locuințe în partea centrală a orașului, care a fost reamenajată, edificându-se și unui nou centru civic, incluzând clădirea Primăriei, Casa de Cultură și un parc. În 1979 s-a deschis și prima unitate industrială majoră, Întreprinderea de Scule, Dispozitive și Verificatoare Auto – ISDVA Costești, azi Comefin, în apropierea gării.

După 1990, orașul Costești a cunoscut un mic declin demografic, dar s-au edificat noi clădiri reprezentative, precum Școala Gimnazială nr. 1 Costești (1997) și Judecătoria (finalizată în 2024), s-au deschis noi spații comerciale, magazine, supermarketuri (Profi), noi unități industriale, spații de servicii. S-au reabilitat principalele clădiri istorice și instituții publice, iar în anul 2024 s-a deschis legătura (prin satul Podu Broșteni) cu drumul expres DEx12 Pitești – Craiova, care va facilita legătura cu capitala București, cu municipiul reședință de județ Pitești, și cu municipiile Slatina și Craiova.

Orașul **Topoloveni** este localizat în partea sud-estică a județului Argeș, pe drumul național DN 7 București – Pitești, la 20 km de Pitești, și pe calea ferată București – Pitești, la mică distanță de autostrada A1, pe valea râului Cârcinov, la gura de vărsare a acestuia în râul Argeș, la contactul Câmpiei Înalte a Piteștilor (Câmpia Română) cu Piemontul Cândești (Podișul Getic). Este

format din localitatea urbană Topoloveni (cunoscută în trecut și cu numele Târgu Cârcinov) și satele aparținătoare Boțârcani, Crințești, Gorănești și Țigănești.

Localitatea Topoloveni a fost atestată documentar pentru prima dată în anul 1421, într-un act de danii întocmit de voievodul Radu, fiul lui Mircea cel Bătrân. Pe parcursul secolelor, localitatea s-a dezvoltat și s-a extins, cuprinzând și fostele sate Cârcinovu, Goleștii-Badii, Vițichești, Valea Tătarului și Inuri, azi cartiere ale orașului. Activitățile economice erau în special cele axate pe agricultură, în special viticultură (specific local). Dintre puținele clădiri mai vechi care au supraviețuit, azi monumente istorice, se numără Biserica "Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil" din cartierul Inuri (1706) și Biserica "Adormirea Maicii Domnului" aparținând de Schitul "La Vii" din zona Goleștii-Badii (1745). Din 1778, localitatea este atestată ca târg. În anul 1840 se înființează școala, mutată ulterior într-un alt local, la care a predat ca învățător viitorul mare om politic Ion Mihalache, originar din Topoloveni.

În 1845, pe baza planului elaborat de arhitectul Balzano din Triest, s-a amenajat șoseaua Pitești – București, prin Topoloveni, iar în 1872 s-a deschis calea ferată București – Pitești, la Topoloveni fiind amenajată gara Călinești, care deservea toată plasa Podgoria din județul Muscel, a cărei reședință era localitatea Topoloveni. Accesul direct și rapid spre București, respectiv spre Pitești, a dat un impuls semnificativ dezvoltării economice și sociale a Topolovenilor la sfârșitul secolului al 19-lea și începutul secolului 20, de când datează numeroase clădiri reprezentative. Se înființează și prima fabrică din localitate, Fabrica de Magiun (1914). Numărul clădirilor emblematică a crescut în perioada interbelică, putând fi menționate Liceul "Ion Mihalache" (1933), hala de carne și pește, azi restaurantul "Popasul Radului" (1935), hotelul, azi sediul Consum Coop (1936), căminul cultural (1936), internatul liceului (1940), azi toate acestea fiind monumente istorice.

În 1950, județele și plășile s-au desființat, iar comuna Topoloveni a devenit centru de raion în cadrul noii regiuni Pitești (redenumită mai târziu Argeș). Dezvoltarea localității s-a făcut în conformitate cu normele socialiste, fiind înființată o întreprindere pentru prelucrarea și industrializarea legumelor și fructelor (1951), pe baza fostei fabrici de magiun, și viitoarea Fabrică de Conserve. Acestea i s-au adăugat, în anii următori, Întreprinderea de industrie locală producătoare de lacuri și vopsele și mici unități de materiale de construcții, reparații mașini și utilaje. Activitățile industriale și localizarea favorabilă au determinat ca în 1968, cu prilejul reorganizării administrativ-teritoriale a țării, comuna Topoloveni să avanseze la statutul de oraș în cadrul noului județ Argeș. Statutul urban a generat noi investiții din partea statului român, atât prin extinderea unităților industriale existente, cât și prin crearea de noi unități industriale (în

special în apropierea gării) sau agricole. În paralel, s-au edificat noi cartiere cu locuințe colective (blocuri), în zona centrală a orașului, și numeroase edificii publice.

După 1990, orașul a cunoscut un ușor declin demografic. Cu toate acestea, s-au efectuat numeroase lucrări de întreținere și de reabilitare a monumentelor istorice și a clădirilor de interes public, precum și a spațiilor verzi. În 2003 s-a pus piatra de temelie a noii Catedrale Ortodoxe din Topoloveni, cu hramul Sfântul Gheorghe, finalizată în 2008. Orașul s-a îmbogățit cu noi unități industriale, noi cartiere rezidențiale (inclusiv blocuri ANL), numeroase spații comerciale și de servicii, magazine (inclusiv supermarketuri), unități de alimentație publică, societăți comerciale.

Orașul **Ștefănești** este cel mai tânăr centru urban al județului Argeș, fiind declarat oraș prin Legea 83 din 2004. Este situat în imediata apropiere a municipiului Pitești, la est de acesta, jucând rol de oraș-satelit al reședinței de județ, iar ca urmare a procesului de periurbanizare din ultimele decenii, este singurul centru urban din județul Argeș care înregistrează o creștere a numărului de locuitori. Este format din localitatea urbană Ștefănești și satele aparținătoare Enculești, Golești, Izvorani, Ștefăneștii Noi, Valea Mare – Podgoria, Viișoara și Zăvoi. Este un caz unic în România, în sensul în care localitatea urbană și reședința orașului, Ștefănești, este mai mică decât două dintre satele aparținătoare, Valea Mare – Podgoria și Ștefăneștii Noi, care, mai ales în ultimele decenii, au crescut semnificativ din punct de vedere demografic ca urmare a localizării lor mai apropiate de municipiul Pitești, fiind situate totodată pe principala arteră rutieră, DN7 (București – Pitești), la mică distanță și de nodul de autostradă (A1) Pitești Est de lângă Mall Vivo! Pitești. Orașul este localizat la contactul Câmpiei Înalte a Piteștilor (Câmpia Română), respectiv lunca Argeșului, cu clinele sud-vestice ale Piemontului Cândești (Podișul Getic).

Localitățile Ștefănești (cunoscută în vechime și ca Târgu Dealului) și Golești au fost atestate documentar încă din 1452. Teritoriul orașului de azi a fost cunoscut încă din Evul Mediu pentru viticultură și alte ramuri ale agriculturii. Aici și-au avut sediul familii importante de boieri, care au jucat un rol semnificativ în istoria țării. La Golești se află curtea Goleștilor, cu conacul ridicat inițial în 1639-1640, refăcut după un incendiu în 1784-1807 și restaurat între 1942-1944, azi sediul Muzeului Viticulturii și Pomiculturii, cu secția etnografică în aer liber, la care se adaugă Biserica Sfânta Treime (1646) și numeroase alte elemente de interes. La Valea Mare – Podgoria se află fostul schit Valea Mare – Podgoria, incluzând Biserica "Nașterea Maicii Domnului" (1685), fundațiile chiliilor și ale zidului de incintă, la care se adaugă ruinele conacului de vie brâncovenesc (1688-1714) și Biserica "Sf. Ioan Bogoslovul" (1765, refăcută în 1789). La Enculești se păstrează

biserica de lemn cu hramul Sfinții Apostoli Petru și Pavel (1697). La Ștefăneștii Noi (fostul sat Florica) se localizează fosta reședință a familiei Brătianu. Actualele clădiri civile își datorează înfățișarea restaurării efectuate de arhitectul Petre Antonescu între 1912 și 1915, și includ Conacul Brătianu – Vila Florica, clădirile – anexă, care au fost ulterior transformate în Stațiunea de Cercetări Viticole. La acestea se adaugă capela funerară "Nașterea Sf. Ioan Botezătorul", unde sunt înmormântați membrii familiei Brătianu, construită în 1898 după planurile arhitectului André Lecomte de Noüy. La acestea se adaugă numeroase alte biserici și clădiri civile de importanță istorică, inclusiv casele memoriale Ion Pillat din Izorvani și Liviu Rebreanu din Valea Mare – Podgoria.

Localitățile actualului oraș Ștefănești au cunoscut o dezvoltare semnificativă după finalizarea drumului București – Pitești (1845) și a căii ferate București – Pitești (1872), care traversau teritoriul administrativ actual. Din 1887, odată cu construcția căii ferate Golești – Câmpulung, gara Golești devine nod feroviar, fiind localizată pe ambele căi ferate. Prima stație în direcția Câmpulung, după Golești, a fost Ștefănești Argeș (localizată de fapt în Ștefăneștii Noi).

Localitățile se dezvoltă într-un ritm accelerat pe parcursul secolului 20. În perioada interbelică, se densifică țesutul urban, și apar noi construcții reprezentative, precum Conacul Nolică Antonescu din Ștefănești, Conacul Mihail Ghelmegeanu și vila Bulandra din Valea Mare – Podgoria, vila Donescu din Izvorani. După 1950, comuna Ștefănești este inclusă în orașul regional Pitești, iar în fostele case ale familiei Brătianu din satul Ștefăneștii Noi (pe atunci, Florica) au fost aduși refugiați din Grecia, motiv pentru care satul și-a schimbat numele în Partizanii, iar mai apoi în Ștefăneștii Noi (1964). Între 1957 și 1960 se ridică primele cartiere de blocuri din Ștefăneștii Noi. Comunele Golești și Valea Mare – Podgoria au fost desființate în 1968, toate satele acestora fiind comasate cu comuna Ștefănești, care a devenit comună suburbană a municipiului Pitești (1968-1989). În această perioadă, localitatea se industrializează, apărând unități precum Combinatul de Vinificație și Stațiunea de Cercetări Viti-Vinicole (Ștefănești), Centrala Dacia-Service (Valea Mare – Podgoria), unități industriale producând motoare electrice și mobilier. Se construiesc cartiere rezidențiale noi.

După 1989, întrucât dispar comunele suburbane, Ștefănești devine o comună "obișnuită" din județul Argeș, având însă relații foarte strânse cu municipiul reședință de județ, Pitești. Procesul de suburbanizare a atras după sine o dezvoltare semnificativă a comunei, care a determinat și accesarea la statutul de oraș începând cu anul 2004. S-au construit noi cartiere rezidențiale în aproape toate localitățile componente ale orașului, au apărut noi unități industriale și de servicii, s-a construit o nouă biserică în Zăvoi (2003-2012, sfințită în 2013), și sunt

În derulare un număr mare de proiecte de investiții în infrastructură și clădiri de interes public. Din 2023, orașul Ștefănești a aderat la rețeaua de transport metropolitan din Zona Metropolitană Pitești, favorizând astfel și mai mult transportul public spre și dinspre municipiul Pitești.

În privința **localităților rurale**, evoluția acestora s-a făcut mult mai lent. Primele așezări rurale din județul Argeș au fost atestate încă din secolul al 14-lea (Călinești, 1388), iar numărul de așezări rurale atestate documentar a crescut semnificativ în secolele următoare. Unele sate au dispărut, altele au cunoscut fenomene de extindere și s-au unit cu alte așezări rurale înconjurătoare, formând uneori sate noi. Evoluția satelor a depins de multe ori și de condițiile locale, de formele de proprietate. Astfel, satele de moșneni (țărani liberi) au putut evolua în mare măsură în conformitate cu dorințele obștii sătești, în vreme ce satele de "birnici" (țărani aserviți) au fost nevoite să se supună voinței familiei boierești sau mănăstirii care deținea satul și domeniul respectiv. Obșteasca catagrafie din 1831 a înregistrat 221 de sate în județul Argeș, din care 64,7% erau sate moșnenești, și 127 de sate în județul Mușcel, din care 51,98% sate moșnenești (Ciobotea, 2013). Cele mai numeroase sate moșnenești se situau în Plaiul Loviștei, plasele Gălășești, Săpata și Topologului din județul Argeș, respectiv în plasele Râul Doamnei, Cărcinoului și Bratea – Bughea din județul Mușcel. Existau însă și multe sate mixte, unde existau atât moșneni, cât și țărani aserviți (Ciobotea, 2013). Situația s-a schimbat radical după desființarea iobăgiei și reformele agrare din a doua jumătate a secolului al 19-lea și prima jumătate a secolului 20, în urma cărora nu au mai existat diferențe evidente între cele două categorii de sate. Mai mult, instalarea timidă a capitalismului și a primelor unități industriale în orașe, construcția căilor ferate și a drumurilor au schimbat complet peisajele rurale și au generat un prim val de emigrație rurală spre centrele urbane încă din această perioadă. Emigrația a luat proporții în a doua jumătate a secolului 20, odată cu instaurarea regimului comunist și implementarea colectivizării în mediul rural, în paralel cu industrializarea masivă și construcția de blocuri de locuințe în orașe. După o perioadă de creștere demografică, multe sate argeșene au început să cunoască un declin demografic, cu excepția celor situate mai aproape de orașe și care au beneficiat de statutul de localități-satelit sau "dormitor" ale orașelor. Exodul rural a fost în bună măsură încurajat de autoritățile comuniste, care aveau nevoie de forță de muncă în industria din centrele urbane. De la sfârșitul anilor 1970, când situația demografică a unora dintre sate devenise dificilă și rămăseseră puțini țărani care să lucreze în agricultură, autoritățile comuniste au trecut în extrema cealaltă, îngreunând considerabil migrația dinspre rural spre urban. Pentru foarte multe gospodării rurale, uneori pentru sate întregi, pluriactivitatea de la început de secol 20 (industria casnică – artizanală, anumite meșteșuguri pe lângă activitățile

agricole de bază) a fost înlocuită constant și substanțial de o dublă activitate în perioada postbelică, și mai ales după 1965, când foarte multe persoane din mediul rural aveau un statut social dublu (agricultor-muncitor, agricultor-salariat). În toată perioada socialistă, satele argeșene au beneficiat de unele investiții minimale, în special în privința instituțiilor publice, cu precădere în centrele de comună (Consiliul Popular, școala generală, dispensarul medical, biblioteca comunală, postul de miliție, bufetul). În unele sate, îndeosebi centre de comună, s-au construit și mici obiective de natură industrială, precum și câte un bloc – două, s-au realizat lucrări de infrastructură și de introducere și extindere a unor rețele edilitare. După 1990, satele argeșene și-au recâștigat instituțiile proprii, democratice, dar dezvoltarea unora dintre localitățile rurale a fost puternic influențată de declinul demografic tot mai accentuat, de degradarea fondului de locuințe, de îmbătrânirea demografică generalizată. Cu toate acestea, s-au efectuat numeroase lucrări de îmbunătățire a infrastructurii stradale, a iluminatului public, de introducere și extindere a rețelelor de alimentare cu apă, canalizare, gaze naturale, în special în acele localități situate pe principalele axe de transport și/sau în apropierea orașelor. Fenomenul de periurbanizare a generat chiar o creștere demografică semnificativă a unor localități rurale din apropierea municipiului Pitești (comunele Bradu, Bascov, Moșoaia, Albota sau Mărăcineni). În sate au apărut de asemenea numeroase magazine alimentare, uneori și cu produse nealimentare, precum și alte unități de servicii, care au acoperit nevoile sătenilor. Dispensarele medicale au fost înlocuite cu cabinetele medicale ale medicilor de familie sau generaliști. S-au construit sau reabilitat numeroase cămine culturale, s-au organizat numeroase evenimente, de multe ori în anumite zile ("Zilele satului") sau în relație cu unele sărbători tradiționale.

Din perspectivă tipologică, clasificarea așezărilor rurale se poate face după structură, formă și textură. Structura vetrei reprezintă expresia cantitativă care indică gradul de concentrare al gospodăriilor în vatră (V. Surd, 2002). Totuși, nu există criterii definitorii stricte pentru delimitarea diverselor tipuri structurale (*ibidem*). În general, la nivel național sunt recunoscute trei mari tipuri de sate, în funcție de repartiția gospodăriilor în vatră: satul adunat, satul răsfirat și satul risipit. Fiecare dintre acestea cunoaște și anumite subcategorii. În județul Argeș se regăsesc toate aceste tipuri structurale de sate.

Satele adunate sunt specifice regiunii de câmpie, deși se regăsesc și în unele depresiuni colinare sau subcarpatice. Astfel, satele adunate se localizează atât în Câmpia Întăită a Piteștilor (Bradu, Oarja, Căteasca, Găleşești, Geamăna, Siliștea, Catanele, Zăvoiu, Șerbănești), cât și mai la sud, în Câmpia Găvanu-Burdea (Miroși, Căldăraru, Stolnici, Bârla, Popești, Izvoru, Ungheni). Principala motivație este cea de natură socială, dar concentrarea gospodăriilor în vatră a avut și

rațiuni economice, de economisire a terenurilor agricole. Pe de altă parte, lipsa apei în multe zone din câmpie a determinat o concentrare a așezărilor de-a lungul principalelor văi (Cotmeana, Teleorman, Burdea, Glavacioc, Dâmbovnic), chiar și la câmpie. În ansamblu, cu mici excepții, textura acestor sate este una neordonată, acestea având o dezvoltare naturală (haotică) în decursul secolelor, fără intervenții majore care să altereze vatra originală a satului. Totuși, pe unele văi se observă o formă liniară (la Izbășești, Șerboeni), respectiv o textură mai ordonată, cum e cazul satelor Ștefan cel Mare, Burdea sau Zidurile, cu străzi paralele și perpendiculare, în carioaj (tablă de șah). Așezări cu structură adunată pot însă să apară și în regiunile montane, cum e cazul satelor Rucăr sau Dragoslavele, ale căror gospodării au fost nevoite să se densifice într-o vatră a satului suprapusă pe valea Dâmboviței și afluenții acesteia, fără a avea posibilitatea de a se extinde pe versanții abrupti din jur. De asemenea, sate adunate se întâlnesc și în Subcarpați sau în Podișul Getic, în special pe văi și în depresiuni (Domnești, Poienarii de Argeș, Beleți, Vrănești, Gorănești, Paraschivești, Valea Neniei, Schitu Scoicești).

Satele cu gospodării răsfirate, și îndeosebi satele liniare (variantă a satului răsfirat), sunt foarte des întâlnite în regiunile de deal și podiș, respectiv atât în Subcarpații Getici, cât și în diversele compartimente ale Podișului Getic. Cele mai numeroase sate sunt localizate pe văi (Argeș, Râul Doamnei, Vâlsan, Râul Târgului, Argeșel, Bascov, Cotmeana, Vedea, Topolog), atât în luncă (pe vale), cât și pe terase, glacisuri, conuri de dejecție, rezultând o formă deseori liniară a vetrelor de așezări rurale, cu unele ramificații pe afluenți sau spre versanții mai ușor accesibili. Unele sate sunt însă așezate pe interfluvii, chiar dacă în aceste cazuri lipsa apei poate reprezenta o problemă; aceste sate de asemenea au de multe ori o formă liniară și o distribuție răsfirată a gospodăriilor. Satele situate în bazinele de recepție sau de obârșie a unor văi, la partea superioară a versanților sau în regiunile mai fragmentate din Subcarpați pot avea și o dispunere în amfiteatru, cu o structură (de asemenea) răsfirată. În Subcarpați, pe cursul râurilor Vâlsan, Râul Doamnei, Bratia, se localizează sate de vale și versant (Brădet, Corbi, Bughea de Sus), în vreme ce pe interfluvii, în special în partea de est a Muscelilor, există sate a căror vatră s-a extins în mai multe direcții: pe culmi și pe versant (Mioarele), pe versant și pe vale, la contactul cu panta muntelui (Albeștii de Muscel, Valea Mare – Pravăț). Satele de versant au de asemenea o structură tipic răsfirată (Mățău, Brăduleț, Ungureni, Colnic). În Podișul Getic, satele sunt predominant liniare sau liniar-tentaculare, fiind înșirate pe văi, rareori pe versanți, în special în Piemontul Căndești și Gruierile Argeșului. În schimb, în Piemontul Cotmeana, unde fragmentarea este mai redusă și pantele mai domoale, există și sate de versant și interfluvii, precum Poiana Lacului, Băbana, Popești, Uda, Cungra, Morărești, Topana, ale căror vetre sunt răsfirate, uneori chiar cu

tendențe de risipire, cu terenuri agricole (inclusiv livezi) între gospodării. Lipsa apei pe interfluvii a determinat populația să construiască benturi de retenție, tipice Piemontului Cotmeana. În toate unitățile de relief, există și sate cu structuri mixte – adunată în partea centrală și răsfirată în zona periferică a satului, sau răsfirată în partea centrală a satului, cu tendințe de risipire pe versanți și pe interfluvii.

Satele cu gospodării risipite sunt localizate cu precădere în aria montană și în cea subcarpatică (mai ales la contactul cu muntele). Multe dintre satele de versant și culme din această regiune au o structură risipită, cum e cazul localităților Arefu, Nucșoara, Jgheaburi, Turburea, Căndești.

Satele au o formă de obicei neregulată. În cazul așezărilor localizate pe văi, în special în aria montană, subcarpatică sau de podiș, se observă o formă alungită (Sboghițești, Gămăcești, Cotești, Tutana), rezultând sate predominant liniare. De altfel, multe sate cu o structură adunată sau răsfirată au avut inițial o dezvoltare liniară, dar au suferit ulterior modificări ale formei, prin extinderea intravilanului pe unii afluenți (văi secundare), sau pe terase și versanți, rezultând forme complexe. Astfel, forma inițial liniară a fost modificată, prin apariția a numeroase corpuri de vatră conexe, care au conferit o formă mai degrabă tentaculară în cazul multor așezări rurale din județul Argeș.

Textura (modalitatea de dispunere a rețelei stradale) nu are, în mod obișnuit, regularitate geometrică. Acest fapt este explicabil, în primul rând, prin vechimea mare a majorității așezărilor, care moștenesc rețeaua stradală din perioada medievală (când nu exista o planificare riguroasă a texturii satelor), și, în al doilea rând, prin relieful dominant de deal și de podiș, și care nu a permis geometrizarea rețelei stradale. Totuși, în cazuri speciale, se poate vorbi de o textură geometrizată, mai precis liniară, precum în cazul satelor amintite și a multor altora (Bunești, Drăgoiești, Valea Mănăstirii, Racovița). De asemenea, în câmpie apar și sate cu o textură ordonată, cu străzi paralele și perpendiculare, în mod evident planificate și, deci, mai noi, cel puțin ca structură (Burdea, Ștefan cel Mare, Zidurile). Predomină însă localitățile cu o textură neregulată, complexă, întortocheată, tendințele de geometrizare fiind specifice așezărilor situate pe principalele văi, și care au o formă relativ regulată, determinată de profilul transversal al văii.

2.5 Localități cu așezări informale

Așezările informale sunt definite în Ordinul nr. 3494 din 27 iulie 2020 pentru modificarea și completarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 350/2001 privind amenajarea

teritoriului și urbanismul. Conform acestui act normativ, așezările informale sunt identificate pe baza îndeplinirii simultane a următoarelor criterii:

a) grupează minimum 3 unități destinate locuirii dezvoltate spontan, realizate fără respectarea normelor de construcție, igienă și sănătate publică și protecție a mediului;

b) populația care locuiește în aceste unități nu are niciun drept asupra imobilelor (terenuri și/sau construcții) pe care le ocupă;

c) populația se află în situația de excluziune, segregare și marginalizare socială, respectiv persoanele care locuiesc în acele așezări sunt persoane sau familii care sunt în risc de a-și pierde capacitatea de satisfacere a nevoilor zilnice de trai din cauza unor situații de boală, dizabilitate, sărăcie, dependență de droguri sau de alcool ori a altor situații care conduc la vulnerabilitate economică și socială.

Într-o primă fază, se constituie un grup de lucru la nivel local, în vederea identificării așezărilor informale, și care realizează pentru fiecare așezare informală:

a) organizarea de vizite pe teren;

b) reprezentarea grafică prin suprapunerea ridicării topografice a așezării informale cu documentațiile de urbanism în vigoare, în vederea identificării și relaționării cu reglementările urbanistice;

c) evaluarea preliminară a regimului economic și juridic al imobilelor (terenuri și construcții), prin cercetare de teren și documentare;

d) evaluarea preliminară privind expunerea la riscuri naturale, biologice și antropice, în raport cu zonele de protecție existente în documentațiile de urbanism, hărțile de risc și cu informațiile disponibile în domeniul mediului;

e) stabilirea măsurilor ce se impun în raport cu regimul de construibilitate și servituțile de utilitate publică;

f) identificarea reprezentanților așezărilor informale care să facă parte din grupul de lucru și să participe la stabilirea măsurilor.

În vederea identificării situațiilor care pot genera marginalizarea sau excluziunea socială, serviciul public de asistență socială de la nivel local realizează o evaluare socioeconomică a fiecărui locuitor al așezărilor informale și o pune la dispoziția grupului de lucru. Ca urmare a analizelor de mai sus, grupul de lucru realizează un diagnostic preliminar al așezării informale și stabilește un prim set de măsuri. În urma identificării așezărilor informale, autoritățile administrației publice locale, prin grupurile de lucru constituite, completează fișa de date cu scopul de a colecta informații în vederea cunoașterii, cuantificării și monitorizării situației

așezărilor informale și fundamentării unor politici, programe și proiecte adresate acestora. Fișa de date cuprinde atât informații privind localizarea așezării informale, date statistice privind populația, gospodăriile și condițiile de locuire, precum și tipurile de intervenții stabilite la nivel local pentru fiecare așezare informală. În vederea constituirii unei baze de date care să sprijine coordonarea măsurilor la nivel județean, autoritatea administrației publice locale transmite comisiei județene anual, în format electronic, până la data de 31 iulie, fișa de date.

Pe baza evaluării din teren cu privire la situația socioeconomică a populației vizate, a regimului juridic, economic și tehnic al imobilelor, a expunerii la riscuri naturale, biologice și antropice și a prevederilor din documentațiile de urbanism în vigoare, grupul de lucru constituit la nivel local propune măsuri specifice de intervenție, pe care le supune procesului de consultare publică. Măsurile propuse sunt adaptate nevoilor populației din așezarea informală, precum și comunităților din vecinătate, în vederea asigurării cerințelor de siguranță și dezvoltare durabilă. Măsurile pot fi implementate in situ, pe teritoriul ocupat de așezarea informală, sau, în situația în care regimul juridic, economic și tehnic nu permit această abordare, pot viza relocarea populației. În situația în care așezarea informală este situată în zone ce impun relocarea, autoritățile administrației publice locale, împreună cu reprezentanți ai populației afectate de măsurile propuse, identifică rezerve de teren pentru soluții alternative de locuire sau destinate construirii de locuințe de necesitate sau sociale, precum și modalitatea de implementare a măsurii de relocare. Măsurile vor fi corelate cu programele de acțiuni comunitare privind combaterea sărăciei și excluziunea socială prevăzute la art. 35 din Legea asistenței sociale nr. 292/2011, cu modificările și completările ulterioare, și planurile județene de incluziune socială aprobate de comisiile județene de incluziune socială și cea a municipiului București prevăzute la art. 117 alin. (3) din Legea asistenței sociale nr. 292/2011, cu modificările și completările ulterioare, ce conțin soluții pentru prevenirea marginalizării și segregării spațiale. În procesul de stabilire a măsurilor, populația din așezările informale este informată permanent cu privire la drepturile și obligațiile pe care le are conform legii, riscurile la care este expusă, măsurile pe care autoritatea locală le propune și modul de implementare. Autoritatea administrației publice locale consultă populația din așezările informale cu privire la măsurile identificate și analizează propunerile formulate de reprezentanții comunității din așezarea informală. După procesul de consultare a populației, măsurile se constituie într-un plan de acțiune ce este propus avizării comisiei județene, iar apoi aprobării consiliului local. În maximum 30 de zile de la data aprobării, măsurile sunt comunicate persoanelor vizate și se demarează implementarea lor.

În județul Argeș, pe baza fișelor de date transmise de către UAT-uri la sfârșitul anului 2023 și începutul anului 2024, s-au identificat 14 UAT-uri care dețin așezări informale, și a căror situație centralizată este prezentată în tabelul de mai jos.

Tabel 2.1 AȘEZĂRILE INFORMALE DIN JUDEȚUL ARGEȘ, GRUPATE PE U.A.T.-URI

Nr. Crt.	U.A.T	Tip/nr. locuitori	Situația așezărilor informale, demersuri întreprinse de autoritățile publice locale
1	BEREVOEȘTI	230 unități destinate locuirii (179 în intravilan, dom. privat + 51 în extravilan, dom. public) 958 de persoane (100 de etnie română, 858 de etnie romă)	Adresa UAT Berevoești e-mail din 03.01.2024
2	BUDEASA	7 unități destinate locuirii (2 unit. în intravilan, dom. privat + 5 unit. în extravilan, dom. privat) 30 de persoane de etnie romana	Fișa de date privind Așezarea informală sat Calotești, str. Primăverii existent pe teritoriul administrativ al UAT Budeasa
3	BUGHEA DE JOS	1 așezare în Cămunul Valea Măcelarului 183 unități destinate locuirii în intravilan, dom. Privat 700 de persoane (343 de etnie română + 357 de etnie romă)	Fișa de date privind așezarea informală cămunul Valea Măcelarului existent pe teritoriul administrativ al UAT Bughea de Jos
4	CĂLINEȘTI	360 de unități destinate locuirii în extravilan, 1.397 de persoane (de etnie romă)	Fișa de date privind așezarea informală sat Valea Corbului
5	CÂMPULUNG	STR. DRUMUL UZINEI, STR. DRUMUL GODENI, STR. GRĂDIȘTEI, STR. TRAIAN 61 de unități destinate locuirii (53 în intravilan, 8 în extravilan), 5 dom public, 10 în litigiu, 3 dom. privat 193 de persoane de etnie romă	Adresa UAT Câmpulung nr. 5442/30.07.2021 prin care se transmite fișa de date privind așezările informale
6	CETĂȚENI	Tip 1- 128 persoane, sat Valea Cetățuia	Adresa nr. 9840/04.01.2024 prin care ne informează cu privire la imposibilitatea completării fișelor de date, întrucât este necesară delimitarea teritoriilor administrative ale comunei Cetățeni, respectiv Stoenesti
7	CURTEA DE ARGEȘ	1 așezare în Strada Vlad Țepeș (în proximitatea acesteia, punct „Zăvoi” zona de Nord a municipiului, pe malul stâng al râului Argeș, zona neîmprejmuită) 10 unități destinate locuirii in intravilan (8 pe dom. public, 2 pe dom. privat) 31 de persoane de etnie română	Fișa de date privind așezarea informală Strada Vlad Tepes (în proximitatea acesteia, punct „Zăvoi” zona de Nord a municipiului, pe malul stâng al râului Argeș, zona neîmprejmuită), existentă pe teritoriul administrativ al UAT Curtea de Argeș
8	DRAGOSLAVELE	1 așezare – în Valea Hotarului 350 de unități destinate locuirii (10 unități in litigiu)	Fișa de date privind așezarea informală din Valea Hotarului, existentă pe teritoriul administrativ al UAT Dragoslavele

		800 de persoane de etnie romă (200 sub 18 ani, 600 peste 18 ani înscriși la medicul de familie)	
9	MĂLURENI	1 așezare informală în sat Păuleasca 329 unități destinate locuirii (309 în dom public + 20 în domeniu privat) 1096 de persoane (1062 de etnie romă + 34 de etnie română)	Fișa de date privind așezarea informală din sat Păuleasca, existent pe teritoriul administrativ al UAT Mălureni
10	MERIȘANI	7 așezări în Malu Vânăt acces la utilități 134 de unități destinate locuirii (89 în intravilan + 45 în extravilan, dom privat) 600 de persoane de etnie romă S =15,53 ha(6,82 extravilan, 8,71 ha intravilan)	Adresa UAT Merișani nr. 55/08.01.2024 și Fișa de date privind așezarea informală din Malu Vânăt, existentă pe teritoriul administrativ al UAT Merișani
11	MUȘĂTEȘTI	36 unități destinate locuirii în extravilan, dom. privat 113 persoane de etnie română	Adresa UAT Mușătești nr. 11846/05.01.2024 și Fișa de date privind așezarea informală din Stroești, existentă pe teritoriul administrativ al UAT Mușătești
12	NUCȘOARA	Punctul Satul Nou, sat Slatina 12 unități destinate locuirii în intravilan, dom. public 50 de persoane de etnie română	Fișa de date privind Așezarea informală punctul Satul Nou, sat Slatina, existent pe teritoriul administrative al UAT Nucșoara
13	STOENEȘTI	Valea Bădenilor 120 de unități destinate locuirii în intravilan, proprietate privată 487 de persoane, de etnie romă	Fișa pe e-mail, 06.02.2024 privind așezările informale din Valea Bădenilor
14	ȘTEFĂNEȘTI	Zăvoiul Mic (situat la limita cu UAT Pitești) și Zăvoiul Mare (situat lângă Autostradă) Zăvoiul Mic 11 unități destinate locuirii (în intravilan, dom privat) 52 de persoane de etnie romă Zăvoiul Mare 28 de unități destinate locuirii (în intravilan, dom privat, 12 unități în litigiu) 97 de persoane de etnie romă	Adresa UAT Ștefănești nr. 1856/10.01.2024 și Fișa de date privind așezările informale Zăvoiul Mic și Zăvoiul Mare, existente pe teritoriul administrativ al UAT Ștefănești

Sursa: CJ Argeș (2024), cu modificări

Se constată că 14 UAT-uri (14,7% din totalul UAT-urilor din județul Argeș) au identificat așezări informale pe teritoriul lor administrativ, respectiv 2 municipii (Câmpulung și Curtea de Argeș), un oraș (Ștefănești) și 11 comune. Din punct de vedere al localizării acestora, se constată că aproximativ jumătate din UAT-uri se situează în Subcarpați (7 din 15, adică 46,7%), la care se adaugă 3 în Podișul Getic (Merișani, Mălureni și Budeasa), 2 în Carpați sau la contactul acestora

cu Subcarpații (Dragoslavele și Nucșoara) și 2 la contactul Podișului Getic cu Câmpia Întinsă a Piteștilor (Ștefănești și Călinești).

În cazul majorității UAT-urilor care au semnalat prezența unor așezări informale pe teritoriul lor, se observă că, deocamdată, grupurile de lucru constituite se află în faza identificării și cuantificării așezărilor, a unităților de locuire, a persoanelor care locuiesc acolo și a situației acestora, respectiv în faza constituirii bazelor de date privind așezările informale. Cu trei excepții, fiecare UAT deține o singură așezare informală; cele trei excepții sunt orașul Ștefănești, unde ar exista două așezări informale (Zăvoiul Mare și Zăvoiul Mic), municipiul Câmpulung, unde sunt identificate 4 străzi cu așezări informale (considerând că fiecare stradă este o așezare informală în sine: străzile Drumul Uzinei, Drumul Godeni, Grădiște și Traian), și comuna Merișani, unde ar exista 7 așezări informale, toate însă pe teritoriul sau în jurul satului Malu Vânăt. Dacă aceste date sunt corecte, rezultă că în total, în județul Argeș, există 24 de așezări informale, din care 7 în mediul urban (29,2%) și 17 în mediul rural (70,8%). Suprafața însumată a acestora, din estimări, ar fi de aproximativ 400 de hectare, din care 264 ha ar fi doar în comuna Mălureni (dacă datele sunt corecte), urmată la mare distanță de așezarea informală din comuna Dragoslavele (50 ha) și cea din comuna Călinești (44 ha).

În total există (conform estimărilor) 1871 de unități de locuire, cele mai multe fiind la Călinești (360), la Dragoslavele (350) și la Mălureni (329), acestea împreună reprezentând mai mult de jumătate (55,5%) din totalul unităților de locuire. Acest calcul nu include numărul de unități de locuire de la comuna Cetățeni, care nu a fost raportat. Se constată că numărul unităților de locuire nu este atât de mare în cele trei UAT-uri care au raportat mai multe așezări informale (134 de unități de locuire în 7 așezări informale din comuna Merișani, de exemplu). Întrucât în comuna Cetățeni a fost raportat un număr de 128 de persoane, iar numărul de persoane pe unitate de locuire este între 3 și 5 în majoritatea cazurilor, se poate estima că numărul de unități de locuire din așezarea informală din comuna Cetățeni este aproximativ între 25 și 40, rezultând un total de aproximativ 1900 de unități de locuire în așezări informale la nivelul întregului județ. Această cifră este probabil o subestimare a numărului real, dar este un bun început pentru găsirea de soluții și măsuri care să conducă la îmbunătățirea calității vieții celor care locuiesc în așezările informale.

Tot în baza datelor primite de la UAT-uri, aceste așezări informale totalizează 6732 de locuitori, respectiv o medie de 3,5 persoane / unitate de locuire și aproximativ 280 de persoane în fiecare așezare informală. Se constată însă că numărul de persoane din UAT-urile care au raportat mai multe așezări informale este destul de redus: 600 de persoane în 7 așezări informale

din comuna Merișani, 149 de persoane în cele 2 așezări informale din orașul Ștefănești și 193 de persoane pe cele 4 străzi (așezări informale) din municipiul Câmpulung. Pe de altă parte, sunt 1397 de persoane în așezarea informală din comuna Călinești, 1096 în comuna Mălureni, 958 în comuna Berevoești, 800 în comuna Dragoslavele, 700 în comuna Bughea de Jos (cifrele foarte "rotunde" pe alocuri sugerează că aceste date sunt doar niște estimări). Astfel, dacă luăm în calcul doar valorile din aceste 5 comune, media ar fi de 990 de persoane / așezare informală. Cele 4951 de persoane care locuiesc în aceste 5 așezări informale reprezintă 73,5% din totalul populației din așezările informale, conform datelor existente în prezent.

Din totalul de 6732 de locuitori ai așezărilor informale, cel puțin 5903 (87,7%) sunt de etnie romă. În comuna Cetățeni nu s-a raportat dacă cele 128 de persoane sunt de o anumită etnie. De asemenea, cel puțin 701 de locuitori ai așezărilor informale sunt de etnie română (10,4%). Există numeroase așezări informale constituite doar din populație de etnie romă, dar și unele doar cu populație de etnie română (cele mai mici: Curtea de Argeș, Mușătești, Nucșoara, Budeasa), precum și unele mixte (Bughea de Jos, Berevoești, Mălureni). Conform fișelor de date completate de UAT-uri, în cele mai multe cazuri populația din aceste așezări informale are ca principala sursă de venit ajutorul social în baza legii venitului minim garantat, la care se adaugă alocațiile pentru copii și munca cu ziua. În unele UAT-uri există și alte surse de venit ale populației așezărilor informale.

În privința localizării acestora, situațiile sunt dintre cele mai diverse: pe domeniul public sau privat, în intravilan sau extravilan, în zone cu risc de inundații sau alunecări de teren. Aceste situații sunt foarte importante, deoarece ele pot să conducă și la potențiale soluții, fie in-situ (legalizarea situației existente), fie prin relocarea populației, dacă actualele așezări informale sunt localizate în zone de risc sau arii care nu pot fi introduse în intravilan. Trebuie precizat că, din suprafața totală a acestor așezări informale, de aproximativ 400 de hectare, doar aproximativ un sfert (95 ha) se află în intravilan. Surprinzător, multe dintre aceste așezări informale sunt vechi, majoritatea datând din secolul trecut, unele chiar din perioada antebelică sau interbelică. Acest fapt desigur complică și mai mult eventualele soluții, mai ales cele de tipul relocării. De altfel, cel puțin până în acest moment, majoritatea UAT-urilor nu au propus soluții concrete de rezolvare în vreun fel sau altul a problemei așezărilor informale, în sensul Ordinului 3494/2020. În câteva cazuri, s-au făcut demersuri pentru a găsi înțelegere la proprietarii de drept a terenurilor pe care se află așezările informale în vederea cedării dreptului de folosință (Budeasa, unde există un număr mic de unități de locuire), se așteaptă un act normativ salvator (Călinești), se dorește actualizarea PUG-ului și realizarea unui PUZ (Berevoești), s-au eliberat 50 de titluri de

proprietate către cetățeni din aceste așezări informale, însă aceasta s-a întâmplat în perioada 2010-2013 (Câmpulung), se dorește întocmirea documentațiilor pentru ca locuitorii să beneficieze de un drept real de proprietate (Curtea de Argeș), se așteaptă finalizarea cadastrării sistematice (Dragoslavele). Dintre alte măsuri, se evidențiază faptul că la Câmpulung s-a introdus apa potabilă pe trei din cele patru străzi în cauză (Drumul Uzinei, Grădiștei, Drumul Godeni) între 2004 și 2010 și s-au asfaltat toate străzile respective (2008-2012). La Dragoslavele s-a construit o biserică și un loc de joacă pentru copii. De asemenea, se mai menționează ajutoarele pentru căldură pe perioada rece a anului, ajutoare cu materiale de construcții pentru reabilitarea caselor, ajutoare pentru persoanele vârstnice, sprijinirea adulților pentru a găsi un loc de muncă, monitorizarea familiilor cu copii ai căror părinți sunt plecați din țară, integrarea copiilor în unitățile de învățământ existente. În niciuna dintre situațiile existente nu s-a propus soluția relocării populației din așezările informale.

2.6 Posibilități de dezvoltare în sistem

Sistemul de așezări din județul Argeș este de câteva decenii într-un proces mai degrabă de contracție, decât unul de dezvoltare, ca urmare a declinului demografic constant, început încă din anii 1990, și care a fost și este cauzat de o rată a natalității tot mai scăzută, o rată a mortalității în ușoară creștere, rezultând un spor natural negativ, la care se adaugă și un spor migratoriu negativ. Printre efecte se numără și îmbătrânirea demografică, fenomen de risc care s-a făcut simțit încă de la sfârșitul perioadei comuniste, pentru a deveni tot mai acut în ultima vreme, cu deosebire în mediul rural.

Cu toate acestea, obiectivul de a crea un sistem de așezări policentric, coeziv, cu o dezvoltare echilibrată în teritoriu și cu poli urbani bine definiți și interconectați între ei rămâne unul realizabil pe termen mediu și lung, luând în considerare actuala matrice teritorială și tendințele care se manifestă în special în spațiul periurban. Pe de o parte, infrastructura conectivă este în plină dezvoltare, prin prelungirea autostrăzii A1 București – Pitești spre Curtea de Argeș și mai departe spre Sibiu, ceea ce va așeza județul Argeș pe principala cale rutieră care leagă capitala României de Transilvania și Banat, precum și de centrul și vestul Europei. Similar, finalizarea drumului expres DEx 12 Pitești – Slatina – Craiova va transforma municipiul Pitești și zona sa periurbană într-un nod conectiv de maximă importanță la nivel național și regional, care va oferi acces spre și dinspre principalul centru urban al Olteniei. O astfel de localizare favorabilă trebuie să rezulte într-o dezvoltare pe termen lung a municipiilor Pitești și Curtea de Argeș, precum și a regiunilor periurbane ale acestora, care sunt deja atractive, dar vor deveni și mai

atrăgătoare pentru potențialii investitori. Continuarea drumului expres spre Câmpulung și Brașov ar putea, în viitor, să extindă aceste avantaje competitive și spre partea de est și nord-est a județului, creionând astfel două axe majore de transport, care se intersectează în apropierea municipiului Pitești, reședința județului Argeș.

Pe de altă parte, asistăm la un proces amplu de periurbanizare, care s-a și accelerat în ultimii ani, și care va tinde să se generalizeze și să implice arii tot mai extinse, pe măsură ce infrastructura conectivă se va dezvolta, iar dotările și facilitățile se vor înmulți în mediul rural și chiar a urbanului mic din apropierea municipiilor, în special municipiul Pitești. Deocamdată, procesul de periurbanizare pare să fi implicat doar comunele și orașele din primul inel periurban al municipiului Pitești (Bascov, Moșoaia, Bradu, Mărăcineni, Băbana, Ștefănești), dar deja se resimt influențe ale dezvoltării periurbane și în comunele din al doilea nivel, care include și orașul Mioveni. Pe termen mediu, se poate anticipa că această dezvoltare periurbană se va extinde și mai departe, până la 20-25 km de municipiul Pitești, ajungând și la orașele mici din această sferă de influență (Costești și Topoloveni), care la rândul lor ar trebui să fie direct impactate și de distanța scurtă față de drumul expres DEx 12 (Costești) și de autostrada A1 (Topoloveni).

Practic, pe termen mediu și lung se poate prognoza o dezvoltare policentrică, având în centru municipiul Pitești cu zona sa de influență tot mai largă (incluzând și orașele Mioveni, Ștefănești, Costești și Topoloveni) și municipiile Curtea de Argeș și Câmpulung în partea de nord-vest, respectiv cea de nord-est a județului, formând așadar un adevărat "triunghi strategic" care va reprezenta motorul de dezvoltare al județului în următoarele decenii. Singura latură mai problematică a acestui triunghi va rămâne, probabil, cea nordică, respectiv cea care conectează Curtea de Argeș de Câmpulung. De asemenea, acest triunghi nu va include, cel puțin într-o primă fază, extremitățile județului (din toate punctele cardinale), cărora va fi nevoie ca și în continuare să li se acorde o atenție specială, pentru ca și acestea să beneficieze de o dezvoltare similară și echilibrată, în armonie și coeziune cu restul sistemului de așezări.

2.7 Zone lipsite de municipii și orașe. Zone rurale defavorizate

În Legea 351/2001 privind aprobarea Planului de Amenajare a Teritoriului Național – Secțiunea a IV-a Rețeaua de Localități, la articolul 4 se precizează: "În zonele lipsite de orașe pe o rază de 25-30 km Guvernul, cu participarea autorităților administrației publice locale, va acționa în mod prioritar pentru:

- a) modernizarea unor localități rurale cu rol de servire în zona de influență;

b) declararea de noi orașe, promovând programe speciale de coparticipare la susținerea financiară a dezvoltării instituționale, necesare în vederea înființării acestor noi orașe.”

Tot în această lege, în anexe (anexa nr. II, punctele 6.0 și 6.1), sunt precizate și care sunt acele zone lipsite de orașe pe o rază de 25-30 km, ”care necesită acțiuni prioritare pentru dezvoltarea de localități cu rol de servire intercomunală”. În zona 4, acoperind o bună parte din Câmpia Găvanu-Burdea și alte regiuni, limitrofe acesteia, sunt incluse comune din județele Argeș, Olt și Teleorman. Astfel, din județul Argeș sunt enumerate 13 comune din partea sudică a județului, acoperind o suprafață aproximativă 84586 ha (845,86 km²) și cu o populație care la momentul respectiv era estimată la 42396 locuitori. Trebuie precizat că în prezent populația acestor comune a scăzut considerabil, ca urmare a declinului demografic accelerat pe care l-a suferit această regiune din județul Argeș în ultimele decenii.

La punctul 6.1 sunt precizate toate comunele din aceste zone. Astfel, din județul Argeș sunt enumerate următoarele comune:

Zona 4

Argeș

1. Bârla
2. Căldăraru
3. Hârșești
4. Izvoru
5. Miroși
6. Mozăceni
7. Negrași
8. Popești
9. Recea
10. Slobozia
11. Ștefan cel Mare
12. Teiu
13. Ungheni

La aceste comune ar trebui să fie adăugată, în prezent, și comuna Râca, deoarece la momentul respectiv încă satele acestei comune erau parte din comuna Popești, de care comuna Râca s-a desprins în 2003.

Aceste comune, pe de altă parte, pot fi considerate și ca fiind defavorizate în raport cu restul județului. Localizarea lor la o mai mare depărtare de orașe a determinat și o rată mai

ridică a emigrației în ultimul secol, deoarece distanțele prea mari și infrastructura deficitară nu au permis navetismul, decât în situații rare, astfel că aceste comune au cunoscut un declin demografic mai accentuat și mai profund decât celelalte comune din județ. Reducerea contingentelor de adulți și de tineri a avut repercusiuni în privința ratei natalității, care a scăzut considerabil mai mult decât în alte părți ale județului, iar rata mortalității a crescut, ca urmare a unei ponderi tot mai semnificative a populației vârstnice, mai puțin predispusă la migrație, și care în bună măsură a rămas în aceste localități.

În plus, nu contează de fapt doar distanțele față de centrele urbane, ci și timpii de parcurs și tipul de centre urbane care sunt situate mai aproape. În aceste cazuri, se poate constata că de fapt aceste distanțe trebuie parcurse, în cele mai multe cazuri, pe drumuri secundare, mai greu practicabile și mai slab întreținute, care străbat numeroase localități, ceea ce mărește și mai mult timpii de parcurs. În plus, cele mai apropiate orașe sunt Costești (pentru comunele din partea de sud-vest a județului) și Topoloveni (pentru comunele din partea de sud-est a județului), care sunt ele însele niște orașe mici, cu dotări și facilități specifice acestui tip de oraș, cu zone de influență reduse și oportunități socio-economice limitate. În realitate, raportarea ar trebui să se facă la municipiul Pitești, cel mai dinamic centru urban al județului, și care se află la o distanță aproximativ dublă sau chiar triplă comparativ cu cea calculată față de cel mai apropiat oraș (Costești sau Topoloveni), rezultând așadar o izolare și mai ridicată a acestor comune în raport cu restul județului.

În condițiile de involuție demografică și socio-economică a acestor comune în ultimele decenii, pare în acest moment imposibil de atins vreunul din obiectivele menționate în lege. Nici o comună nu se califică, nici măcar pe departe, pentru a deveni oraș. În ceea ce privește dezvoltarea unei localități cu rol de servire intercomunală, indiferent de "acțiunile prioritare" care s-au desfășurat în cele două decenii (și mai bine) de la adoptarea Legii 351/2001, nici o comună nu pare, în momentul de față, să fie capabilă să susțină un rol de pol supracomunal în această regiune. În trecut s-a mai propus, fără rezultate concrete, comuna Mozăceni în acest rol, dar această comună (la fel ca și celelalte) a suferit aceeași involuție în ultimele decenii, pierzând și unele din dotările și avantajele pe care le mai avea comparativ cu alte comune din această regiune. Se poate aprecia că, pe termen lung, măcar din perspectivă demografică, cea mai potrivită pentru a prelua un posibil rol de servire intercomunal ar fi comuna Slobozia, care este cea mai mare (ca număr de locuitori) din această regiune, dar și aceasta ar putea deservi doar comunele din partea de sud-est a județului Argeș.

Pe lângă aceste comune din sudul județului, în anexa IV, dedicată așezărilor rurale, Legea 351/2001 indică și care sunt acele comune unde s-au produs scăderi accentuate de populație în perioada 1966-1998, și care necesită acțiuni de sprijin și revitalizare. Comunele cu scăderi accentuate de populație sunt împărțite în două categorii: cu scăderi de populație între 30% și 50%, și cu scăderi de peste 50% în perioada vizată.

La nivelul județului Argeș, sunt enumerate următoarele comune care necesită acțiuni de sprijin și revitalizare:

Județul Argeș

Comune cu scăderi de populație de 30,0-50,0%

1. Bârla
2. Brăduleț
3. Căldăraru
4. Corbeni
5. Cotmeana
6. Dâmbovicioara
7. Hârsești
8. Lunca Corbului
9. Mozăceni
10. Negrași
11. Popești
12. Recea
13. Rociu
14. Sălătrucu
15. Săpata
16. Stolnici
17. Suseni
18. Teiu
19. Uda
20. Ungheni
21. Vedea

Comune cu scăderi de populație de peste 50,0%

1. Arefu
2. Nucșoara

Se constată că cea mai mare parte din comunele enumerate la punctul 6.1., localizate în zone lipsite cu orașe pe o distanță de aproximativ 25-30 km, sunt prezente și pe această listă (Bârla, Căldăraru, Hârsești, Mozăceni, Negrași, Popești, Recea, Teiu, Ungheni), în rândul comunelor cu scăderi de 30-50%. La acestea ar trebui adăugată și comuna Râca, deoarece la momentul elaborării legii, aceasta încă nu se desprinsese din comuna Popești, care este pe listă. În total, 23 de comune din județul Argeș, adică aproape un sfert (24,2% din totalul comunelor din județ), sunt menționate printre cele menționate ca necesitând acțiuni prioritare de sprijin și revitalizare. Pe lângă cele câteva comune din câmpie menționate deja, și care se regăseau și pe lista anterioară, trebuie remarcat că aici sunt incluse și alte comune din vecinătatea acestora, tot din câmpie, precum Rociu, Stolnici și Suseni, a căror situație nu e cu mult diferită față de a celorlalte comune din zona de câmpie. Situația cea mai gravă din județ se înregistra, totuși, la momentul respectiv, în două comune din partea nordică a județului, în regiunea de contact a Munților Făgăraș cu Subcarpații, și anume Arefu și Nucșoara, unde declinul demografic a fost și mai accentuat, depășind 50% în perioada 1966-1998. Aceste comune, la fel ca și cele din câmpie, sunt localizate la o distanță destul de mare de cel mai apropiat centru urban (Curtea de Argeș), iar pe deasupra se confruntă cu dificultățile specifice unui relief mai accidentat în ceea ce privește implementarea unor proiecte de infrastructură rutieră, edilitară sau de altă natură. În egală măsură ca și satele din câmpie, și satele din ariile montane și submontane s-au confruntat cu același fenomen de emigrație, care a debutat încă din perioada comunistă și ale cărei consecințe se pot vedea mai clar astăzi, și din perspectivă demografică (natalitate scăzută, îmbătrânire demografică accelerată), dar și socio-economică.

Pe lângă acestea, se mai remarcă, în rândul comunelor cu o scădere demografică de 30-50%, și o serie de comune din Piemontul Cotmeana (Cotmeana, Lunca Corbului, Săpata, Uda, Vede), din aria montană (Dâmbovicioara) și din Subcarpați (Brăduț, Corbeni, Sălătrucu) – acestea din urmă localizate destul de aproape de Arefu, respectiv Nucșoara, de unde și probleme relativ similare care există în toate aceste comune.

Se poate concluziona, atât în baza situațiilor prezentate în Legea 351/2001, cât și a celor din prezent, analizate și în acest studiu, că zonele rurale defavorizate din județul Argeș sunt situate la periferia județului. O pondere mai mare o au comunele din câmpie, deci de la periferia sudică, incluzând aici Bârla, Căldăraru, Hârsești, Izvoru, Mozăceni, Negrași, Popești, Recea, Rociu, Slobozia, Stolnici, Suseni, Ștefan cel Mare, Teiu și Ungheni. De asemenea, un număr important de comune din partea vestică, cu precădere din Piemontul Cotmeana, se pot include ca parte dintr-o zonă rurală defavorizată, aici intrând comune precum Ciomăgești, Cotmeana, Cuca, Lunca

Corbului, Săpata, Uda și Vedea. De asemenea, zona nordică, montană și submontană, include comune care ar necesita acțiuni de sprijin și revitalizare, precum Dâmbovicioara, Arefu, Nucșoara, Sălătrucu, Brăduleț, Corbeni, Albeștii de Muscel, Lerești, Mioarele. O zonă rurală defavorizată mai restrânsă ca suprafață este cea din est, cuprinzând o serie de comune din Piemontul Căndești, precum Boțești și Dobrești.

2.8 Localități cu zone de extindere necontrolată și fenomene de periurbanizare

Extinderea necontrolată (așa-numitul sprawl urban) nu și-a făcut simțită prezența în județul Argeș, decât într-o foarte mică măsură. Astfel, unele cartiere de case (și vile) au apărut punctual la periferia municipiilor, în special în cazul municipiului Pitești, înspre dealurile din jur (Trivale, Găvana), dar acest proces a fost unul considerabil mai puțin consumator de spațiu și mai puțin dezordonat comparativ cu ceea ce s-a întâmplat în cazul altor orașe mari din țară. În județul Argeș nu a mai existat aceeași presiune imobiliară pentru a extinde intravilanele orașelor și municipiilor ca și în alte județe; persoanele cu potențial financiar ridicat nu au fost întotdeauna nevoite să investească sume mari de bani pentru a construi noi locuințe de la zero, în zone care nu fuseseră anterior incluse în intravilan, și care ar fi necesitat investiții serioase din perspectiva echipării tehnico-edilitare. Un anumit tip de extindere necontrolată a avut loc la periferia municipiilor Câmpulung și Curtea de Argeș, prin apariția și expansiunea așezărilor informale, care au fost analizate în capitolul destinat acestora.

Fenomenul de suburbanizare poate fi pus în evidență prin rata imigrației, sau cea a sporului migratoriu, atunci când persoanele se mută din orașul sau municipiul în care locuiesc într-o comună (sau un oraș mai mic) din apropiere. Suburbanizarea există însă la mai multe niveluri, iar unele nu pot fi detectate cu ajutorul datelor statistice. Într-o formă a sa, suburbanizarea înseamnă și mutarea din localitatea urbană într-o localitate rurală care aparține de aceeași unitate administrativ-teritorială de bază, adică într-unul din satele aparținătoare sau localitățile componente ale aceluiași oraș sau municipiu. În județul Argeș, cu excepția municipiului Pitești (care nu are sate aparținătoare sau localități componente, în afara localității urbane Pitești), toate celelalte municipii și orașe au un număr mai mic sau mai mare de sate aparținătoare și/sau localități componente și se poate bănuie că acestea au beneficiat în ultimele decenii de acest proces de suburbanizare. Deși nu există date statistice anuale care să confirme o astfel de migrație "internă", în interiorul municipiului sau orașului, datele la nivel de sat sau de localitate de la recensăminte pot să dezvăluie dacă satele aparținătoare și localitățile componente ale municipiilor și orașelor au cunoscut o creștere demografică, în contrast cu

localitatea urbană principală a municipiului și orașului. Astfel, se constată că satul Noapteș (aparținând de municipiul Curtea de Argeș) a crescut de la 787 locuitori (2011) la 1136 locuitori (2021), fapt care confirmă un astfel de proces de suburbanizare în cadrul municipiului Curtea de Argeș. Similar, se constată ușoare creșteri demografice ale satelor sau localităților componente Broșteni și Podu Broșteni (orașul Costești), Colibași și Racovița (orașul Mioveni), în ciuda faptului că orașele respective în ansamblu au cunoscut un declin demografic. Dovezi indirecte ale suburbanizării în această formă reprezintă faptul că multe dintre satele aparținătoare sau localitățile componente ale municipiilor și orașelor au scăzut într-un ritm mai lent decât cel al localităților urbane.

Suburbanizarea prin schimbarea domiciliului din municipiu sau oraș într-o comună din imediata apropiere este mult mai ușor de detectat statistic, fiind evidențiată de ratele ridicate ale imigrației și ale sporului migratoriu în comunele de destinație. Deși în județul Argeș suburbanizarea nu este un proces la fel de intens ca în alte județe ale țării, se evidențiază faptul că municipiul Pitești, în special, a generat fluxuri vizibile de migranți înspre comunele și orașele înconjurătoare, fapt care a determinat o anumită revitalizare și întinerire a acestora într-o perioadă dificilă, caracterizată prin declin demografic, economic și social. Astfel, aria periurbană a municipiului Pitești cuprinde atât orașul Ștefănești, cât și mai multe comune din apropiere, precum Bascov, Moșoaia, Bradu, Mărăcineni, Băbana, Micești, Budeasa, cu extindere spre Mioveni, Călinești, Drăganu, Poiana Lacului, Țițești, Merișani, Oarja, unde deja se resimte un impact al suburbanizării.

În majoritatea acestor comune, precum și în orașele Ștefănești și Mioveni, fenomenul de suburbanizare, apreciat mai ales prin rata ridicată a imigrației, a determinat o creștere a nivelului de trai și a standardelor de locuire, prin necesitatea adaptării infrastructurii și echipării tehnico-edilitare la pretențiile de natură urbană a noilor locuitori. De asemenea, sunt vizibile și renovări ale fondului de locuit în aceste comune și orașe mai mici, precum și apariția de locuințe noi, construite în conformitate cu cerințele de spațiu și confort ale secolului 21, având toate dotările și facilitățile posibile într-un context totuși predominant rural.

Pe de altă parte, suburbanizarea presupune și o presiune suplimentară asupra intravilanelor existente din comunele și orașele de destinație, dar și asupra infrastructurii rutiere, în condițiile în care mulți dintre imigranți continuă să lucreze sau să învețe în municipiul Pitești, de unde au plecat, și deci fac naveta zilnic între localitatea de domiciliu și cea unde se află locul de muncă sau unitatea de învățământ. În acest context, autoritățile locale trebuie să adapteze

transportul public la numărul potențial (tot) mai ridicat al celor care îl necesită, prin creșterea frecvenței curselor și/sau mărirea capacității de transport.

Suburbanizarea este un proces în plină desfășurare și în județul Argeș, dar nu la același nivel ca și în alte părți ale țării, iar consecințele (pozitive și/sau negative) demografice și urbanistice ale suburbanizării nu pot fi deocamdată întru totul analizate, ele fiind de altfel destul de diferite de la un caz la altul. Suburbanizarea este determinată de nevoile suplimentare ale locuitorilor din mediul urban, în special legate de mai mult spațiu (inclusiv spațiu de joacă pentru copii, curte, grădină), o siguranță sporită, liniște, confort, apropierea de natură și un mediu mai puțin poluat. Pe de altă parte, excesele suburbanizării în această direcție pot determina efecte chiar opuse – o densitate tot mai ridicată a populației în mediul rural sau în urbanul mic, trafic intens (inclusiv ambuteiaje), poluare fonică și atmosferică, o presiune ridicată asupra dotărilor, facilităților și infrastructurii locale, transformarea progresivă a comunităților locale.

2.9 Existența unor litigii cu privire la limitele administrativ-teritoriale

Singurul litigiu cu privire la limitele administrativ-teritoriale în județul Argeș este cel dintre UAT Cetățeni și UAT Stoenеști, două comune de pe valea Dâmboviței, din regiunea subcarpatică din nord-estul județului. În adresa 9840 din 4 ianuarie 2024, Primăria comunei Cetățeni a informat Consiliul Județean Argeș că înainte de pronunțarea unei hotărâri judecătorești privind delimitarea hotarului dintre UAT Cetățeni și UAT Stoenеști, conform Legii 2/1968 privind organizarea administrativă a teritoriului Republicii Socialiste România, Legii 7/1996 a cadastrului și publicității imobiliare, cu modificări și completări ulterioare, și Ordinului nr. 534/2001 privind aprobarea Normelor tehnice pentru introducerea cadastrului general, cu modificări și completări ulterioare, nu poate furniza date exact privind așezările informale, probabil deoarece acestea (sau aceasta, dacă este o singură așezare informală) sunt localizate în această arie aflată în litigiu între cele două comune.

2.10 Ierarhizarea și funcțiunile localităților. Satisfacerea indicatorilor minimali de definire conform PATN – Secțiunea a IV-a, pe categorii de localități, în ceea ce privește infrastructura socio-culturală, echiparea tehnico-edilitară și locuirea

Deși există mai multe alternative de ierarhizare a așezărilor, unele dintre ele prezentate deja (de exemplu, după dimensiunea demografică a acestora), în România există, începând cu 2001, o ierarhizare oficială a localităților, odată cu intrarea în vigoare a Legii 351/2001, respectiv Planul de Amenajare a Teritoriului Național (PATN), secțiunea a IV-a, Rețeaua de Localități.

În conformitate cu aceste lege (articolul 2, aliniatul 1), „rețeaua națională de localități este compusă din localități urbane și din localități rurale, ierarhizate pe ranguri, potrivit anexelor...”. La același articol, următorul paragraf, se prevede ierarhizarea localităților pe ranguri, și anume:

- rangul 0 – capitala țării, București;
- rangul 1 – municipii de importanță națională, cu influență potențială la nivel european;
- rangul 2 – municipii de importanță interjudețeană, județeană, sau cu rol de echilibru în rețeaua de localități;
- rangul 3 – orașe;
- rangul 4 – sate reședință de comună;
- rangul 5 – sate componente ale comunelor și sate aparținând municipiilor și orașelor.

Această ierarhizare, definită prin lege, ține cont preponderent de criteriul administrativ, respectiv cinci din cele șase ranguri pot fi decelate pe baza statutului de capitală, municipiu, oraș, reședință de comună, sat nereședință. Singura excepție este făcută în cazul rangurilor 1 și 2, unde, deși nu se specifică în mod explicit în lege, pragul de 200 000 de locuitori diferențiază municipiile de rangul 1 și municipiile de rangul 2.

De altfel, această diferențiere este și punctul slab al acestei ierarhizări, întrucât lasă o paletă prea largă de așezări incluse în rangul 2, practic de la municipii reședință de județ, precum Pitești, până la cele municipii mai mici, precum Câmpulung sau Curtea de Argeș.

În județul Argeș, ca urmare a impunerii acestui prag de 200 000 de locuitori pentru așezările de rangul 1, există doar așezări de rangul 2, 3, 4 și 5.

Astfel, în județul Argeș există trei așezări de rangul 2, și anume municipiile Pitești, Câmpulung și Curtea de Argeș. Dintre acestea, doar municipiul Pitești are acest statut de la intrarea în vigoare a actualei legi care vizează administrarea teritoriului, respectiv din 1968, când s-a reintrodus termenul de municipiu (folosit anterior și în perioada interbelică). Câmpulung a devenit municipiu prin Legea 104 din 1994, iar Curtea de Argeș prin Legea 11 din 1995.

De asemenea, în județul Argeș există patru așezări de rangul 3, respectiv orașele Costești, Mioveni, Ștefănești și Topoloveni. Dintre acestea, Mioveni a devenit oraș (cu numele de Colibași) prin Legea 2 din 1989, schimbându-și numele din Colibași în Mioveni prin Legea 35 din 1996. Orașul Ștefănești este cel mai tânăr centru urban al județului, fiind declarat ca atare prin Legea 83 din 2004.

Așezările de rangul 4 sunt cele 95 de sate reședință de comună, iar așezările de rangul 5 sunt cele 483 de așezări rurale nereședință, respectiv sate aparținătoare comunelor și orașelor și localități rurale componente ale municipiilor (fig. 2.3).

Pentru fiecare dintre aceste ranguri, legea prevede, în anexa II, o serie de elemente și nivele de dotare. În cazul localităților de rangul 2, se face o diferențiere, de data aceasta, între municipiile reședință de județ și celelalte municipii.

Astfel, municipiile reședință de județ (categorie unde se încadrează municipiul Pitești) trebuie să aibă o populație între 50 000 și 200 000 de locuitori, o populație a zonei de influență între 200 000 și 500 000 de locuitori, o rază de servire de 60-80 km, acces direct la cel puțin două sisteme majore de căi de comunicație (cale ferată principală, drumuri naționale, aeroport), capacități de producție diversificate din sectorul secundar și al serviciilor productive, social-culturale și informative cu rază de servire prioritar județeană. Municipiul Pitești îndeplinește toate aceste criterii.

Din punct de vedere al nivelului de dotare și echipare, municipiile reședință de județ trebuie să dețină următoarele:

- instituții de decizie politică, administrativă, juridică de importanță județeană:
 - o sedii ale administrației publice locale; sedii de servicii descentralizate în teritoriu ale ministerelor și ale altor organe centrale neguvernamentale;
 - o judecătoria, tribunale, procuratură, parchet și alte instituții juridice; sedii de partid, de sindicat, sedii ale organizațiilor neguvernamentale;
- educație, cercetare științifică:
 - o institute de învățământ superior sau filiale ale acestora, colegii, institute sau filiale ale unor institute naționale de cercetare;
- sănătate, asistență socială:
 - o spital clinic universitar sau spital general, spitale de specialitate, stație de salvare județeană, asistență de specialitate (boli cronice, persoane cu handicap, recuperare funcțională, centre psihiatrice), cămine de bătrâni, centre de recuperare, orfelinate etc.;
- cultură:
 - o case de cultură cu săli de spectacol, eventual teatre, săli de concert, de expoziție, de conferințe, săli polivalente, cluburi, muzee, biblioteci, edituri, tipografii etc.;
- comerț, servicii comerciale prestate populației și agenților economici:
 - o centre comerciale, camere de comerț, centre de afaceri, burse de valori și de mărfuri, magazine specializate pentru vânzări cu ridicata și cu amănuntul, magazine de

prezentare, servicii diversificate de înaltă calitate; posibilități de organizare a unor târguri importante;

- turism:
 - o hoteluri de 3 stele cu cel puțin 200 de locuri;
- mass-media:
 - o mass-media județeană (posturi de radio și de televiziune), publicații cotidiene sau periodice;
- finanțe, bănci, asigurări:
 - o sucursale sau filiale ale unităților financiar-bancare și de asigurări;
- sport, agrement:
 - o zone de recreare și agrement, grădini zoologice, săli de competiții sportive de nivel național/regional, județean, stadioane și alte dotări diversificate pentru petrecerea timpului liber și sport (săli polivalente, terenuri de sport, piscine, eventual patinoare artificiale etc.);
- protecția mediului:
 - o agenții de protecție a mediului și servicii dotate cu echipamente specifice pentru menținerea unui mediu de calitate și a igienei urbane;
- alimentare cu apă și canalizare:
 - o rețele de alimentare cu apă, sistem colector de canalizare, stație de epurare;
- culte:
 - o lăcașuri de cult, episcopii, sedii eparhiale, vicariate, subcentre ale cultelor autorizate;
- transport/comunicații:
 - o gări, autogări, transport în comun, centrale telefonice automate, fax, poștă etc;
- ordine, securitate:
 - o instituții specifice cerințelor la nivel județean.

Din toate punctele de vedere, municipiul Pitești deține un nivel de dotare și echipare la un nivel cel puțin egal cu cerințele formulate de lege și prezentate mai sus.

În ceea ce privește celelalte municipii de rangul 2, și anume cele care nu sunt reședință de județ, acestea trebuie să aibă o populație între 25 000 și 70 000 de locuitori, o populație a zonei de influență între 30 000 și 100 000 de locuitori, o rază de servire de circa 20 km, acces direct la calea ferată, drum național, drum județean și accese facile ale localităților din zona de influență. Și în acest caz, municipiile Câmpulung și Curtea de Argeș îndeplinesc aceste criterii,

deși oarecum la limită din perspectivă demografică. Din punct de vedere economic, aceste orașe trebuie să aibă capacități de producție diversificate din sectorul secundar și terțiar, eventual și din agricultură, și într-adevăr ambele municipii dețin o economie diversificată.

În ceea ce privește nivelul de dotare și echipare cu servicii publice, municipiile Câmpulung și Curtea de Argeș trebuie să dețină:

- administrație publică, autorități judecătorești, partide politice, sindicat: sedii ale administrației publice locale; judecătoreie, parchet, sedii de partid, de sindicat și alte asociații;
- educație, cercetare științifică: gimnazii, licee generale și de specialitate, colegii, școli de maiștri; filiale ale unor institute de cercetare;
- sănătate, asistență socială: spital general, stație de salvare, dispensar, leagăn de copii, creșe, cămine de bătrâni;
- cultură: case de cultură, cinematografe, biblioteci publice, muzee, săli de expoziție, club etc.
- comerț, servicii comerciale: unități comerciale diversificate: magazine universale și specializate, supermagazine, piață agroalimentară; unități pentru prestări de servicii diversificate și/sau flexibile;
- turism: hotel de 3 stele cu minimum 50 de locuri;
- finanțe, bănci, asigurări: sucursale sau filiale ale unităților financiar-bancare și de asigurări;
- sport, agrement: stadioane, terenuri și săli de sport (competiții de nivel județean sau local), alte spații destinate sportului, grădini publice și alte spații verzi amenajate pentru petrecerea timpului liber;
- protecția mediului: servicii dotate cu echipamente specifice pentru protecția mediului, monitorizarea emisiilor poluante și igiena urbană;
- alimentare cu apă și canalizare: rețele de alimentare cu apă, sistem colector de canalizare, stație de epurare;
- culte: protopopiate, parohii;
- transport/comunicații: gară, autogară, poștă, centrală telefonică;
- ordine, securitate: poliție, obiective specifice.

Între dotările menționate mai sus, singurele care în prezent nu mai există sunt cinematografele, care au dispărut din majoritatea așezărilor urbane mijlocii și mici. În rest, municipiile Câmpulung și Curtea de Argeș corespund aproape în totalitate criteriilor menționate de lege pentru a fi incluse în această categorie de centre urbane.

Orașele de rangul 3 trebuie să aibă o populație între 5 000 și 30 000 de locuitori, o populație a zonei de influență între 5 000 și 40 000 de locuitori, o rază de servire de circa 10-20 km, acces direct la drum național sau județean, la centrul de rang superior, și legături facile cu așezările din zona de influență. Din punct de vedere economic, aceste orașe trebuie să dețină capacități de producție din domeniul secundar (industrie prelucrătoare și construcții), terțiar (servicii sociale și comerciale) și primar (industrie extractivă, agricultură, piscicultură, silvicultură).

Toate cele patru așezări urbane de rangul 3 din județul Argeș (Mioveni, Costești, Topoloveni și Ștefănești) îndeplinesc aceste criterii.

Lucrurile nu mai sunt însă atât de simple când se ia în considerare nivelul de dotare și echipare conform legii:

- administrație publică, autorități judecătorești și asociații:
- primărie, judecătorie, parchet, tribunal, notariat, sedii pentru diferite asociații;
- educație:
- învățământ preșcolar, primar, gimnazial, liceal;
- sănătate, asistență socială:
- spital general sau secție-spital, maternitate, dispensar policlinic, stație de salvare, creșă, farmacie, cămin de bătrâni;
- cultură:
- casă de cultură, cinematograful, bibliotecă publică, muzeu, sală de expoziții, club etc.
- comerț, prestări de servicii:
- magazine universale și magazine specializate, piață agroalimentară;
- turism:
- hotel de două stele cu minimum 50 de locuri;
- finanțe-bănci, asigurări:
- sucursale sau filiale de bănci, instituții de credit și societăți de asigurare, C.E.C.;
- sport, agrement:
- terenuri, eventual stadion mic, săli de sport, eventual pentru competiții locale, grădini publice și alte spații verzi amenajate;
- protecția mediului:
- serviciu de protecție a mediului;
- alimentare cu apă și canalizare:
- rețele de alimentare cu apă, sistem colector de canalizare, stație de epurare;

- culte:
- lăcaș de cult;
- transport-comunicații:
- autogară, eventual gară, poștă, centrală telefonică;
- ordine, securitate:
- sedii de poliție și de jandarmerie.

În afară de cinematografe, care au dispărut încă de la rangul anterior, dintre dotările care lipsesc anumitor orașe de rangul 3 din județul Argeș se numără: tribunalul (de fapt, acesta este specific doar reședințelor de județ, și în consecință această cerință este o eroare a legii), spitalul (nu există la Topoloveni), judecătoria (nu există la Mioveni), hotelul (nu apare deloc la Costești, respectiv este subdimensionat față de numărul de 50 de locuri de cazare cerut de lege la Topoloveni), creșa (nu există la Ștefănești și Costești), muzeul (nu există la Costești și Topoloveni), sala de expoziții, etc.

Este evident că, pe de o parte, legiuitorul a înăsprit oarecum condițiile de dotare și echipare tehnico-edilitară în cazul orașelor. Pe de altă parte, orașele de rangul 3 din județul Argeș îndeplinesc majoritatea acestor criterii, cu mici excepții în cazul orașelor mai mici, precum Costești sau Topoloveni.

În anexa IV a legii sunt prezentate și dotările minime obligatorii pentru localitățile de rangul 4, respectiv satele reședință de comună, în vederea deservirii tuturor satelor din comuna respectivă. Acestea sunt:

- sediu de primărie;
- grădiniță, școală primară și gimnazială;
- dispensar medical, farmacie sau punct farmaceutic;
- poștă, servicii telefonice;
- sediu de poliție și de jandarmerie;
- cămin cultural cu bibliotecă;
- magazin general, spații pentru servicii;
- teren de sport amenajat;
- parohie;
- cimitir;
- stație/haltă C.F. sau stație de transport auto;
- dispensar veterinar;
- sediu al serviciului de pompieri;

- puncte locale pentru depozitarea controlată a deșeurilor;
- alimentare cu apă prin cișmele stradale.

Majoritatea celor 95 de reședințe de comună din județul Argeș dețin dotările, instituțiile și serviciile enumerate mai sus. Există însă și mici excepții. Comunele Albeștii de Muscel, Ciomăgești și Râca nu dețin cabinete medicale. Farmaciile și punctele farmaceutice lipsesc în unele comune din aria montană și Subcarpații Getici (Dâmbovicioara, Arefu, Sălătrucu, Bughea de Sus, Bughea de Jos, Cicănești, Șuici, Valea Danului, Godeni, Poienarii de Muscel, Mioarele), Podișul Getic (Poienarii de Argeș, Cotmeana, Drăganu, Băbana, Săpata, Albota, Hârtiești, Vulturești, Davidești, Boțești), și din Câmpia Găvanu-Burdea (Ungheni, Râca, Popești). Comuna Dobrești nu deține bibliotecă. Situația terenurilor de sport este una dintre cele mai diverse, dar nu toate comunele mai dispun de un teren de sport amenajat. Situația oficiilor și agențiilor poștale este momentan una incertă la nivel național, acestea probabil urmând să dispară treptat de peste tot. În ceea ce privește managementul deșeurilor, situația s-a modificat foarte mult în ultimele decenii, iar în prezent colectarea, transportul, tratarea, reciclarea și depozitarea deșeurilor se face centralizat, la nivel județean, iar punctele locale pentru depozitarea controlată a deșeurilor nu mai sunt necesare. De asemenea, alimentarea cu apă prin cișmele stradale, deși binevenită acolo unde există, nu mai are importanța pe care o avea în trecut, având în vedere extinderea progresivă a rețelelor de alimentare cu apă potabilă, care deservește un număr tot mai ridicat de gospodării.

Rangul 5 aparține acelor sate care nu dețin funcția de reședință de comună, fiind așadar sate aparținătoare ale unei comune, oraș sau municipiu, sau localitate componentă a acestora din urmă. În aceeași anexă IV, Legea 351/2001 consideră că „existența unor dotări publice sau comerciale și dimensiunea acestora sunt determinate de numărul de locuitori și de specificul așezării”. Pentru satele care depășesc 200 de locuitori, dotările minime necesare au fost considerate ca fiind următoarele:

- școală primară;
- punct sanitar;
- magazin pentru comerț alimentar și nealimentar.

Legea mai precizează că aceste dotări sunt obligatorii și pentru satele cu o populație sub 200 de locuitori, dacă aceste sate sunt izolate, respectiv situate la distanță mai mare de 3-5 km de satul cel mai apropiat care deține asemenea dotări.

În județul Argeș, în cazul satelor care nu sunt reședință de comună, principala problemă o reprezintă punctul sanitar, în unele cazuri inexistent, și de altfel destul de ambiguu denumit. În

principiu, medicul de familie din centrul de comună ar trebui să dețină (și de obicei chiar deține) câte un sediu (fostul dispensar sau punct sanitar) în fiecare din satele aparținătoare. Aceasta nu înseamnă că medicul este acolo în fiecare zi, ci mai degrabă o dată sau de două ori pe săptămână, după cum își poate realiza programul. Astfel, putem considera că existența punctului sanitar este insuficientă, dacă nu este dublată de prezența unui cadru medical.

În cele din urmă, deși legiuitorul nu menționează, există la nivelul satelor, în mod obișnuit, și alte instituții: biserică (parohie sau filie), cimitir, bar sau bufet, magazine cu diverse bunuri, uneori chiar teren de sport, stație de transport auto sau stație/haltă C.F.

2.11 Zone / localități greu accesibile sau lipsite de legături corespunzătoare în teritoriu

În general, localitățile din județul Argeș se caracterizează printr-o accesibilitate bună, peste medie, având în vedere prezența autostrăzii, a unui drum expres, a mai multor drumuri europene și naționale, a unei rețele dense de drumuri județene și comunale, și a căilor ferate. Se remarcă, din acest punct de vedere, localitățile situate pe valea Argeșului, începând chiar de la Curtea de Argeș și până la ieșirea din județ în apropiere de Leordeni, deservite de autostrada A1, dar și de drumuri naționale / europene (DN 7, DN 7C) și de căi ferate (București – Pitești, Pitești – Curtea de Argeș); localitățile de la contactul Câmpiei Române cu Piemontul Cotmeana, localizate de-a lungul drumului expres DEx 12 și a drumului național DN 65, într-o oarecare măsură dublate (mai la sud) și de calea ferată Pitești – Costești – Slatina – Craiova; localitățile de pe Râul Târgului și din Culoarul Rucăr-Bran, localizate pe drumul european E 574 (DN 73) și, până la Câmpulung, pe calea ferată Golești – Câmpulung; localitățile situate de-a lungul drumul european E 81 / drumului național DN 7 Pitești – Bascov – Dedulești – Râmnicu Vâlcea. De o accesibilitate peste medie beneficiază și localitățile din Câmpia Găvanu-Burdea situate pe DN 65A Costești – Roșiorii de Vede și pe calea ferată care are un traseu aproximativ paralel cu acest drum național, precum și localitățile din depresiunile subcarpatice localizate pe DN 73C Câmpulung – Curtea de Argeș – Tigveni, localitățile din Piemontul Cotmeana situate pe DN 67B Pitești – Drăgășani, cele de pe valea Dâmboviței, pe drumul național DN 72A, sau cele de pe Argeșel, pe drumul național DN 73D.

Accesibilitatea mai redusă este caracteristică acelor așezări din aria subcarpatică sau montană care sunt localizate la capete de drum în zone cu un relief accidentat, cu versanți abrupti, văi înguste, care nu permit o dezvoltare (lărgire sau extindere) a infrastructurii existente sau o continuare a acesteia peste culme. Mai mult, în perioada rece a anului (iarna), multe din aceste drumuri din zona montană sau subcarpatică devin greu practicabile sau chiar

impracticabile în anumite cazuri excepționale, cu toate eforturile depuse de autorități, ceea ce generează un risc de izolare al unor așezări. În situații de acest gen se află localități din comunele Dâmbovicioara (Ciocanu), Rucăr (Sătic), Nucșoara (Slatina, Gruiu), Corbeni (Turburea), Sălătrucu, Cicănești (Mioarele), Șuici (Valea Calului), Valea Iașului (Ruginoasa), etc.

O accesibilitate mai redusă caracterizează și unele comune din partea centrală și vestică a Piemontului Cotmeana, precum Ciomăgești, Uda, Cocu, situate la o distanță mai mare față de principalele axe de transport. Aceeași situație se poate evidenția și în partea estică a județului, în cazul unor comune din Piemontul Căndești (Boțești, Dobrești, Beleți-Negrești). În partea de sud a județului, în câmpie, comunele cu un grad mai scăzut de accesibilitate și conectivitate sunt cele din partea sud-estică, precum Ștefan cel Mare, Slobozia, Negrași, Popești, Râca, Mozăceni, Izvoru, Recea, Teiu, care nu sunt deservite decât de drumuri județene, fiind totodată situate la distanțe destul de mari de centrele urbane, așa cum s-a menționat și anterior.

2.12 Evoluția prezumată a rețelei de localități

Județul Argeș este unul dintre cele mai dezvoltate din Regiunea Sud – Muntenia, inclusiv din perspectiva rețelei de localități. Aceasta acoperă aproape întreg teritoriul județului, având o densitate ridicată, cu excepția extremității nordice a județului, unde relieful accidentat al Munților Făgăraș, Iezer – Păpușa și Piatra Craiului a împiedicat dezvoltarea așezărilor. Dintre localitățile județului Argeș, se evidențiază municipiul reședință de județ, Pitești, care ocupă un rol aparte în dezvoltarea socio-economică a județului, constituind principalul pol economic, comercial, social și cultural al acestuia. Importanța municipiului Pitești depășește cadrul județean, acesta polarizând și areale extinse din județele învecinate și detașându-se ca un centru regional al părții de nord-vest a Munteniei, situat la intersecția axelor majore de transport și comunicație care străbat această regiune, București – Pitești – Sibiu și Craiova – Slatina – Pitești – Brașov. De altfel, trebuie remarcat faptul că toate centrele urbane din județul Argeș se localizează pe una din aceste axe (sau în imediata sa apropiere), fapt care subliniază încă odată importanța accesibilității și conectivității în dezvoltarea sistemului urban din județul Argeș.

Municipiul Pitești va reprezenta și în viitor principalul nod polarizator al județului, dezvoltarea sa socială și economică fiind esențială pentru întreaga regiune, prin efectele pe care le poate genera la nivelul întregii societăți argeșene. Teritorial, municipiul Pitești este într-o etapă de expansiune urbană, mai greu vizibilă la nivel administrativ, dar care este cât se poate evidentă prin accelerarea și extinderea procesului de suburbanizare la nivelul întregii zone metropolitane și chiar dincolo de aceasta. Acest proces de suburbanizare, descris și în capitolele anterioare, are

drept efect o scădere a populației în centru (municipiul Pitești), care emite populație spre zonele periurbane, dar o creștere semnificativă a populației din comunele și orașele mai mici din zona periurbană, precum Bradu, Moșoaia, Băbana, Mărăcineni, Bascov, Budeasa, Micești, și orașul Ștefănești. Practic, acest fenomen spontan, neplanificat, va conduce pe termen mediu și lung la o unificare a acestor localități cu municipiul reședință de județ, într-o aglomerație urbană de dimensiuni mari, și în care actualele comune și orașe periurbane vor funcționa ca niște cartiere. În funcție și de viitoarele acte normative care vor viza organizarea administrativ-teritorială în România, această comasare *de facto* a unităților administrative de bază din aria periurbană a municipiului Pitești cu acesta va fi transpusă (sau nu) și într-o viitoare organizare administrativ-teritorială.

Fenomenul de suburbanizare se va extinde însă tot mai mult și spre inelele exterioare zonei metropolitane, ajungând să cuprindă, pe termen lung, și orașele Mioveni, Topoloveni sau Costești, situate la 15-25 km de municipiul Pitești. Practic, viitoarea aglomerație urbană Pitești va cuprinde toate aceste orașe și comunele din jurul municipiului reședință de județ.

În afara zonei centrale a județului, dominată de municipiul Pitești și zona sa metropolitană, municipiile Câmpulung și Curtea de Argeș vor reprezenta principalii poli de creștere din nordul județului, și vor avea un rol important în menținerea unui echilibru în dezvoltarea policentrică a județului și realizarea coeziunii teritoriale. Se va contura astfel acel "triunghi strategic" al județului, amintit și într-unul din capitolele anterioare, având municipiul Pitești și aglomerația sa urbană în partea centrală a județului, și municipiile Curtea de Argeș și Câmpulung în celelalte două colțuri ale triunghiului, în partea de nord-vest, respectiv nord-est a județului.

În afara zonelor aflate direct sub influența acestor centre urbane, este esențial ca unele comune să devină centre cu rol de deservire intercomunal în acele areale lipsite de orașe pe distanțe destul de mari. Deși în acest moment, cele mai mari comune (sub aspect demografic) sunt localizate în special în apropierea celor trei municipii (și mai ales în apropierea municipiului Pitești), ca urmare a fenomenului de suburbanizare, accentul va trebui pus pe dezvoltarea acelor comune situate la o oarecare distanță de centrele urbane, care să poată să își dezvolte propria lor de arie de influență, polarizând astfel un număr mai ridicat de comune înconjurătoare. În baza datelor existente, din perspectivă demografică, socio-economică, și a localizării, comunele care s-ar preta cel mai bine pentru a avea un astfel de rol de deservire intercomunale sunt Rucăr, Domnești și Slobozia. Comuna Rucăr este una dintre cele mai mari din județ, fiind situată în aria montană, pe Culoarul Rucăr – Bran, de-a lungul văii Dâmboviței, regiune unde nu se află nici un

oraș în județul Argeș, și care are o importanță strategică majoră nu doar la nivel județean, ci chiar și la nivel național. Comuna Domnești este situată pe Râul Doamnei, la intersecția drumului național DN 73C Câmpulung – Curtea de Argeș cu drumul județean DJ 731 (care urmărește Râul Doamnei). În mod firesc, această comună polarizează deja o bună parte din comunele situate în acest bazin hidrografic, iar acest rol polarizator trebuie consolidat și sprijinit. Comuna Slobozia este cea mai mare comună din sud-estul județului, într-o arie lipsită de orașe pe distanțe destul de mari (peste 25-30 km), a cărei situație a fost descrisă mai detaliat într-un capitol anterior. În această parte de sud a județului trebuie intervenit cu prioritate, deoarece aici se constată cea mai accelerată rată a declinului demografic, însoțită și de alte fenomene de risc din punct de vedere social și economic, pe fondul unei infrastructuri deficitare și a unei calități mai scăzute a standardelor de locuire, precum și un nivel de trai mai redus decât media județeană.

Dintre obiectivele pe termen scurt și mediu, se pot aminti satisfacerea indicatorilor minimali de definire a localităților după rang, prezentate anterior, de către toate localitățile, precum și reabilitarea, completarea și implementarea în localități a dotărilor cu unități publice cu rol teritorial și a echipării tehnico-edilitare. În viitor, standardele de viață vor depinde tot mai mult de existența acestor infrastructuri tehnico-edilitare și de comunicație, a dotărilor cu rol de servire în teritoriu, a oportunităților sociale și economice din localități.

2.13 Unități administrativ-teritoriale cu perspective de promovare în categorii superioare

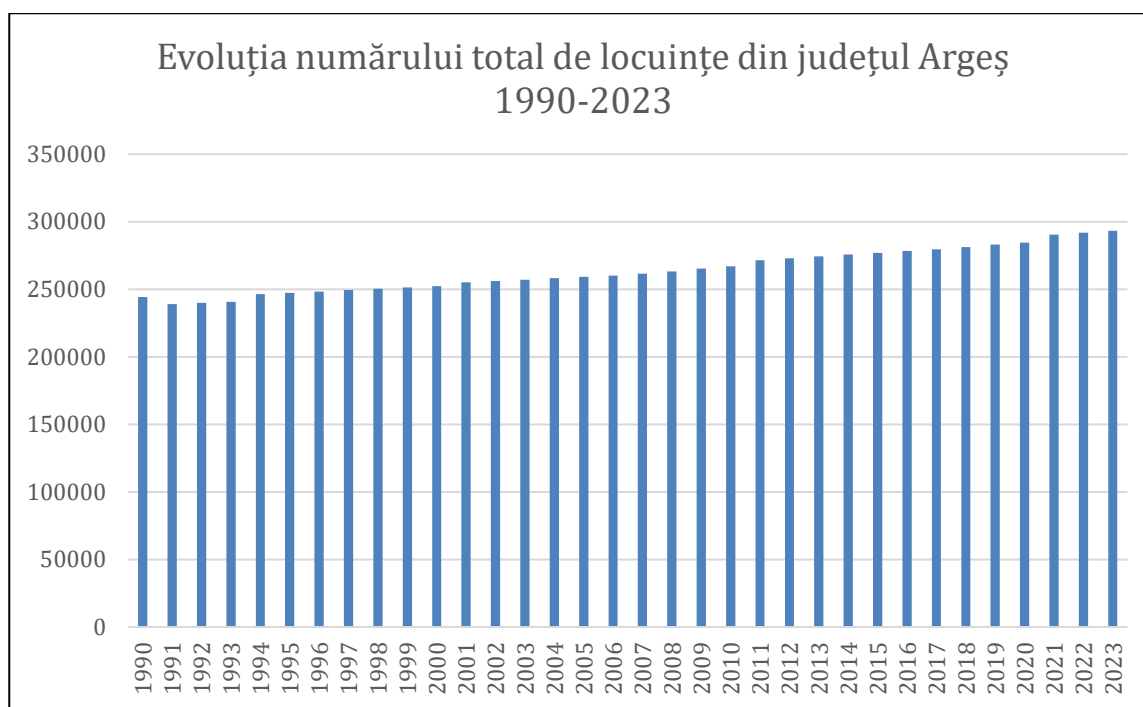
Deocamdată, nu este recomandabil ca vreuna din unitățile administrativ-teritoriale din județul Argeș să fie promovată într-o categorie superioară. Astfel, dintre orașe, singurul care îndeplinește într-o oarecare măsură criteriile pentru a putea fi promovat la statutul de municipiu ar fi orașul Mioveni. Din punct de vedere demografic, acest oraș deja este la un nivel similar cu celelalte două municipii din județ (altele decât reședința de județ), și anume Câmpulung și Curtea de Argeș. Cu toate acestea, orașul Mioveni nu atinge pragul demografic necesar pentru a accede la statutul de municipiu, care, odată cu modificarea Legii 351/2001 prin Legea 100/2007, este de 40000 de locuitori. În plus, orașul nu îndeplinește nici alte criterii necesare pentru a avea statutul de municipiu, având o arie de influență destul de redusă, suprapusă în bună măsură cu zona de influență apropiată a municipiului Pitești. De altfel, distanța foarte mică față de municipiul Pitești este un impediment important, deoarece nu se justifică localizarea unor dotări importante, cu rol teritorial, specifice unui municipiu, în orașul Mioveni, din moment ce ele există deja în municipiul Pitești. Extinderea constantă a procesului de suburbanizare face ca orașul Mioveni să funcționeze tot mai mult ca o așezare de tip "dormitor" pentru o parte a populației care lucrează

sau învață în zona metropolitană Pitești, suplimentar funcției sale industriale notorii, ca urmare a prezenței Uzinei de Automobile Dacia. Pe termen lung, evoluția orașului Mioveni va fi tot mai strâns legată de felul în care va evolua în ansamblu aglomerația urbană Pitești, din care acesta face parte.

O situație asemănătoare se înregistrează și în cazul comunelor care ar putea, teoretic, să accedă la statutul de oraș. În momentul de față, singurele comune care depășesc pragul demografic de 10000 de locuitori prevăzut de Legea 351/2001 (modificată de Legea 100 din 2007) pentru a deveni orașe sunt Bascov, Călinești și Bradu, toate localizate în zona periurbană a municipiului Pitești. Aceste comune au peste 10000 de locuitori și e posibil ca ele să crească în continuare din punct de vedere demografic, în special Bascov și Bradu, și de asemenea Moșoaia, care încă nu a atins pragul menționat. Dar, cu toate acestea, această creștere demografică se datorează aproape exclusiv procesului de suburbanizare, care s-a accelerat în ultimele decenii, deci practic creșterea se bazează în bună măsură pe imigrația populației adulte și tinere din municipiul Pitești, care a revitalizat aceste comune. Poate chiar mai mult decât în cazul orașului Mioveni, aceste comune au în prezent funcții predominant rezidențiale, fiind adevărate cartiere (neoficiale) ale municipiului Pitești și ale altor orașe din apropiere, cum e cazul orașelor Ștefănești și Topoloveni, între care se localizează comuna Călinești. Astfel, funcția această de "localitate-dormitor", semnificativă în cazul satelor aparținătoare de aceste comune, contrastează cu funcțiile urbane pe care un oraș se presupune că ar trebui să le dețină. Astfel, aceste comune nu îndeplinesc majoritatea criteriilor prevăzute de lege pentru a deveni orașe, și nici nu este neapărat de dorit acest lucru, în contextul unei potențiale dezvoltări armonioase și coezive a aglomerației urbane Pitești, din care acestea fac parte, și unde aceste funcții specific urbane ar trebui să fie distribuite echilibrat în teritoriu, și nu concentrate într-o anumită comună sau alta, doar cu scopul îndeplinirii unor criterii. În plus, aceste comune nu și-au creat zone de influență proprii, neavând nici măcar instituții sau dotări cu rol supracomunal.

2.14 Fondul locativ. Evoluția viitoare a fondului de locuințe și calitatea vieții

Datele cu privire la fondul de locuințe sunt disponibile pentru perioada 1990-2023 pe platforma TEMPO-ONLINE a Institutului Național de Statistică, datele fiind colectate la sfârșitul fiecărui an. În această perioadă, în județul Argeș, fondul de locuințe a crescut de la 244292 la sfârșitul anului 1990 la 293345 la sfârșitul anului 2023, ceea ce înseamnă o creștere cu 20,1% în 2023 comparativ cu anul 1990.

*Fig. 2.6 EVOLUȚIA NUMĂRULUI TOTAL DE LOCUINȚE DIN JUDEȚUL ARGEȘ ÎN PERIOADA 1990-2023.
Sursa: INS TEMPO-ONLINE (2024)*

Analiza evoluției numărului total de locuințe (fig. 2.6) arată că, după o scădere bruscă a numărului total de locuințe din 1990 în 1991, acesta a început să crească treptat din 1991, când existau 239038 locuințe în județul Argeș. Creșterea a fost mai lentă în anii 1990 și prima parte a anilor 2000, ajungând se depășească 260000 de locuințe abia în anul 2006. A urmat o creștere mai rapidă, cu aproximativ 10000 de locuințe, în perioada 2007-2011, la finalul căreia existau 271426 de locuințe. După o nouă perioadă de creștere mai lentă, s-a revenit la o intensitate mai ridicată a ritmului de construcție de noi locuințe începând cu anul 2018. Numărul total de locuințe a crescut semnificativ în ultimii ani în județul Argeș, și continuă să crească într-un ritm susținut, în ciuda faptului că populația totală este în ușoară scădere. Explicația rezidă în faptul că o parte a populației a atins un anumit nivel de trai, și își dorește standarde de locuire peste cele pe care le deține în prezent. Apartamentele din blocurile construite în perioada comunistă nu mai sunt atractive, în special pentru populația de adulți tineri, care caută mai mult spațiu și confort pentru propriile familii, și își doresc preponderent locuințe individuale (case), duplexuri sau apartamente în blocuri noi, cu utilități și facilități moderne.

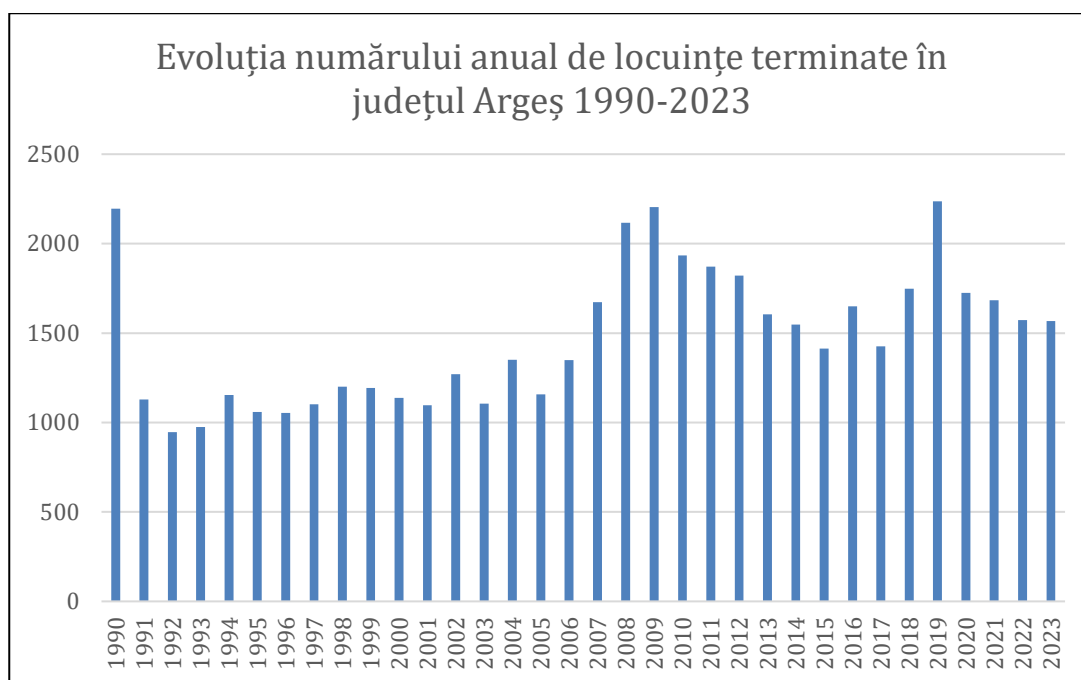

Fig. 2.7 EVOLUȚIA NUMĂRULUI ANUAL DE LOCUINȚE TERMINATE (NOI) DIN JUDEȚUL ARGEȘ ÎN PERIOADA 1990-2023.

Sursa: INS TEMPO-ONLINE (2024)

Dacă analizăm evoluția numărului de locuințe noi (terminate) în fiecare an din perioada 1990-2023 (fig. 2.7), se constată că acesta a fost unul mai ridicat în anul 1990 (2196 de locuințe), după care a scăzut semnificativ în anii următori, minimul fiind înregistrat în anul 1992 (946 de locuințe). În anul 1990, locuințele finalizate erau de fapt preponderent începute în perioada comunistă, fapt care explică numărul lor ridicat, fiind vorba de apartamente în blocuri de locuințe colective din centre urbane, mai mult de jumătate fiind date în folosință în municipiul Pitești. Primele semne de revitalizare au fost la începutul anilor 2000, cu o creștere mai susținută spre finalul acestui deceniu, și un maxim de 2204 locuințe în 2009, peste valoarea din 1990.

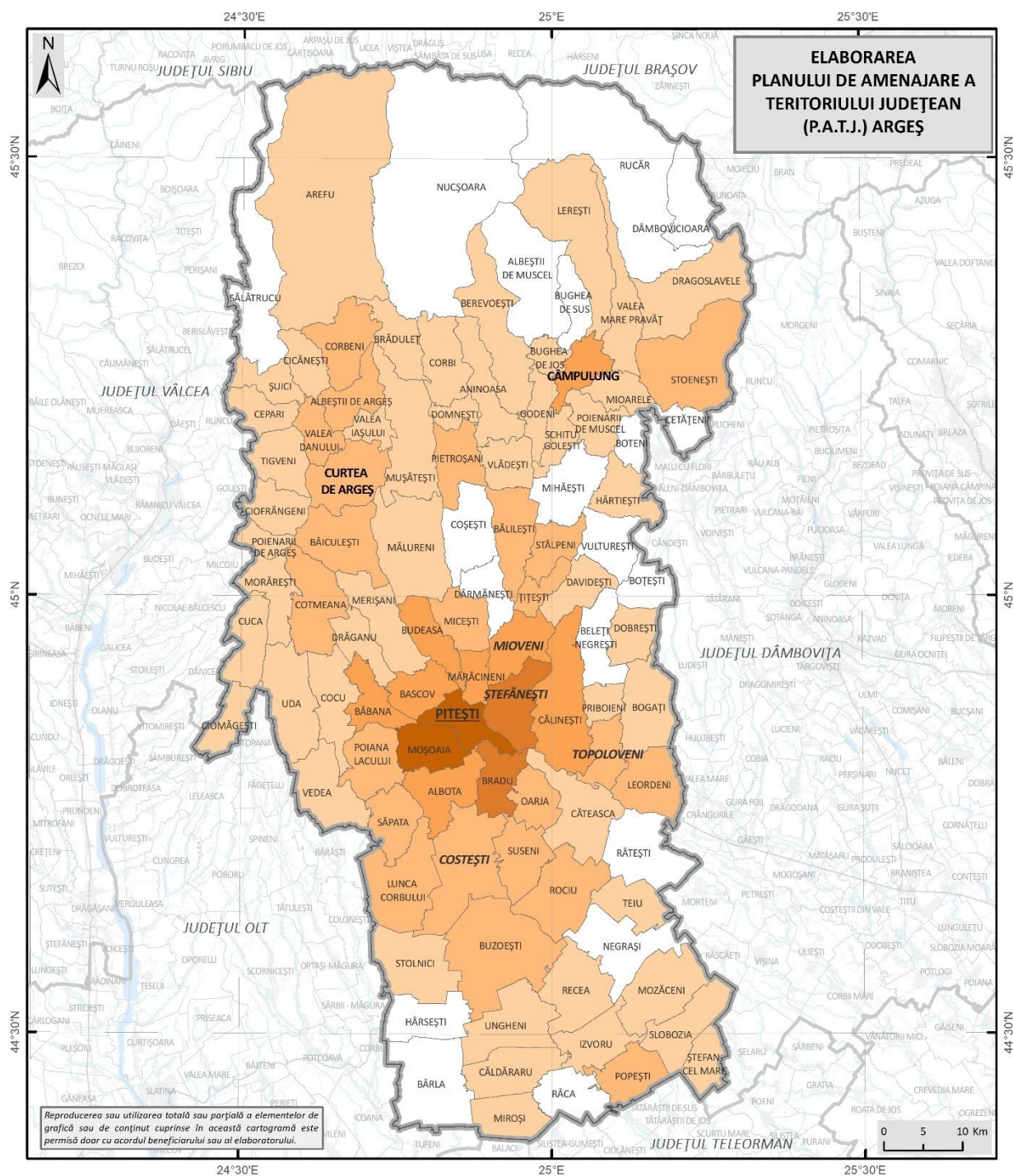
Situația însă era complet schimbată: dacă în 1990 marea majoritate a locuințelor terminate fuseseră realizate din fonduri publice, cele din 2009 erau toate (100%) finanțate din fonduri private (și aproape toate din fondurile populației). După 2009, valorile au scăzut ușor până în 2015 (1413 locuințe noi), pentru a crește din nou la finalul celui de-al doilea deceniu din acest secol, atingând valoarea maximă din toată perioada analizată chiar înaintea pandemiei, 2236 de locuințe finalizate în anul 2019. După 2019, în ciuda situației pandemice, numărul de locuințe terminate s-a menținut la cote relativ constante, între 1550 și 1750 de locuințe terminate anual.

Repartiția teritorială a locuințelor terminate în ultimii 10 ani (2014-2023) indică faptul că majoritatea acestora au fost construite în municipiul Pitești și zona sa periurbană, precum și în celelalte centre urbane (fig. 2.8). Din totalul de 16566 locuințe noi, finalizate în perioada 2014-2023 în județul Argeș (reprezentând 5,6% din totalul locuințelor existente în județ), aproximativ un sfert au fost construite în municipiul Pitești (4133 de locuințe noi, 24,95% din totalul locuințelor noi din județ), iar valori semnificative s-au înregistrat și în primul inel periurban, cu precădere în comuna Moșoaia (1225 locuințe noi, 7,39% din totalul locuințelor noi din județ), comuna Bradu (1199 locuințe noi, 7,24%) și în orașul Ștefănești (1133 locuințe noi, 6,84%). La acestea se adaugă orașul Mioveni (750 locuințe noi) și comuna Bascov (627 locuințe noi).

Se poate constata că și celelalte centre urbane din județ, precum Curtea de Argeș (376 locuințe noi) sau Câmpulung (275 locuințe noi), și alte comune periurbane ale municipiului Pitești (Albota, Călinești, Budeasa), au beneficiat de un număr însemnat (peste 220) de locuințe noi în această decadă. Astfel, regiunea cea mai dinamică din punct de vedere imobiliar este cea centrală, respectiv municipiul Pitești și zona sa periurbană, cu prelungire pe axa Argeșului spre nord și spre sud-est, precum și pe axa râului Teleorman spre sud (orașul Costești și comuna Buzoești).

La polul opus sunt unele comune din zonele periferice ale județului, unde nu s-a construit nimic sau aproape nimic în ultimii 10 ani. Se evidențiază comunele Râca (extremitatea sudică a județului) și Sălătrucu (extremitatea nord-vestică a județului), fără nici o locuință nouă în ultimii 10 ani, precum și comune de pe Râul Doamnei (Coșești, Dârmănești), Câmpia Română (Rătești, Miroși), sau de pe Argeșul (Boteni, Hârtiești), unde numărul de locuințe noi a fost foarte redus în ultimii 10 ani.

Dacă analiza se face doar la nivelul anului 2023, care a fost unul mediu din perspectiva ultimei decade, cu 1567 de locuințe finalizate, situația se prezintă în linii mari aceeași (fig. 2.9).

NUMĂRUL DE LOCUINȚE TERMINATE (2023)

Legenda generală

- Limita teritoriului județean
- Limita județelor vecine
- Limita UATB

Legenda specifică

Repartiția teritorială a numărului de locuințe terminate (2023)

- 0
- 1 - 10
- 11 - 25
- 26 - 56
- 57 - 102
- 103 - 260

Fig. 2.9 DISTRIBUȚIA TERITORIALĂ, LA NIVEL DE UAT, A LOCUINȚELOR NOI (TERMINATE) DIN JUDEȚUL ARGEȘ ÎN ANUL 2023.

Sursa: INS – TEMPO-ONLINE (2024)

Municipiul Pitești își păstrează prima poziție, cu 260 de locuințe noi, dar ponderea acestora din totalul județean este mai scăzută (16,59%), iar comuna Moșoaia rămâne pe poziția a doua, cu 210 locuințe noi, însă cu o pondere mai ridicată decât cea calculată pe ultimii 10 ani (13,40%), semn că procesul de periurbanizare s-a redirecționat în bună măsură spre această comună, mai cu seamă spre satul Smeura, situat cel mai favorabil în raport cu municipiul Pitești, și care a depășit 4000 de locuitori (peste jumătate din populația comunei). Nici locurile 3 și 4 nu se schimbă, deși sunt aproape la egalitate, respectiv comuna Bradu (102 locuințe noi, 6,51%), în special satul Geamăna, și orașul Ștefănești (101 locuințe noi, 6,45%), unde se evidențiază satul aparținător Valea Mare – Podgoria.

La mare distanță, sunt și alte comune din zona periurbană a municipiului Pitești (Bascov, Băbana, Albota, Budeasa, Mărăcineni, Călinești, Micești), precum și alte centre urbane, precum Mioveni (53 locuințe noi), Câmpulung (27 locuințe noi), Curtea de Argeș și Topoloveni (câte 21 locuințe noi).

Pentru anul 2023, numărul comunelor unde nu s-a finalizat nici o locuință este mult mai mare. Acestea sunt localizate cu precădere în extremitățile județului, respectiv în nord, în aria montană și submontană (Sălătrucu, Rucăr, Dâmbovicioara, Nucșoara, Albeștii de Muscel, Bughea de Sus), în sud, în câmpie (Râca, Bârla, Hârsești, Negrași, Rătești), dar și în Podișul Getic, în special în partea sa estică (Boteni, Boțești, Beleți-Negrești, Vulturești, Mihăești, Coșești, Dârmănești).

Se evidențiază așadar faptul că cererea pentru locuințe noi se concentrează cu precădere în municipiul Pitești și în zona periurbană a acestuia. O zonă secundară cu un număr în creștere de locuințe noi este pe cursul superior al Argeșului, în municipiul Curtea de Argeș și comunele din apropierea acestuia (Corbeni, Albeștii de Argeș, Valea Danului, Băiculești), dovadă că fenomenul de periurbanizare există, la o scară mult mai redusă, și în cazul municipiului Curtea de Argeș. Se poate afirma că, pe termen scurt și mediu, aceste tendințe se vor păstra, și locuințele noi din județ se vor construi cu precădere în aceste regiuni, în special în municipiul Pitești și zona sa periurbană (în special în comunele Moșoaia și Bradu și orașul Ștefănești), cu extindere treptată și spre al doilea inel periurban (unde iese în evidență deja de ceva vreme orașul Mioveni), la care se adaugă municipiile Câmpulung și Curtea de Argeș (cu zonele lor periurbane, unde se va construi de asemenea tot mai mult) și orașele Topoloveni și Costești.

Conform datelor de pe platforma TEMPO-ONLINE a Institutului Național de Statistică, la sfârșitul anului 2023 existau 293345 de locuințe în județul Argeș. Distribuția lor în teritoriu reflectă, în bună măsură, distribuția populației (fig. 2.10).

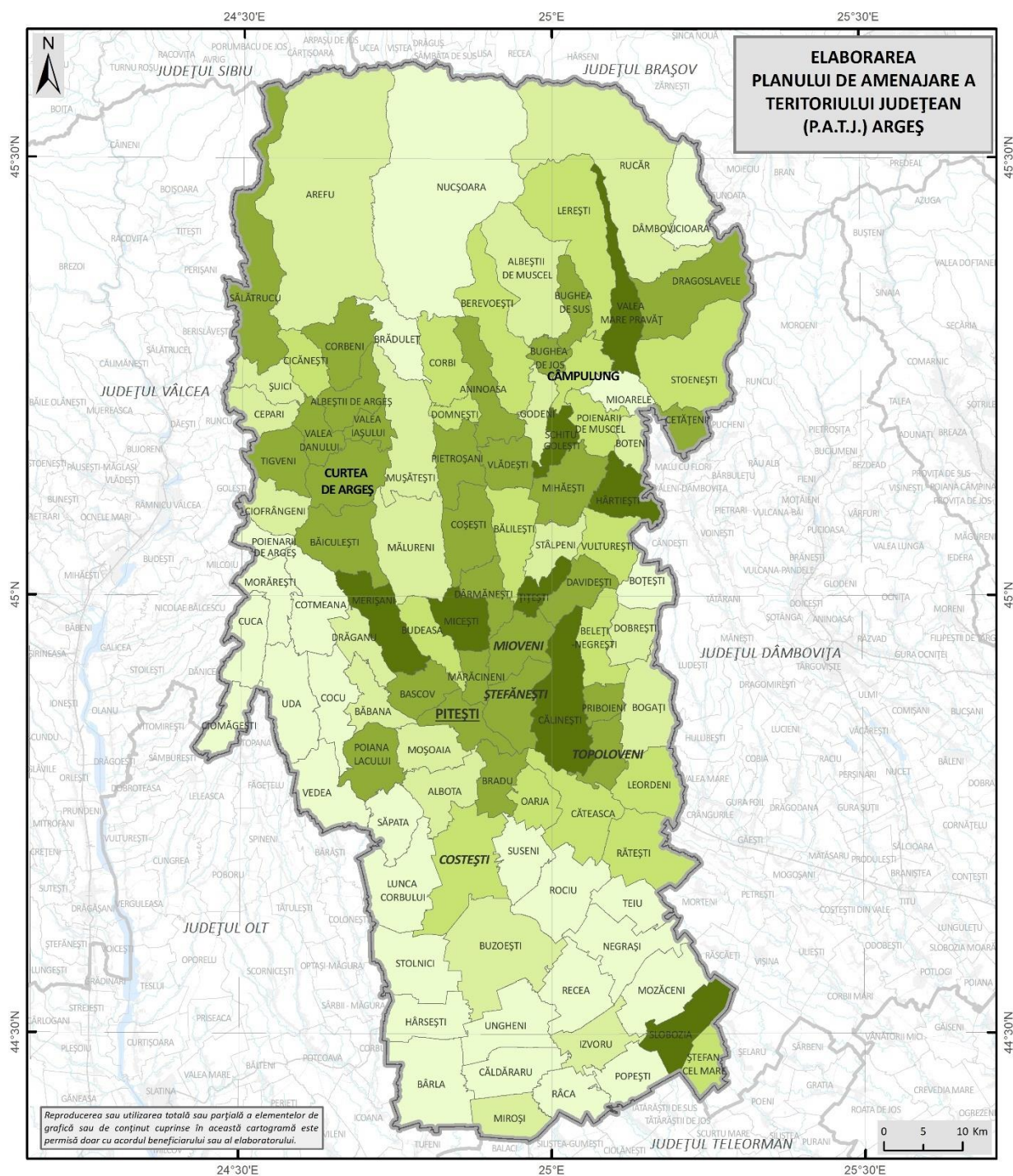
Dintre acestea, o foarte mică parte, doar 1907 (0,65%) sunt locuințe proprietate publică, în vreme ce marea majoritate, 291438 de locuințe (99,35%) sunt proprietate privată. În ultimele decenii, ponderea locuințelor proprietate publică a tot scăzut, de la 4,47% în 1994 (probabil procentul a fost și mai mare în anii anteriori) la doar 0,65% în 2023, în condițiile în care populația a găsit resursele financiare necesare pentru a-și cumpăra locuințele.

Pe fondul declinului demografic din ultimele decenii, numărul total de locuințe a tot crescut, ceea ce a determinat o scădere a numărului de persoane / locuință.

Raportând numărul de locuitori de la 1 ianuarie 2024 la numărul de locuințe de la sfârșitul anului 2023 (31 decembrie 2023), rezultă o medie foarte scăzută, de 2,08 persoane / locuință, la nivelul județului Argeș. Cu toate acestea, o analiză mai detaliată relevă câteva aspecte diferențiate în profil teritorial (fig. 2.11).

Astfel, cele mai ridicate valori se înregistrează în unele unități administrativ-teritoriale din Podișul Getic, precum Țițești (3,11 persoane / locuință, valoarea maximă din județ), Micești, Călinești, Hârtiești, Merișani, orașul Mioveni, Davidești, Mărăcineni, Coșești, Bascov, Mihăești, la care se adaugă alte unități administrativ-teritoriale din Subcarpați, precum Schitu Golești (2,85 persoane / locuință), Valea Mare Pravăț, municipiul Curtea de Argeș, Bughea de Sus, Albeștii de Argeș, Corbeni, și izolat din câmpie (Slobozia, Bradu). În municipiul Pitești se înregistrează de asemenea o valoare peste medie (2,26 persoane / locuință), la fel ca și în alte centre urbane (Ștefănești, Topoloveni), în vreme ce la Câmpulung și Costești sunt valori egale cu media (2,08 persoane / locuință).

În general, valori inferioare pragului de 2 persoane / locuință se înregistrează în comune mai îndepărtate de axele principale de transport și de centrele urbane, care au suferit un declin demografic mai semnificativ și unde procesul de îmbătrânire demografică s-a agravat în ultimele decenii, generând, în unele cazuri, un număr tot mai mare de locuințe degradate, abandonate, nelocuite. Doar așa se pot explica valorile foarte mici, chiar subunitare, a numărului de persoane / locuință, ceea ce înseamnă că există mai multe locuințe decât persoane – situație care caracterizează comuna Dâmbovicioara din aria montană (0,98 persoane / locuință). Cifre foarte asemănătoare, chiar dacă ușor supraunitare, se regăsesc și în comuna Uda din Piemontul Cotmeana (1,07 persoane / locuință) și în două comune din câmpie – Teiu 1,14 persoane / locuință și Râca 1,15 persoane / locuință. În toate aceste comune există un număr destul de ridicat de gospodării care nu sunt locuite permanent, probabil doar temporar, iar unele sunt de-a dreptul abandonate și nelocuite.

NUMĂRUL MEDIU DE PERSOANE / LOCUINȚĂ (2023)

Legenda generală

- Limita teritoriului județean
- Limita județelor vecine
- Limita UATB

Legenda specifică

Numărul mediu de persoane / locuință (2023)

- 1 - 1,5
- 1,6 - 1,9
- 2 - 2,1
- 2,2 - 2,5
- 2,6 - 3,1

Fig. 2.11 NUMĂRUL MEDIU DE PERSOANE / LOCUINȚĂ, LA NIVEL DE UAT, ÎN JUDEȚUL ARGEȘ LA SFÂRȘITUL ANULUI 2023.

Sursa: INS – TEMPO-ONLINE (2024)

De asemenea, există un număr destul de mare de persoane vârstnice care locuiesc singure, ceea ce nu este dezirabil din punct de vedere social și medical. Situații similare, chiar dacă nu la fel de grave, sau nu la fel de multe, se regăsesc și în alte comune din regiunea de câmpie (Ungheni, Hârsești, Negrași, Căldăraru, Popești, Stolnici), din Piemontul Cotmeana (Lunca Corbului, Ciomăgești, Cotmeana, Vedea) și din Subcarpați (Brăduleț, Mioarele). Scăderea constantă a populației din aceste comune are drept efect și scăderea numărului de persoane / locuință, în contextul în care locuințele nu "dispar".

Suprafața locuibilă la nivelul întregului județ Argeș însuma 14.198.826 m² la sfârșitul anului 2023. În profil teritorial (fig. 2.12), se observă din nou o suprapunere firească a distribuției suprafeței locuibile cu distribuția populației, respectiv cea a locuințelor. Se evidențiază centrele urbane, în primul rând municipiul Pitești, care dispune de cea mai mare suprafață locuibilă, aproape un sfert din valoarea la nivel județean, urmat de celelalte municipii și orașe și o serie de comune mai mari, între care se evidențiază Moșoaia, Bradu, Bascov și Călinești, a căror suprafață locuibilă depășește cu puțin pe cea a unor orașe mici (Costești și Topoloveni). La polul opus, cele mai reduse suprafețe locuibile se înregistrează în comunele cele mai slab populate din județ (Râca, Ciomăgești, Poienarii de Argeș, Hârtiești, Cicănești, Boțești, etc), în general în extremitățile de sud (zona de câmpie), nord (aria montană și subcarpatică), vest (Piemontul Cotmeana, valea Topologului) și est ale județului (Piemontul Căndești, valea Argeșel).

Raportată la populație, rezultă o suprafață locuibilă medie de 23,25 m²/locuitor la sfârșitul anului 2023, în creștere față de anii precedenți, atât ca urmare a creșterii constante a suprafeței locuibile totale (datorată construcției și finalizării de noi locuințe), cât și ca urmare a scăderii numărului total de locuitori.

În teritoriu (fig. 2.13), există două tipuri de situații cu privire la numărul mediu de persoane / locuință. În general, comunele cu un număr redus de persoane / locuință vor avea valorile cele mai mari ale suprafeței locuibile medii / locuitor. Aceste valori se datorează însă declinului accelerat al numărului de locuitori și faptului că multe dintre gospodăriile sunt de fapt nelocuite, și nu unui aparent surplus de spațiu locuibil care-i revine unui locuitor. Această situație este caracteristică acelor comune din ariile periferice ale județului, precum Dâmbovicioara (59,03 m²/locuitor, valoarea maximă din județ) în aria montană, Brăduleț (43,68 m²/locuitor) în Subcarpați, Poienarii de Argeș, Boțești, Mioarele, Uda, Rucăr, Cotmeana, Nucșoara, etc.

Cealaltă situație se întâlnește în cazul comunelor și orașelor din zona periurbană a municipiului Pitești, unde s-au construit multe locuințe noi, cu suprafețe locuibile mari.

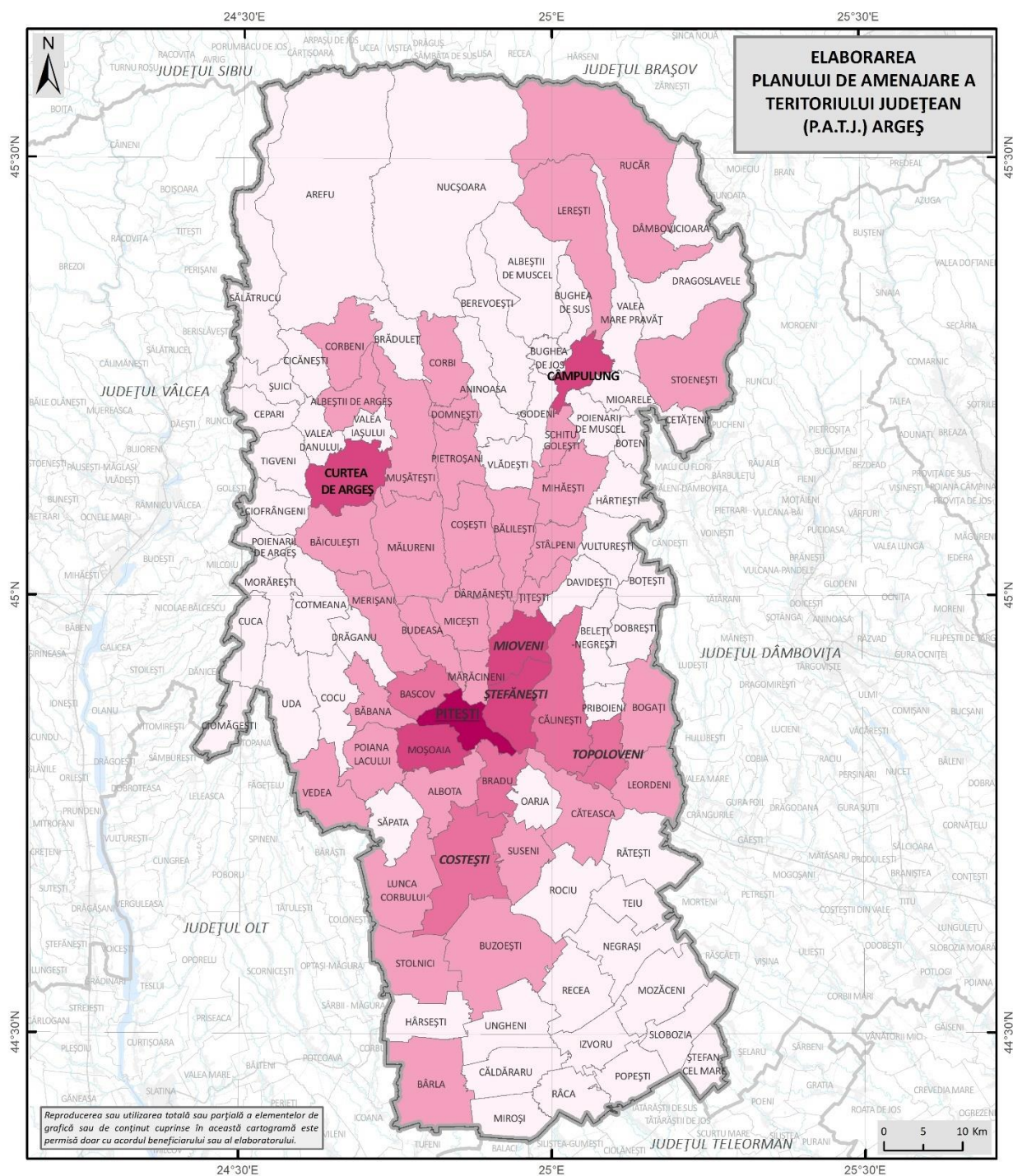

Fig. 2.12 SUPRAFAȚA LOCUIBILĂ, LA NIVEL DE UAT, ÎN JUDEȚUL ARGEȘ LA SFÂRȘITUL ANULUI 2023.
Sursa: INS – TEMPO-ONLINE (2024)

În această categorie intră unități administrativ-teritoriale precum Moșoaia (42,51 m²/locuitor), Albota, orașul Ștefănești, Bradu, Băbana. Municipiul Câmpulung și orașele Costești, Topoloveni și Mioveni au valori apropiate de media județeană. În schimb, municipiul Pitești are în continuare o valoare sub medie (20,60 m²/locuitor), deoarece în acest municipiu în perioada socialistă s-au construit numeroase blocuri de locuințe colective, cu apartamente sau garsoniere având o suprafață mai redusă, și unde s-au "înghesuit" familii întregi, situație care persistă, în unele cazuri, până în prezent.

Valorile minime ale suprafeței locuibile / locuitor se regăsesc în unele comune din Podișul Getic, în special în partea estică a acestuia (Hârtiești 14,90 m²/locuitor, valoarea minimă din județ, Davidești, Țițești, Coșești, Micești), în unele comune din câmpie (Miroși, Slobozia, Ștefan cel Mare), dar și în destule comune din Subcarpați (Tigveni, Cicănești, Sălătrucu, Valea Mare – Pravăț, Schitu Golești, Berevoești, Aninoasa, Bughea de Sus), inclusiv în municipiul Curtea de Argeș (19,73 m²/locuitor).

Situația este foarte diferită dacă se analizează suprafața locuibilă raportată la locuințe. O locuință din județul Argeș are, în medie, 48,40 m², destul de puțin comparativ cu alte județe ale țării. Această valoare se datorează faptului că o bună parte a locuințelor existente în județul Argeș au fost edificate în perioada comunistă, fiind vorba de apartamente sau garsoniere în blocuri cu locuințe colective, și de dimensiuni relativ modeste, destinate în primul rând muncitorilor.

Prin urmare, cele mai generoase locuințe din perspectiva suprafeței locuibile se localizează în zona periurbană a municipiului Pitești (fig. 2.14), unde s-au construit în ultimele decenii locuințe de tip casă / vilă, cu suprafețe locuibile mari, cu un maxim absolut în orașul Ștefănești (75,96 m²/locuință, în medie), urmat de comunele Bradu (75,71 m²/locuință), Bascov (67,18 m²/locuință), Moșoaia (65,81 m²/locuință), Mărăcineni (59,98 m²/locuință), Albota, Dârmănești, Băbana, Budeasa.

O altă regiune cu locuințe cu suprafețe generoase, în medie, este cea carpatică și subcarpatică, unde se evidențiază comune precum Lerești (59,44 m²/locuință, în medie), Pietroșani, Dâmbovicioara, Rucăr, Domnești, Valea Danului.

Dintre centrele urbane, în afară de orașul Ștefănești, se mai remarcă orașul Mioveni, cu o valoare peste medie (53,73 m²/locuință). Municipiile Câmpulung și Curtea de Argeș au valori puțin peste medie (în jur de 49 m²/locuință), iar municipiul Pitești, puțin sub medie (46,66 m²/locuință).

Valorile minime ale suprafeței locuibile medii pe locuință se înregistrează în regiunea de câmpie, cu valori foarte joase la Ungheni (28,84 m²/locuință), Miroși (29,39 m²/locuință), Popești, Căldăraru, Bârla, Râca, Recea, Hârsești, Teiu. Valori reduse ale suprafeței locuibile pe locuință se mai regăsesc izolat și în Piemontul Cotmeana (Uda, Ciomăgești), în Subcarpați (Berevoești, Șuici, Cicănești, Boteni).

În ultimii ani se constată o creștere a valorii suprafeței locuibile / locuință, deoarece locuințele noi au, în majoritatea cazurilor, suprafețe mult mai generoase. Acest aspect diferențiază și mai mult comunele periurbane de celelalte unități administrativ-teritoriale din județ. Pe viitor, se poate prognoza o creștere ușoară a numărului total de locuințe, într-un ritm asemănător cu cel actual, și cu concentrare spațială în municipii (mai ales municipiul Pitești) și zonele periurbane ale municipiilor.

În ansamblu, fondul de locuințe din județul Argeș este destul de învechit și, în anumite cazuri, degradat. Majoritatea locuințelor din județ, atât cele colective (blocurile de apartamente), cât și cele individuale (casele), datează din perioada comunistă și au așadar cel puțin 35 de ani vechime. În ultimele trei decenii, s-au construit relativ puține locuințe noi în județ, care să corespundă unor standarde moderne, actuale, și care să răspundă nevoilor de spațiu și confort ale populației, acestea fiind predominant localizate în municipiul Pitești și zona periurbană a acestuia. Astfel, din punct de vedere al calității vieții, în relație cu fondul locativ, se poate afirma că o bună parte din populația din județul Argeș trăiește în condiții mai mult sau mai puțin asemănătoare cu cele care existau și în perioada comunistă. Având în vedere crizele economice succesive, doar o mică parte din populație și-a permis să aducă modernizări considerabile locuințelor existente, să le renoveze, să ridice standardele de locuire și implicit de viață. Majoritatea populației se mulțumește să își întrețină locuințele la un nivel acceptabil, decent, fără a investi masiv în acestea. Îmbătrânirea demografică contribuie la rândul său la degradarea progresivă a fondului de locuințe. Persoanele vârstnice nu mai au capacitatea fizică și nici pe cea financiară pentru a își renova locuințele, și uneori nici măcar pentru a le întreține, fără un ajutor consistent din partea generațiilor mai tinere sau a comunității locale. Mortalitatea ridicată din anumite arii (îndeosebi cele rurale din extremitatea sudică și nordică a județului) determină o creștere alarmantă a caselor nelocuite, și care, uneori, rămân ani de zile abandonate și într-o stare tot mai avansată de degradare. Multe din aceste case ajung într-un stadiu de pre-colas sau chiar colaps.

3. EVIDENȚIEREA DISFUNȚIONALITĂȚILOR ȘI PRIORITĂȚI DE INTERVENȚIE

3.1 Disfunționalități

Analiza situației existente a reliefat existența unui număr de disfuncționalități din perspectiva rețelei de localități din județul Argeș.

Poate cea mai importantă disfuncționalitate este reprezentată de dezvoltarea inegală a localităților județului, contrastele dintre urban și rural continuând să se accentueze, iar disparitățile regionale continuă să crească. Municipiul Pitești și zona sa periurbană reprezintă o arie de polarizare la nivelul întregului județ, cu o dezvoltare accelerată în ultimele decenii, care se reflectă și într-un nivel de trai superior și standarde de viață mai ridicate ale locuitorilor. Chiar dacă municipiul Pitești în sine a înregistrat un ușor declin demografic, localitățile limitrofe au cunoscut o creștere demografică semnificativă, uneori chiar explozivă în ultimii ani (Ștefănești, Bradu, Moșoaia) pe fondul generalizării fenomenului de suburbanizare și periurbanizare, specific de altfel la nivelul întregii țări. În contrast cu acestea, orașele mai mici (Costești, Topoloveni), precum și majoritatea comunelor, au înregistrat un declin demografic în ultimele decenii. Politica de urbanizare și industrializare din perioada comunistă a avut drept rezultat o creștere demografică semnificativă a centrelor urbane, în paralel cu dezvoltarea urbanistică a acestora, implicând noi cartiere cu blocuri de locuințe, dotări și servicii specifice mediului urban. În schimb, cu excepția câtorva comune din apropierea centrelor urbane, localitățile rurale nu au beneficiat de aceeași atenție din partea autorităților, rezultatul fiind o emigrație masivă spre mediul urban, ceea ce a condus la o contracție semnificativă a resurselor de muncă în mediul rural, la instalarea proceselor demografice de declin și îmbătrânire demografică, care au început astfel în unele sate încă din perioada comunistă. Declinul este cu atât mai accelerat cu cât acestea sunt mai izolate, mai depărtate de un centru urban sau de axă majoră de transport, fiind afectate și de procesul de îmbătrânire demografică. Regiunile cele mai afectate sunt cele de la periferia județului, atât în sud (regiunea de câmpie), cât și în nord (aria montană și submontană), în vest (Piemontul Cotmeana, valea Topolog) și în est (Piemontul Cândești).

Astfel, principalele disfuncționalități sunt de natură demografică, fiind cauzate de declinul semnificativ al populației din majoritatea localităților în ultimele trei decenii. Situația este foarte gravă, reflectând declinul economic din județ din perioada post-socialistă și, cel puțin deocamdată, această tendință de scădere va continua pe termen scurt și mediu, având în vedere că județul se confruntă cu rate negative ale sporului natural și migratoriu. Astfel, majoritatea

satelor din județul Argeș, 348 de așezări rurale (60,2%) se încadrează în categoria satelor mici, foarte mici sau depopulate. Dintre acestea, 268 de sate (46,4% din totalul localităților rurale) sunt mici, deci au o populație între 101 și 500 de locuitori. Există însă și 74 de sate foarte mici (12,8% din totalul satelor), cu o populație cuprinsă între 6 și 100 de locuitori (inclusiv). Aceste sate dețin o pondere destul de mare, fiind mai multe decât satele mari și foarte mari la un loc. Dimensiunea lor demografică redusă reprezintă un motiv serios de îngrijorare, deoarece aceste așezări se află la limita inferioară a subzistenței, fiind, în majoritatea cazurilor, supuse unor fenomene de risc, precum îmbătrânirea demografică, declinul demografic asociat cu cel socio-economic, infrastructura precară, lipsa celor mai elementare dotări, care toate împreună contribuie la o evoluție (sau mai degrabă involuție) de tip spirală negativă, fără oportunități reale de dezvoltare în sistem pe termen scurt. Ele sunt diseminate pe tot cuprinsul județului, dar o concentrare mai mare poate fi distinsă în Piemontul Cotmeana, în comunele Cuca (Măcăi, Stănicei, Crivățu, Bărbălani, Cotu, Voinigeasa, Mănești, Bălțata), Uda (Lungulești, Bădulești, Gorani, Miercani, Braniștea, Greabăn, Dealu Bisericii, Biconești, Dealu Tolcesii), Vedea (Rățoi, Bădicea, Vețișoara, Mogoșești), Cotmeana (Drăgolești, Lintești, Spiridoni, Bunești, Vârloveni, Negești, Săndulești), Ciomăgești (inclusiv reședința acestei comune, satul Răduțești, Păunești, Fedeleșoiu, Bratia, Ciomăgești). La acestea se adaugă izolat sate din zona carpatică (Ciocanu), din Subcarpați (Turburea, Fântânea, Valea Calului, Bădislava, Piatra, etc), din celelalte zone de podiș (Brăteasca, Cișmea, Brânzari, Dealu Frumos, Pițigaia, etc) și chiar din câmpie (Redea, Chirițești). Pe lângă toate acestea, mai există 6 sate (1% din total) pe care le putem considera depopulate. Deși în această categorie ar intra toate așezările rurale cu mai puțin de 6 locuitori, în județul Argeș nu există sate cu 2-5 locuitori, ci un singur sat cu un locuitor (Dumbrava, comuna Bogați, în Piemontul Căndești) și 5 sate fără nici un locuitor, toate localizate în Subcarpați: Bordeieni (comuna Godeni), Aluniș (comuna Mioarele), Bolovănești (comuna Mușătești), Bădila și Ruginoasa (ambele în comuna Valea Iașului).

Declinul demografic se reflectă și în neîndeplinirea criteriilor minimale definite de Legea 351/2001 pentru diferitele ranguri, completată cu Legea 100/2007. Astfel, în conformitate cu datele demografice, municipiile Câmpulung și Curtea de Argeș se află sub pragul demografic (40000 de locuitori) corespunzător rangului de municipiu, iar orașele Costești și Topoloveni au coborât sub pragul demografic menționat de lege (10000 de locuitori) pentru rangul de oraș. Toate aceste centre urbane sunt pasibile de a-și pierde statutul în viitor.

Nu toate orașele din județul Argeș au nivelul de dotare și echipare specific, prevăzut în aceeași lege. Dintre dotările care lipsesc anumitor orașe din județul Argeș se numără: tribunalul

(de fapt, acesta este specific doar reședințelor de județ, și în consecință această cerință este o eroare a legii), spitalul (nu există la Topoloveni), judecătoria (nu există la Mioveni), hotelul (nu apare deloc la Costești, respectiv este subdimensionat față de numărul de 50 de locuri de cazare cerut de lege la Topoloveni), creșa (nu există la Ștefănești și Costești), muzeul (nu există la Costești și Topoloveni), sala de expoziții, etc.

Nu mai puțin de 9 comune (9,5% din totalul comunelor) intră în categoria comunelor mici și foarte mici, având în prezent mai puțin de 1500 de locuitori, care este pragul demografic necesar pentru ca o comună nouă să poată fi înființată. Dintre acestea, 4 comune (Dâmbovicioara, Poienarii de Argeș, Râca și Ciomăgești) au chiar sub 1000 de locuitori, intrând astfel în categoria comunelor foarte mici. Se observă că aceste comune mici sau foarte mici sunt localizate în general la distanță față de principalele axe și coridoare de transport, dar și față de principalele centre urbane, având astfel o conectivitate și o accesibilitate mai redusă, o infrastructură deseori deficitară, o populație îmbătrânită și în declin. La fel ca și orașele menționate mai sus, și aceste comune și-ar putea pierde statutul în viitor.

Din punct de vedere al nivelului de dotare și echipare prevăzut de lege, se constată că, de exemplu, comunele Albeștii de Muscel, Ciomăgești și Râca nu dețin cabinete medicale. Farmaciile și punctele farmaceutice lipsesc în unele comune din aria montană și Subcarpații Getici (Dâmbovicioara, Arefu, Sălătrucu, Bughea de Sus, Bughea de Jos, Cicănești, Șuici, Valea Danului, Godeni, Poienarii de Muscel, Mioarele), Podișul Getic (Poienarii de Argeș, Cotmeana, Drăganu, Băbana, Săpata, Albota, Hârtiești, Vulturești, Davidești, Boțești), și din Câmpia Găvanu-Burdea (Ungheni, Râca, Popești). Comuna Dobrești nu deține bibliotecă. Nu toate comunele mai dispun de un teren de sport amenajat. Situația echipării tehnico-edilitare a orașelor și comunelor s-a îmbunătățit considerabil în ultimii ani, prin implementarea a numeroase proiecte de introducere, extindere sau reabilitare a unor rețelele tehnico-edilitare, dar, în special în mediul rural, se constată că rețelele tehnico-edilitare nu acoperă toată lungimea străzilor, populația este reticentă în a se brânșa la rețelele nou-introduse, costurile mari fiind de natură să sperie populația sărăcită și îmbătrânită din satele de la periferia județului.

În sens exact opus, unele localități periurbane, în special cele din apropierea municipiului Pitești, au beneficiat de o creștere demografică semnificativă în ultimii ani, așa cum este cazul orașului Ștefănești sau a comunelor Moșoaia, Bradu, Bascov, fără ca aceasta să se reflecte și într-o îmbunătățire la fel de semnificativă a gradului de dotare și echipare edilitară a acestor localități. De altfel, fenomenul de periurbanizare nu este vizibil doar în cazul așezărilor periurbane, care au cunoscut o dezvoltare imobiliară accelerată, ci chiar și la periferia centrelor

urbane (mai ales a celor trei municipii), fapt concretizat prin expansiunea constantă și uneori chiar spectaculoasă a suprafețelor incluse în intravilan. Dezvoltarea imobiliară nu a fost însă mereu însoțită și de dotările sociale și comerciale obișnuite în cazul unor noi cartiere de locuințe, astfel că, de multe ori, fenomenul de navetism s-a accentuat și datorită faptului că locuitorii din noile arii rezidențiale au fost nevoiți să se deplaseze în centrul localității sau în alte cartiere pentru cele mai elementare necesități, pe lângă deplasarea zilnică la și de la locul de muncă. De asemenea, noile cartiere rezidențiale nu au beneficiat de fiecare dată de o infrastructură adecvată și nu sunt toate deservite de mijloacele de transport în comun, rezultând o utilizare aproape exclusivă a transportului individual cu mașina, ceea ce generează noi probleme privind traficul (cu ambuteiajele aferente) și poluarea excesivă.

În județul Argeș, există 24 de așezări informale, din care 7 în mediul urban (29,2%) și 17 în mediul rural (70,8%). Suprafața însumată a acestora, din estimări, ar fi de aproximativ 400 de hectare, însumând 1871 unități de locuire și aproximativ 6732 de locuitori.

Fondul de locuințe din județul Argeș este destul de învechit și, în anumite cazuri, degradat. Majoritatea locuințelor din județ, atât cele colective (blocurile de apartamente), cât și cele individuale (casele), datează din perioada comunistă și au așadar cel puțin 35 de ani vechime. În ultimele trei decenii, s-au construit relativ puține locuințe noi în județ, care să corespundă unor standarde moderne, actuale, și care să răspundă nevoilor de spațiu și confort ale populației, acestea fiind predominant localizate în municipiul Pitești și zona periurbană a acestuia. Îmbătrânirea demografică contribuie la rândul său la degradarea progresivă a fondului de locuințe. Persoanele vârstnice nu mai au capacitatea fizică și nici pe cea financiară pentru a își renova locuințele, și uneori nici măcar pentru a le întreține, fără un ajutor consistent din partea generațiilor mai tinere sau a comunității locale. Mortalitatea ridicată din anumite arii (îndeosebi cele rurale din extremitatea sudică și nordică a județului) determină o creștere alarmantă a caselor nelocuite, și care, uneori, rămân ani de zile abandonate și într-o stare tot mai avansată de degradare.

3.2 Priorități de intervenție

Principală prioritate o reprezintă inversarea tendinței de declin demografic, social și economic la nivelul tuturor localităților din județ. În acest sens, o atenție deosebită trebuie acordată centrelor urbane, în primul rând municipiilor Pitești, Câmpulung și Curtea de Argeș, a căror dezvoltare ar trebui să antreneze și restul județului pe o pantă ascendentă. Deocamdată, declinul demografic trebuie în primul rând atenuat, înainte de o inversare a tendinței, prin

aducerea de investitori, crearea unui climat economic sănătos, stimularea mediului de afaceri, care să atragă forță de muncă sau cel puțin să oprească emigrația resurselor de muncă. Centrele urbane din județul Argeș beneficiază deja de dotări și servicii de un nivel acceptabil, dar acestea trebuie permanent îmbunătățite și adaptate la standarde tot mai înalte, iar procesele de revitalizare și regenerare urbană ar fi absolut necesare în viitor. O altă prioritate o reprezintă dezvoltarea echilibrată a centrelor urbane din județ, prin investiții în infrastructura conectivă, dar și prin creșterea gradului de cooperare între centrele urbane.

În mediul rural, Legea 351/2001 a identificat o serie de comune care au înregistrat scăderi demografice semnificative și care ar trebui să beneficieze de acțiuni de sprijin și revitalizare. Acestea sunt împărțite în două categorii, în funcție de procentul în care populația comunei a fost afectată. La nivelul județului Argeș, sunt enumerate următoarele comune care necesită acțiuni de sprijin și revitalizare:

Comune cu scăderi de populație de 30,0-50,0%

1. Bârla
2. Brăduleț
3. Căldăraru
4. Corbeni
5. Cotmeana
6. Dâmbovicioara
7. Hârsești
8. Lunca Corbului
9. Mozăceni
10. Negrași
11. Popești
12. Recea
13. Rociu
14. Sălătrucu
15. Săpata
16. Stolnici
17. Suseni
18. Teiu
19. Uda
20. Ungheni

21. Vedea

Comune cu scăderi de populație de peste 50,0%

1. Arefu

2. Nucșoara

O reactualizare a acestei liste într-un act normativ în conformitate cu datele demografice de la ultimele recensăminte (2002, 2011, 2021) ar fi necesară pentru elaborarea de strategii și politici de redresare și revitalizare a acestor comune, sau a altor măsuri care s-ar putea impune. Chiar și mai important ar fi ca guvernul să acorde într-adevăr prioritate acelor proiecte care vizează în primul rând aceste comune, cele mai afectate de declinul demografic și socio-economic din ultimele decenii.

Tot în Legea 351/2001, în anexe (anexa nr. II, punctele 6.0 și 6.1), sunt precizate și care sunt acele zone lipsite de orașe pe o rază de 25-30 km, "care necesită acțiuni prioritare pentru dezvoltarea de localități cu rol de servire intercomunală". În zona 4, acoperind o bună parte din Câmpia Găvanu-Burdea și alte regiuni, limitrofe acesteia, sunt incluse comune din județele Argeș, Olt și Teleorman. Astfel, din județul Argeș sunt enumerate 13 comune din partea sudică a județului, acoperind o suprafață aproximativă 84586 ha (845,86 km²) și cu o populație care la momentul respectiv era estimată la 42396 locuitori. Trebuie precizat că în prezent populația acestor comune a scăzut considerabil, ca urmare a declinului demografic accelerat pe care l-a suferit această regiune din județul Argeș în ultimele decenii.

Astfel, din județul Argeș sunt enumerate următoarele comune:

Zona 4

Argeș

1. Bârla
2. Căldăraru
3. Hârșești
4. Izvoru
5. Miroși
6. Mozăceni
7. Negrași
8. Popești
9. Recea
10. Slobozia
11. Ștefan cel Mare

12. Teiu

13. Ungheni

La aceste comune ar trebui să fie adăugată, în prezent, și comuna Râca, deoarece la momentul respectiv încă satele acestei comune erau parte din comuna Popești, de care comuna Râca s-a desprins în 2003.

Aceste comune, pe de altă parte, pot fi considerate și ca fiind defavorizate în raport cu restul județului. Localizarea lor la o mai mare depărtare de orașe a determinat și o rată mai ridicată a emigrației în ultimul secol, deoarece distanțele prea mari și infrastructura deficitară nu au permis navetismul, decât în situații rare, astfel că aceste comune au cunoscut un declin demografic mai accentuat și mai profund decât celelalte comune din județ. Reducerea contingentelor de adulți și de tineri a avut repercusiuni în privința ratei natalității, care a scăzut considerabil mai mult decât în alte părți ale județului, iar rata mortalității a crescut, ca urmare a unei ponderi tot mai semnificative a populației vârstnice, mai puțin predispusă la migrație, și care în bună măsură a rămas în aceste localități.

În plus, nu contează de fapt doar distanțele față de centrele urbane, ci și timpii de parcurs și tipul de centre urbane care sunt situate mai aproape. În aceste cazuri, se poate constata că de fapt aceste distanțe trebuie parcurse, în cele mai multe cazuri, pe drumuri secundare, mai greu practicabile și mai slab întreținute, care străbat numeroase localități, ceea ce mărește și mai mult timpii de parcurs. În plus, cele mai apropiate orașe sunt Costești (pentru comunele din partea de sud-vest a județului) și Topoloveni (pentru comunele din partea de sud-est a județului), care sunt ele însele niște orașe mici, cu dotări și facilități specifice acestui tip de oraș, cu zone de influență reduse și oportunități socio-economice limitate. În realitate, raportarea ar trebui să se facă la municipiul Pitești, cel mai dinamic centru urban al județului, și care se află la o distanță aproximativ dublă sau chiar triplă comparativ cu cea calculată față de cel mai apropiat oraș (Costești sau Topoloveni), rezultând așadar o izolare și mai ridicată a acestor comune în raport cu restul județului.

4. PROPUNERI DE ELIMINARE / DIMINUARE A DISFUNCTIIONALITĂȚILOR

Pentru o dezvoltare echilibrată a rețelei de localități din județul Argeș, mai multe propuneri de eliminare sau diminuare a disfuncționalităților prezentate pot fi luate în considerare.

În momentul de față, municipiul Pitești și zona sa periurbană reprezintă polul principal de atracție și totodată de dezvoltare al întregului județ. Această dezvoltare trebuie încurajată, susținută și consolidată și în viitor, cu efecte benefice pentru întreg județul. Obiectivul de a crea un sistem de așezări policentric, coeziv, cu o dezvoltare echilibrată în teritoriu și cu poli urbani bine definiți și interconectați între ei rămâne unul realizabil pe termen mediu și lung, luând în considerare actuala matrice teritorială și tendințele care se manifestă în special în spațiul periurban. Pe de o parte, infrastructura conectivă este în plină dezvoltare, prin prelungirea autostrăzii A1 București – Pitești spre Curtea de Argeș și mai departe spre Sibiu, ceea ce va așeza județul Argeș pe principala cale rutieră care leagă capitala României de Transilvania și Banat, precum și de centrul și vestul Europei. Similar, finalizarea drumului expres DEx 12 Pitești – Slatina – Craiova va transforma municipiul Pitești și zona sa periurbană într-un nod conectiv de maximă importanță la nivel național și regional, care va oferi acces spre și dinspre principalul centru urban al Olteniei (Craiova). O astfel de localizare favorabilă trebuie să rezulte într-o dezvoltare pe termen lung a municipiilor Pitești și Curtea de Argeș, precum și a regiunilor periurbane ale acestora, care sunt deja atractive, dar vor deveni și mai atrăgătoare pentru potențialii investitori. Continuarea drumului expres spre Câmpulung și Brașov ar putea, în viitor, să extindă aceste avantaje competitive și spre partea de est și nord-est a județului, creionând astfel două axe majore de transport, care se intersectează în apropierea municipiului Pitești, reședința județului Argeș.

Pe de altă parte, asistăm la un proces amplu de periurbanizare, care s-a și accelerat în ultimii ani, și care va tinde să se generalizeze și să implice arii tot mai extinse, pe măsură ce infrastructura conectivă se va dezvolta, iar dotările și facilitățile se vor înmulți în mediul rural și chiar a urbanului mic din apropierea municipiilor, în special municipiul Pitești. Deocamdată, procesul de periurbanizare pare să fi implicat doar comunele și orașele din primul inel periurban al municipiului Pitești (Bascov, Moșoaia, Bradu, Mărăcineni, Băbana, Ștefănești), dar deja se resimt influențe ale dezvoltării periurbane și în comunele din al doilea nivel, care include și orașul Mioveni. Pe termen mediu, se poate anticipa că această dezvoltare periurbană se va extinde și mai departe, până la 20-25 km de municipiul Pitești, ajungând și la orașele mici din această sferă

de influență (Costești și Topoloveni), care la rândul lor ar trebui să fie direct impactate și de distanța scurtă față de drumul expres DEx 12 (Costești) și de autostrada A1 (Topoloveni). Dezvoltarea centrelor urbane mijlocii și mici ar răspunde și obiectivului de a decongestiona și deconcentra serviciile din municipiul reședință de județ, Pitești, având drept consecință și o echilibrare a dezvoltării în teritoriu față de reședința de județ.

În mediul rural, există mai multe posibile soluții și măsuri care să vizeze dezvoltarea și pentru reducerea decalajului de dezvoltare dintre urban și rural. Printre acestea se numără investițiile în infrastructura conectivă, deoarece conectarea la oportunitățile oferite de un oraș dinamic și cu funcții complexe reprezintă cea mai viabilă alternativă de supraviețuire și chiar de dezvoltare a localităților rurale, în vederea diversificării profilului funcțional. Investițiile în infrastructura de comunicații și cea tehnico-edilitară ar determina o creștere a nivelului de trai și ar face localitățile rurale mai atractive, chiar și pe cele mai depărtate de centrele urbane. Un obiectiv firesc este și dezvoltarea localităților rurale care ar putea întruni condiții de a deveni centre în teritoriu cu rol intercomunal. Accentul va trebui pus pe dezvoltarea acelor comune situate la o oarecare distanță de centrele urbane, care să poată să își dezvolte propria lor de arie de influență, polarizând astfel un număr mai ridicat de comune înconjurătoare. În baza datelor existente, din perspectivă demografică, socio-economică, și a localizării, comunele care s-ar preta cel mai bine pentru a avea un astfel de rol de deservire intercomunale sunt Rucăr, Domnești și Slobozia. Comuna Rucăr este una dintre cele mai mari din județ, fiind situată în aria montană, pe Culoarul Rucăr – Bran, de-a lungul văii Dâmboviței, regiune unde nu se află nici un oraș în județul Argeș, și care are o importanță strategică majoră nu doar la nivel județean, ci chiar și la nivel național. Comuna Domnești este situată pe Râul Doamnei, la intersecția drumului național DN 73C Câmpulung – Curtea de Argeș cu drumul județean DJ 731 (care urmărește Râul Doamnei). În mod firesc, această comună polarizează deja o bună parte din comunele situate în acest bazin hidrografic, iar acest rol polarizator trebuie consolidat și sprijinit. Comuna Slobozia este cea mai mare comună din sud-estul județului, într-o arie lipsită de orașe pe distanțe destul de mari (peste 25-30 km), a cărei situație a fost descrisă mai detaliat într-un capitol anterior. În această parte de sud a județului trebuie intervenit cu prioritate, deoarece aici se constată cea mai accelerată rată a declinului demografic, însoțită și de alte fenomene de risc din punct de vedere social și economic, pe fondul unei infrastructuri deficitare și a unei calități mai scăzute a standardelor de locuire, precum și un nivel de trai mai redus decât media județeană.

Dintre obiectivele pe termen scurt și mediu, se pot aminti satisfacerea indicatorilor minimali de definire a localităților după rang, prezentate anterior, de către toate localitățile,

precum și reabilitarea, completarea și implementarea în localități a dotărilor cu unități publice cu rol teritorial și a echipării tehnico-edilitare. În viitor, standardele de viață vor depinde tot mai mult de existența acestor infrastructuri tehnico-edilitare și de comunicație, a dotărilor cu rol de servire în teritoriu, a oportunităților sociale și economice din localități.

O amplă reformă administrativă la nivel național ar putea avea drept efecte schimbarea statutului unor unități administrativ-teritoriale care nu mai corespund rangului lor, și care ar putea fi "retrogradate" la un statut inferior, în vederea eficientizării furnizării serviciilor publice. O astfel de reformă ar fi necesară, dar totodată ea trebuie să primească acordul autorităților, dar și al populației locale, ca urmare a voinței exprimate prin referendum local. Alternativ, se pot aplica măsuri care să crească nivelul de dezvoltare și să inverseze trendul demografic negativ actual. În cazul unor comune, una din soluții ar putea fi unificarea administrativă a unor comune învecinate, pentru a depăși pragul demografic stabilit de lege.

Principalele măsuri ar trebui să vizeze modernizarea căilor de comunicație și de acces, în special pentru ariile rurale mai izolate, și menținerea acestora la standarde acceptabile, pentru a permite o bună conectivitate la principalele axe de dezvoltare ale județului și la principalele centre urbane, a căror dezvoltare să antreneze în dinamica lor și spațiile rurale conexe. În felul acesta, în condițiile unei mobilități tot mai ridicate a populației, asigurarea unor condiții de confort și facilități similare cu cele din mediul urban ar putea atrage mai mulți migranți dinspre ariile urbane spre cele rurale, fenomen care este deja vizibil în apropierea municipiilor Pitești, Câmpulung și Curtea de Argeș. Suburbanizarea ar putea avea drept efect o revitalizare a spațiilor rurale din județ pe termen mediu și lung, pe măsură ce acest fenomen va cuprinde spații rurale tot mai largi.

Ținând cont de evoluția pe o pantă ascendentă a prețurilor locuințelor și a chiriilor din municipiul Pitești și din zona sa periurbană, și de limitele care apar cu privire la sustenabilitatea financiară a locuirii în această parte a județului comparativ cu alte regiuni din județ, tinerii ar putea opta pentru o locuință dintr-o localitate mai îndepărtată de municipiul reședință de județ, dacă economiile rezultate din achiziționarea locuinței sau din plata chiriei în aceste localități ar compensa în mod evident cheltuielile de transport spre și dinspre locul de muncă. Telemunca, dezvoltată mai ales în perioada pandemiei, ar putea oferi oportunități nebanuite localităților situate la distanțe mai mari de centrele urbane, în condițiile în care unii angajați nu mai trebuie să fie prezenți fizic (decât în anumite situații sau în anumite zile) la locul de muncă, și pot lucra de acasă. Cu toate acestea, pentru a ca un astfel de angajat să fie dispus să se mute într-o localitate situată la distanță mai mare de locul său de muncă, ar fi absolut necesar ca și condițiile

de locuire să fie la standarde ridicate, accesul spre și dinspre locul de muncă, dar și spre serviciile de bază, să fie unul facil, iar conexiunea la internet să fie rapidă și eficientă. Totodată, autoritățile locale ar trebui să vină în întâmpinarea unor astfel de tineri cu oferte concrete și palpabile, deoarece în prezent tinerii au rețele de comunicare foarte bine puse la punct, și convingerea unui număr oarecare de persoane ar atrage după sine alte persoane.

Îmbunătățirea condițiilor de locuit și creșterea calității locuirii reprezintă așadar și soluții, dar și condiții pentru atragerea unei populații tinere, eventual din alte județe, sau și din zona periurbană a municipiului Pitești care s-ar putea confrunta cu un fenomen de supraaglomerare.

Accesul mai ridicat la locuințe publice ar reprezenta de asemenea o măsură capabilă să dea rezultate cu consecințe atât de natură socio-economică, cât și demografică. Județul Argeș deține destui locuitori aflați la limita sărăciei (sau sub pragul de sărăcie), care trăiesc în condiții insalubre, în locuințe supraaglomerate sau inadecvate, precum cei din așezările informale. Mulți dintre acești locuitori sunt tineri și au sau și-ar dori să aibă, în destule cazuri, un număr ridicat de copii. Un grad mai ridicat de comfort ar contribui la creșterea calității vieții și chiar a ratei natalității, pe de o parte, și ar diminua o serie de fenomene negative, precum mortalitatea infantilă, morbiditatea, abandonul școlar.

5. PROGNOZE, SCENARII SAU ALTERNATIVE DE DEZVOLTARE

5.1 Prognoze

Tendențele actuale la nivelul rețelei de localități din județul Argeș sunt contrastante. Pe de o parte, în municipiul Pitești și zona sa periurbană (în special orașul Ștefănești și comunele Bradu, Moșoaia și Bascov, dar și alte comune din apropiere și orașul Mioveni) se înregistrează fenomene de urbanizare și suburbanizare accelerată, cauzate de o dezvoltare economică și socială semnificativă în ultimii ani, cu efecte vizibile în teritoriu, unele pozitive, altele negative (expansiunea de tip sprawl). Pe de altă parte, cu mici excepții, în restul județului se înregistrează fenomene de dezurbanizare, depopulare și îmbătrânire demografică. Din păcate, aceste tendințe s-ar putea menține și în viitor, conducând la o propagarea unui model de dezvoltare inegală la nivelul județului, dacă nu vor exista intervenții în vederea sprijinului și revitalizării ariilor rurale profund afectate în ultimele decenii, dar și a centrelor urbane mai mici, care au înregistrat un regres în ultimii ani, ca urmare a dezindustrializării.

Municipiul Pitești, cel mai important centru urban al părții de vest a Regiunii Sud – Muntenia, va reprezenta și în viitor principalul nod polarizator al județului, dezvoltarea sa socială și economică fiind esențială pentru întreaga regiune, prin efectele pe care le poate genera la nivelul întregii societăți argeșene. Teritorial, municipiul Pitești este într-o etapă de expansiune urbană, mai greu vizibilă la nivel administrativ, dar care este cât se poate evidentă prin accelerarea și extinderea procesului de suburbanizare la nivelul întregii zone metropolitane și chiar dincolo de aceasta. Acest proces de suburbanizare are drept efect o scădere a populației în centru (municipiul Pitești), care emite populație spre zonele periurbane, dar o creștere semnificativă a populației din comunele și orașele mai mici din zona periurbană, precum Bradu, Moșoaia, Băbana, Mărăcineni, Bascov, Budeasa, Micești, și orașul Ștefănești. Practic, acest fenomen spontan, neplanificat, va conduce pe termen mediu și lung la o unificare a acestor localități cu municipiul reședință de județ, într-o aglomerare urbană de dimensiuni mari, și în care actualele comune și orașe periurbane vor funcționa ca niște cartiere. În funcție și de viitoarele acte normative care vor viza organizarea administrativ-teritorială în România, această comasare *de facto* a unităților administrative de bază din aria periurbană a municipiului Pitești cu acesta va fi transpusă (sau nu) și într-o viitoare organizare administrativ-teritorială.

Fenomenul de suburbanizare se va extinde însă tot mai mult și spre inelele exterioare zonei metropolitane, ajungând să cuprindă, pe termen lung, și orașele Mioveni, Topoloveni sau

Costești, situate la 15-25 km de municipiul Pitești. Practic, viitoarea aglomerație urbană Pitești va cuprinde toate aceste orașe și comunele din jurul municipiului reședință de județ.

În afara zonei centrale a județului, dominată de municipiul Pitești și zona sa metropolitană, municipiile Câmpulung și Curtea de Argeș vor reprezenta principalii poli de creștere din nordul județului, și vor avea un rol important în menținerea unui echilibru în dezvoltarea policentrică a județului și realizarea coeziunii teritoriale. Se va contura astfel un "triunghi strategic" urban al județului, având municipiul Pitești și aglomerația sa urbană în partea centrală a județului, și municipiile Curtea de Argeș și Câmpulung în celelalte două colțuri ale triunghiului, în partea de nord-vest, respectiv nord-est a județului.

Practic, pe termen mediu și lung se poate prognoza o dezvoltare policentrică, având în centru municipiul Pitești cu zona sa de influență tot mai largă (incluzând și orașele Mioveni, Ștefănești, Costești și Topoloveni) și municipiile Curtea de Argeș și Câmpulung în partea de nord-vest, respectiv cea de nord-est a județului, formând așadar un adevărat "triunghi strategic" care va reprezenta motorul de dezvoltare al județului în următoarele decenii. Singura latură mai problematică a acestui triunghi va rămâne, probabil, cea nordică, adică cea care conectează Curtea de Argeș de Câmpulung. De asemenea, acest triunghi nu va include, cel puțin într-o primă fază, extremitățile județului (din toate punctele cardinale), cărora va fi nevoie ca și în continuare să li se acorde o atenție specială, pentru ca și acestea să beneficieze de o dezvoltare similară și echilibrată, în armonie și coeziune cu restul sistemului de așezări.

În afara zonelor aflate direct sub influența acestor centre urbane, este esențial ca unele comune să devină centre cu rol de deservire intercomunal în acele areale lipsite de orașe pe distanțe destul de mari. Deși în acest moment, cele mai mari comune (sub aspect demografic) sunt localizate în special în apropierea celor trei municipii (și mai ales în apropierea municipiului Pitești), ca urmare a fenomenului de suburbanizare, accentul va trebui pus pe dezvoltarea acelor comune situate la o oarecare distanță de centrele urbane, care să poată să își dezvolte propria lor de arie de influență, polarizând astfel un număr mai ridicat de comune înconjurătoare. În baza datelor existente, din perspectivă demografică, socio-economică, și a localizării, comunele care s-ar preta cel mai bine pentru a avea un astfel de rol de deservire intercomunale sunt Rucăr, Domnești și Slobozia. Fără a avea parte de intervenții prioritare din partea statului, comunele situate la distanțe mai mari față de centrele urbane importante și față de axele de dezvoltare vor continua să se depopuleze și vor deveni adevărate "pungi de sărăcie", fiind axate pe activități din sfera sectorului primar (agricultură, pastoralism, silvicultură) sau prelucrare primară a lemnului. Satele mici și foarte mici, cu o populație preponderent vârstnică, își vor continua procesul de

depopulare, și doar în viitorul mai îndepărtat se poate spera la o revitalizare a unora dintre ele, în măsura în care anumiți locuitori din mediul urban vor căuta să se stabilească cât mai "departe de lumea dezlănțuită", în locații relativ izolate

5.2 Scenarii / alternative de dezvoltare

Deocamdată, nu este recomandabil ca vreuna din unitățile administrativ-teritoriale din județul Argeș să fie promovată într-o categorie superioară. Astfel, dintre orașe, singurul care îndeplinește într-o oarecare măsură criteriile pentru a putea fi promovat la statutul de municipiu ar fi orașul Mioveni. Din punct de vedere demografic, acest oraș deja este la un nivel similar cu celelalte două municipii din județ (altele decât reședința de județ), și anume Câmpulung și Curtea de Argeș. Cu toate acestea, orașul Mioveni nu atinge pragul demografic necesar pentru a accede la statutul de municipiu, care, odată cu modificarea Legii 351/2001 prin Legea 100/2007, este de 40000 de locuitori. În plus, orașul nu îndeplinește nici alte criterii necesare pentru a avea statutul de municipiu, având o arie de influență destul de redusă, suprapusă în bună măsură cu zona de influență apropiată a municipiului Pitești. De altfel, distanța foarte mică față de municipiul Pitești este un impediment important, deoarece nu se justifică localizarea unor dotări importante, cu rol teritorial, specifice unui municipiu, în orașul Mioveni, din moment ce ele există deja în municipiul Pitești. Extinderea constantă a procesului de suburbanizare face ca orașul Mioveni să funcționeze tot mai mult ca o așezare de tip "dormitor" pentru o parte a populației care lucrează sau învață în zona metropolitană Pitești, suplimentar funcției sale industriale notorii, ca urmare a prezenței Uzinei de Automobile Dacia. Pe termen lung, evoluția orașului Mioveni va fi tot mai strâns legată de felul în care va evolua în ansamblu aglomerația urbană Pitești, din care acesta face parte.

O situație asemănătoare se înregistrează și în cazul comunelor care ar putea, teoretic, să accedă la statutul de oraș. În momentul de față, singurele comune care depășesc pragul demografic de 10000 de locuitori prevăzut de Legea 351/2001 (modificată de Legea 100 din 2007) pentru a deveni orașe sunt Bascov, Călinești și Bradu, toate localizate în zona periurbană a municipiului Pitești. Aceste comune au peste 10000 de locuitori și e posibil ca ele să crească în continuare din punct de vedere demografic, în special Bascov și Bradu, și de asemenea Moșoaia, care încă nu a atins pragul menționat. Dar, cu toate acestea, această creștere demografică se datorează aproape exclusiv procesului de suburbanizare, care s-a accelerat în ultimele decenii, deci practic creșterea se bazează în bună măsură pe imigrația populației adulte și tinere din municipiul Pitești, care a revitalizat aceste comune. Poate chiar mai mult decât în cazul orașului

Mioveni, aceste comune au în prezent funcții predominant rezidențiale, fiind adevărate cartiere (neoficiale) ale municipiului Pitești și ale altor orașe din apropiere, cum e cazul orașelor Ștefănești și Topoloveni, între care se localizează comuna Călinești. Astfel, funcția această de "localitate-dormitor", semnificativă în cazul satelor aparținătoare de aceste comune, contrastează cu funcțiile urbane pe care un oraș se presupune că ar trebui să le dețină. Astfel, aceste comune nu îndeplinesc majoritatea criteriilor prevăzute de lege pentru a deveni orașe, și nici nu este neapărat de dorit acest lucru, în contextul unei potențiale dezvoltări armonioase și coezive a aglomerației urbane Pitești, din care acestea fac parte, și unde aceste funcții specific urbane ar trebui să fie distribuite echilibrat în teritoriu, și nu concentrate într-o anumită comună sau alta, doar cu scopul îndeplinirii unor criterii. În plus, aceste comune nu și-au creat zone de influență proprii, neavând nici măcar instituții sau dotări cu rol supracomunal.

Dacă promovarea la un statut superior nu este recomandată sau posibilă în actualul context, sunt în schimb destule unități administrativ-teritoriale de bază din județul Argeș care ar putea fi "retrogradate" în cazul promulgării unei legi mai stricte, care să vizeze o amplă reformă administrativă la nivel național. Astfel, în conformitate cu datele demografice, municipiile Câmpulung și Curtea de Argeș se află sub pragul demografic (40000 de locuitori) corespunzător rangului de municipiu, iar orașele Costești și Topoloveni au coborât sub pragul demografic menționat de lege (10000 de locuitori) pentru rangul de oraș. Nu mai puțin de 9 comune (9,5% din totalul comunelor) au în prezent mai puțin de 1500 de locuitori, care este pragul demografic specific comunelor, iar dintre acestea, 4 comune (Dâmbovicioara, Poienarii de Argeș, Râca și Ciomăgești) au chiar sub 1000 de locuitori.

Pentru multe spații rurale, o alternativă viabilă de dezvoltare o reprezintă o bună infrastructură conectivă, mai ales către centrele urbane importante din județ, a căror dinamică pozitivă ar putea antrena și spațiile rurale din vecinătate. Astfel, municipiul Pitești și zona sa periurbană își vor consolida statutul de pol atractor al întregului județ, dar și la nivel regional și chiar național, beneficiind de o localizare optimă, pe principala arteră (autostradă) care leagă capitala țării, București, de centrul și vestul României și de centrul și vestul Europei, având astfel oportunități semnificative de creștere și dezvoltare. Drumul expres DEx 12 (și cel european E574) joacă de asemenea un rol de axă de comunicație și transport, cu conexiune spre Oltenia (Slatina și Craiova) spre vest și sud-vest și spre Brașov spre nord-est, aproximativ perpendicular pe direcția de desfășurare a autostrăzii A1. Aceste două axe majore de dezvoltare trebuie să antreneze în dinamica lor și spațiile rurale înconjurătoare.

Deja se poate constata că localitățile din primul inel periurban al municipiului Pitești sunt foarte bine conectate la municipiul reședință de județ, și beneficiază din plin de un aport semnificativ de populație tânără și înalt calificată, care poate accesa cu relativă ușurință serviciile din municipiu, aducând un plus de dinamism și comunităților în care se integrează. Fenomenul de periurbanizare va continua și în viitor, și va antrena spații tot mai largi, pe măsură ce infrastructura conectivă se va dezvolta și va facilita accesul spre polii atractori (Pitești, Câmpulung și Curtea de Argeș, în principal), și din spațiile rurale mai îndepărtate de acestea. Finalizarea autostrăzii Pitești – Curtea de Argeș – Sibiu și a drumului expres Pitești – Slatina – Craiova va face posibilă o dezvoltare și a spațiilor limitrofe acestora. De altfel, o "emigrare" a procesului de periurbanizare din primul inel periurban înspre al doilea inel periurban al Piteștilor și chiar spre alte zone ale județului se face deja simțită, având în vedere impactul tot mai pronunțat al telemuncii și al posibilității accesării unor servicii de la distanță. Cu toate acestea, atragerea unei populații tinere în mediul rural nu poate fi posibilă fără asigurarea unui nivel de dotare și echipare tehnico-edilitară similar sau măcar apropiat cu cel din mediul urban. Astfel, se consolidează necesitatea ridicării permanente a standardelor de locuire și a nivelului de dotare și echipare tehnico-edilitară a localităților rurale, inclusiv acces facil spre și dinspre locul de muncă, servicii de bază în localitate, conexiune rapidă la internet, servicii de telefonie mobilă.

Se creionează așadar, pe termen lung, un model policentric echilibrat de dezvoltare a rețelei de localități din județul Argeș, având drept efect coeziunea teritorială de durată a teritoriului județean.

SURSE BIBLIOGRAFICE

*** (1954), Indicatorul alfabetic al localităților din R.P.R., Edit. de Stat pentru Literatură Științifică, București.

*** (1987), Geografia României, III, Carpații Românești și Depresiunea Transilvaniei, Edit. Academiei RSR, București.

*** (1992), Geografia României, IV, Regiunile pericarpatiche, Edit. Academiei, București.

*** (2005), Geografia României, V, Câmpia Română, Edit. Academiei, București.

Academia Română (2003), Istoria Românilor, vol. I-VIII, Edit. Enciclopedică, București.

Ciobotea, D. (2013), Harta satelor moșnenești din județele Argeș și Mușcel conform izvoarelor statistice din secolul al XIX-lea, Argesis, Studii și Comunicări, seria Istorie, XXII, Muzeul Județean Argeș.

Decret-lege nr. 38 din 22 ianuarie 1990 privind abrogarea Legii nr. 2/1989 referitoare la organizarea administrativă a teritoriului țării.

Decretul 331 din 19 septembrie 1952 privind modificarea Legii nr. 5 din 1950 pentru raionarea administrativ-economică a teritoriului Republicii Populare Române.

Ielenicz, M., Săndulache, I. (2008), România. Podișuri și dealuri, volumul III, Editura Universitară, București.

Institutul Național de Statistică (2024), Baza de date TEMPO ONLINE.

Legea nr. 5 din 7 septembrie 1950 pentru raionarea administrativ-economică a teritoriului Republicii Populare Române.

Legea nr. 3 din 24 decembrie 1960 pentru îmbunătățirea împărțirii administrative a teritoriului Republicii Populare Române.

Legea nr. 2 din 16 februarie 1968 privind organizarea administrativă a teritoriului Republicii Socialiste România.

Legea nr. 2 din 18 aprilie 1989 privind îmbunătățirea organizării administrative a teritoriului Republicii Socialiste România.

Legea nr. 151 din 15 iulie 1998 privind dezvoltarea regională în România.

Legea 351/2001 privind aprobarea Planului de Amenajare a Teritoriului Național – Secțiunea a IV-a – Rețeaua de localități, cu modificările și completările ulterioare.

Pop, Gr. P. (2006), Carpații și Subcarpații României, Edit. Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca.

Popa, P., Voinescu, S., Dicu, P. (1985), Pitești. Ghid de oraș, Edit. Sport-Turism, București.

Recensământul Populației și Locuințelor (2011), www.recensamantromania.ro

Recensământul Populației și Locuințelor (2021), www.recensamantromania.ro

ANEXE

Populația la nivel de localitate (în conformitate cu datele de la Recensământul din 2021) și rangul fiecărei localități

SIRINF	Numele localității	rang	SIRSUP	Numele UAT	Populație (2021)
13828	Albeștii Pamântenii	IV	13819	Albeștii de Argeș	1838
13837	Albeștii Ungureni	V	13819	Albeștii de Argeș	2017
13846	Brătești	V	13819	Albeștii de Argeș	418
13855	Doblea	V	13819	Albeștii de Argeș	211
13864	Dobrotu	V	13819	Albeștii de Argeș	828
13873	Dumirești	V	13819	Albeștii de Argeș	201
13882	Florieni	V	13819	Albeștii de Argeș	45
13917	Albești	IV	13891	Albeștii de Muscel	928
13926	Cândești	V	13891	Albeștii de Muscel	417
13944	Albota	IV	13935	Albota	2122
13953	Cerbu	V	13935	Albota	766
13962	Frătești	V	13935	Albota	46
13971	Gura Văii	V	13935	Albota	192
13980	Mareș	V	13935	Albota	911
14003	Aninoasa	IV	13999	Aninoasa	1092
14012	Broșteni	V	13999	Aninoasa	403
14021	Slănic	V	13999	Aninoasa	1147
14030	Valea Siliștii	V	13999	Aninoasa	548
14058	Căpățânenii Pământenii	IV	14049	Arefu	544
14067	Arefu	V	14049	Arefu	1058
14076	Căpățânenii Ungureni	V	14049	Arefu	438
14094	Băbana	IV	14085	Băbana	872
14101	Băjănești	V	14085	Băbana	60
14110	Ciobănești	V	14085	Băbana	816
14129	Cotmenița	V	14085	Băbana	343
14138	Groși	V	14085	Băbana	487
14147	Lupueni	V	14085	Băbana	179
14156	Slătioarele	V	14085	Băbana	453
14174	Băiculești	IV	14165	Băiculești	551
14183	Alunișu	V	14165	Băiculești	109
14192	Anghinești	V	14165	Băiculești	285
14209	Argeșani	V	14165	Băiculești	445
14218	Mănicești	V	14165	Băiculești	578
14227	Stejari	V	14165	Băiculești	176
14236	Tutana	V	14165	Băiculești	1474
14245	Valea Brazilor	V	14165	Băiculești	612
14254	Valea lui Enache	V	14165	Băiculești	487
14263	Zigoneni	V	14165	Băiculești	860
14281	Bălilești	IV	14272	Bălilești	471
14290	Băjești	V	14272	Bălilești	976
14307	Golești	V	14272	Bălilești	251
14316	Poienița	V	14272	Bălilești	740

14325	Priboiaia	V	14272	Bălilești	366
14334	Ulița	V	14272	Bălilești	320
14343	Valea Mare-Bratia	V	14272	Bălilești	546
14469	Bârla	IV	14450	Bârla	815
14478	Afrimești	V	14450	Bârla	203
14487	Bădești	V	14450	Bârla	271
14496	Brabeți	V	14450	Bârla	112
14502	Ciocești	V	14450	Bârla	338
14511	Malu	V	14450	Bârla	268
14520	Mândra	V	14450	Bârla	360
14539	Mozăcenii-Vale	V	14450	Bârla	769
14548	Podișoru	V	14450	Bârla	247
14557	Șelăreasca	V	14450	Bârla	151
14566	Urlueni	V	14450	Bârla	549
14575	Zuvelcați	V	14450	Bârla	33
13196	Bascov	IV	13187	Bascov	5163
13203	Brăileni	V	13187	Bascov	608
13212	Glâmbocu	V	13187	Bascov	1014
13221	Mica	V	13187	Bascov	557
13230	Prislopu Mic	V	13187	Bascov	347
13249	Schiau	V	13187	Bascov	869
13258	Uiasca	V	13187	Bascov	1715
13267	Valea Ursului	V	13187	Bascov	878
14361	Zgripcești	IV	14352	Beleți-Negrești	473
14370	Beleți	V	14352	Beleți-Negrești	648
14389	Lențea	V	14352	Beleți-Negrești	245
14398	Negrești	V	14352	Beleți-Negrești	374
14414	Berevoești	IV	14405	Berevoești	1898
14423	Bratia	V	14405	Berevoești	126
14432	Gămăcești	V	14405	Berevoești	1243
14441	Oțelu	V	14405	Berevoești	40
14593	Bogați	IV	14584	Bogați	1475
14600	Bârloi	V	14584	Bogați	258
14619	Bujoi	V	14584	Bogați	371
14628	Chițești	V	14584	Bogați	245
14637	Dumbrava	V	14584	Bogați	1
14646	Glâmbocel	V	14584	Bogați	154
14655	Glâmbocelu	V	14584	Bogați	679
14664	Suseni	V	14584	Bogați	855
14682	Boteni	IV	14673	Boteni	1446
14691	Balabani	V	14673	Boteni	146
14708	Lunca	V	14673	Boteni	435
14717	Mușcel	V	14673	Boteni	89
14735	Boțești	IV	14726	Boțești	753
14744	Moșteni-Greci	V	14726	Boțești	282
13285	Bradu	IV	13276	Bradu	4800
13294	Geamăna	V	13276	Bradu	5232
14762	Brăduleț	IV	14753	Brăduleț	300

14771	Alunișu	V	14753	Brăduleț	12
14780	Brădetu	V	14753	Brăduleț	333
14799	Cosaci	V	14753	Brăduleț	129
14806	Galeșu	V	14753	Brăduleț	430
14815	Piatra	V	14753	Brăduleț	86
14824	Slămnești	V	14753	Brăduleț	81
14833	Uleni	V	14753	Brăduleț	125
14842	Ungureni	V	14753	Brăduleț	82
14860	Budeasa Mare	IV	14851	Budeasa	909
14879	Budeasa Mică	V	14851	Budeasa	865
14888	Calotești	V	14851	Budeasa	699
14897	Gălășești	V	14851	Budeasa	966
14904	Rogojina	V	14851	Budeasa	426
14913	Valea Mărului	V	14851	Budeasa	336
14931	Bughea de Jos	IV	14922	Bughea de Jos	2950
13908	Bughea de Sus	IV	20063	Bughea de Sus	2966
14959	Vulpești	IV	14940	Buzoești	736
14968	Bujoreni	V	14940	Buzoești	148
14977	Buzoești	V	14940	Buzoești	360
14986	Cornățel	V	14940	Buzoești	831
14995	Curteanca	V	14940	Buzoești	302
15000	Ionești	V	14940	Buzoești	607
15019	Podeni	V	14940	Buzoești	288
15028	Redea	V	14940	Buzoești	32
15037	Șerboeni	V	14940	Buzoești	1252
15046	Tomșanca	V	14940	Buzoești	392
15055	Vlăduța	V	14940	Buzoești	108
15073	Căldăraru	IV	15064	Căldăraru	792
15082	Burdea	V	15064	Căldăraru	510
15091	Strâmbeni	V	15064	Căldăraru	762
15117	Vrănești	IV	15108	Călinești	1142
15126	Călinești	V	15108	Călinești	2087
15144	Cârstieni	V	15108	Călinești	695
15135	Ciocănești	V	15108	Călinești	962
15153	Glodu	V	15108	Călinești	285
15162	Gorganu	V	15108	Călinești	975
15171	Radu Negru	V	15108	Călinești	564
15180	Râncăciuv	V	15108	Călinești	362
15199	Udeni-Zăvoi	V	15108	Călinești	717
15206	Urlucea	V	15108	Călinești	629
15215	Valea Corbului	V	15108	Călinești	1397
15224	Văleni-Podgoria	V	15108	Călinești	998
13506	Câmpulung	II	13490	Câmpulung	27274
13515	Valea Rumâneștilor	V	13490	Câmpulung	300
15242	Căteasca	IV	15233	Căteasca	586
15251	Catanele	V	15233	Căteasca	532
15260	Cireșu	V	15233	Căteasca	660
15279	Coșeri	V	15233	Căteasca	279

15288	Gruiu	V	15233	Căteasca	641
15297	Recea	V	15233	Căteasca	523
15304	Siliștea	V	15233	Căteasca	495
15322	Ceparii Pământeni	IV	15313	Cepari	494
15331	Cărpeneș	V	15313	Cepari	473
15340	Ceparii Ungureni	V	15313	Cepari	298
15359	Morăști	V	15313	Cepari	154
15368	Șendrulești	V	15313	Cepari	136
15377	Urluiești	V	15313	Cepari	232
15386	Valea Măgurei	V	15313	Cepari	106
15395	Zamfirești	V	15313	Cepari	7
15411	Cetățeni	IV	15402	Cetățeni	1029
15420	Lăicăi	V	15402	Cetățeni	669
15439	Valea Cetățuia	V	15402	Cetățeni	1034
15457	Cicănești	IV	15448	Cicănești	476
15466	Bărăști	V	15448	Cicănești	887
15475	Mioarele	V	15448	Cicănești	145
15484	Urechești	V	15448	Cicănești	422
15509	Ciofrângeni	IV	15493	Ciofrângeni	976
15518	Burluși	V	15493	Ciofrângeni	300
15527	Lacurile	V	15493	Ciofrângeni	502
15536	Piatra	V	15493	Ciofrângeni	87
15545	Schitu-Matei	V	15493	Ciofrângeni	115
15563	Răduțești	IV	15554	Ciomăgești	72
15572	Beculești	V	15554	Ciomăgești	164
15581	Bratia	V	15554	Ciomăgești	11
15590	Ciomăgești	V	15554	Ciomăgești	57
15607	Cungrea	V	15554	Ciomăgești	182
15616	Dogari	V	15554	Ciomăgești	196
15625	Fedeleşoiu	V	15554	Ciomăgești	59
15634	Giuciani	V	15554	Ciomăgești	102
15643	Păunești	V	15554	Ciomăgești	87
15661	Răchițele de Jos	IV	15652	Cocu	340
15670	Bărbătești	V	15652	Cocu	531
15689	Cocu	V	15652	Cocu	109
15698	Crucișoara	V	15652	Cocu	267
15705	Făcălețești	V	15652	Cocu	222
15714	Greabănu	V	15652	Cocu	56
15723	Popești	V	15652	Cocu	214
15732	Răchițele de Sus	V	15652	Cocu	329
15750	Corbeni	IV	15741	Corbeni	408
15769	Berindești	V	15741	Corbeni	286
15778	Bucșenești	V	15741	Corbeni	741
15787	Oeștii Pământeni	V	15741	Corbeni	1498
15796	Oeștii Ungureni	V	15741	Corbeni	906
15803	Poienari	V	15741	Corbeni	448
15812	Rotunda	V	15741	Corbeni	870
15821	Turburea	V	15741	Corbeni	98

15849	Corbi	IV	15830	Corbi	1310
15858	Corbșori	V	15830	Corbi	664
15867	Jgheaburi	V	15830	Corbi	426
15876	Poduri	V	15830	Corbi	343
15885	Poienărei	V	15830	Corbi	108
15894	Stănești	V	15830	Corbi	569
15910	Coșești	IV	15901	Coșești	960
15929	Jupânești	V	15901	Coșești	1146
15938	Lăpușani	V	15901	Coșești	353
15947	Leicești	V	15901	Coșești	845
15956	Păcioiu	V	15901	Coșești	716
15965	Petrești	V	15901	Coșești	785
15974	Priseaca	V	15901	Coșești	241
13677	Costești	III	13668	Costești	7171
13686	Broșteni	V	13668	Costești	673
13695	Lăceni	V	13668	Costești	156
13702	Pârvu Roșu	V	13668	Costești	598
13711	Podu Broșteni	V	13668	Costești	492
13720	Smei	V	13668	Costești	145
13739	Stârci	V	13668	Costești	225
15992	Cotmeana	IV	15983	Cotmeana	617
16007	Bascovele	V	15983	Cotmeana	101
16016	Bunești	V	15983	Cotmeana	77
16025	Costești	V	15983	Cotmeana	68
16034	Dealul Pădurii	V	15983	Cotmeana	128
16043	Drăgolești	V	15983	Cotmeana	30
16052	Lintești	V	15983	Cotmeana	93
16061	Negești	V	15983	Cotmeana	65
16070	Pielești	V	15983	Cotmeana	139
16089	Săndulești	V	15983	Cotmeana	8
16098	Spiridoni	V	15983	Cotmeana	89
16105	Ursoaia	V	15983	Cotmeana	280
16114	Vârloveni	V	15983	Cotmeana	46
16123	Zamfirești	V	15983	Cotmeana	108
16141	Cuca	IV	16132	Cuca	343
16150	Bălțata	V	16132	Cuca	21
16169	Bărbălani	V	16132	Cuca	50
16178	Cârcești	V	16132	Cuca	228
16187	Cotu	V	16132	Cuca	84
16196	Crivățu	V	16132	Cuca	63
16203	Lăunele de Sus	V	16132	Cuca	161
16212	Măcăi	V	16132	Cuca	90
16221	Mănești	V	16132	Cuca	39
16230	Sinești	V	16132	Cuca	303
16249	Stănicei	V	16132	Cuca	67
16258	Teodorești	V	16132	Cuca	239
16267	Valea Cucii	V	16132	Cuca	107
16276	Vonigeasa	V	16132	Cuca	42

13631	Curtea de Argeș	II	13622	Curtea de Argeș	24841
13640	Noaptea	V	13622	Curtea de Argeș	1136
16338	Dâmbovicioara	IV	16329	Dâmbovicioara	271
16347	Ciocanu	V	16329	Dâmbovicioara	67
16356	Podu Dâmboviței	V	16329	Dâmbovicioara	477
16374	Dârmănești	IV	16365	Dârmănești	875
16383	Negreni	V	16365	Dârmănești	627
16392	Piscani	V	16365	Dârmănești	901
16409	Valea Nandrii	V	16365	Dârmănești	642
16418	Valea Rizii	V	16365	Dârmănești	262
16294	Davidești	IV	16285	Davidești	586
16301	Conțești	V	16285	Davidești	1838
16310	Voroveni	V	16285	Davidești	605
16436	Dobrești	IV	16427	Dobrești	911
16445	Furești	V	16427	Dobrești	739
16463	Domnești	IV	16454	Domnești	3142
16515	Drăganu-Olteni	IV	16506	Drăganu	653
16524	Băcești	V	16506	Drăganu	259
16533	Dumbrăvești	V	16506	Drăganu	458
16542	Prislopu Mare	V	16506	Drăganu	602
16481	Dragoslavele	IV	16472	Dragoslavele	1763
16490	Valea Hotarului	V	16472	Dragoslavele	711
16560	Godeni	IV	16551	Godeni	759
16579	Bordeieni	V	16551	Godeni	0
16588	Capu Piscului	V	16551	Godeni	907
16597	Cotești	V	16551	Godeni	611
16604	Malu	V	16551	Godeni	258
16622	Hârsești	IV	16613	Hârsești	1390
16631	Ciobani	V	16613	Hârsești	348
16640	Martalogi	V	16613	Hârsești	329
16668	Hârtiești	IV	16659	Hârtiești	872
16686	Dealul	V	16659	Hârtiești	348
16702	Lespezi	V	16659	Hârtiești	648
16711	Lucieni	V	16659	Hârtiești	348
16748	Izvoru	IV	16739	Izvoru	2031
16766	Leordeni	IV	16757	Leordeni	1343
16775	Baloteasca	V	16757	Leordeni	114
16784	Băila	V	16757	Leordeni	248
16793	Bântău	V	16757	Leordeni	31
16800	Budișteni	V	16757	Leordeni	225
16837	Cârciumărești	V	16757	Leordeni	207
16819	Ciolcești	V	16757	Leordeni	130
16828	Ciulnița	V	16757	Leordeni	920
16846	Cotu Malului	V	16757	Leordeni	331
16855	Glâmbocata	V	16757	Leordeni	374
16864	Glâmbocata-Deal	V	16757	Leordeni	466
16873	Glodu	V	16757	Leordeni	214
16882	Moara Mocanului	V	16757	Leordeni	158

16891	Schitu Scoicești	V	16757	Leordeni	408
16917	Lerești	IV	16908	Lerești	2237
16926	Pojorâta	V	16908	Lerești	514
16935	Voinești	V	16908	Lerești	1373
16953	Lunca Corbului	IV	16944	Lunca Corbului	616
16962	Bumbueni	V	16944	Lunca Corbului	130
16971	Catane	V	16944	Lunca Corbului	323
16980	Ciești	V	16944	Lunca Corbului	254
16999	Lăngești	V	16944	Lunca Corbului	284
17003	Mârghia de Jos	V	16944	Lunca Corbului	237
17012	Mârghia de Sus	V	16944	Lunca Corbului	176
17021	Pădureți	V	16944	Lunca Corbului	312
17030	Silișteni	V	16944	Lunca Corbului	153
17058	Mălureni	IV	17049	Mălureni	1168
17067	Bunești	V	17049	Mălureni	642
17076	Păuleasca	V	17049	Mălureni	1096
17085	Toplița	V	17049	Mălureni	614
17094	Zărnești	V	17049	Mălureni	949
13374	Mărăcineni	IV	13365	Mărăcineni	3238
13383	Argeșelu	V	13365	Mărăcineni	2084
17110	Merișani	IV	17101	Merișani	697
17129	Borlești	V	17101	Merișani	573
17138	Brăteasca	V	17101	Merișani	90
17147	Capu Piscului	V	17101	Merișani	146
17156	Crâmpotani	V	17101	Merișani	609
17165	Dobrogostea	V	17101	Merișani	944
17174	Malu Vânăț	V	17101	Merișani	883
17183	Vărzaru	V	17101	Merișani	346
17192	Vâlcelele	V	17101	Merișani	222
17218	Micești	IV	17209	Micești	1729
17227	Brânzari	V	17209	Micești	51
17236	Păuleasca	V	17209	Micești	1203
17245	Purcăreni	V	17209	Micești	1627
17263	Mihăești	IV	17254	Mihăești	1311
17272	Drăghici	V	17254	Mihăești	939
17281	Furnicoși	V	17254	Mihăești	821
17290	Rudeni	V	17254	Mihăești	937
17307	Valea Bradului	V	17254	Mihăești	309
17316	Valea Popii	V	17254	Mihăești	904
17325	Văcareia	V	17254	Mihăești	505
17343	Mățău	IV	17334	Mioarele	786
17352	Aluniș	V	17334	Mioarele	0
17361	Chilii	V	17334	Mioarele	94
17370	Cocenești	V	17334	Mioarele	212
17389	Suslănești	V	17334	Mioarele	350
13310	Mioveni	III	13301	Mioveni	23677
13329	Clucereasa	V	13301	Mioveni	339
13338	Colibași	V	13301	Mioveni	2363

13347	Făgetu	V	13301	Mioveni	926
13356	Racovița	V	13301	Mioveni	2012
17405	Miroși	IV	17398	Miroși	1186
17414	Surdulești	V	17398	Miroși	763
17432	Morărești	IV	17423	Morărești	575
17450	Dealul Obejdeanului	V	17423	Morărești	77
17441	Dedulești	V	17423	Morărești	397
17469	Luminile	V	17423	Morărești	188
17478	Măncioiu	V	17423	Morărești	202
17487	Săpunari	V	17423	Morărești	300
17502	Moșoaia	IV	17496	Moșoaia	1324
17511	Bătrâni	V	17496	Moșoaia	245
17520	Ciocăni	V	17496	Moșoaia	682
17539	Dealul Viilor	V	17496	Moșoaia	386
17548	Hințești	V	17496	Moșoaia	977
17557	Lăzărești	V	17496	Moșoaia	175
17566	Smeura	V	17496	Moșoaia	4094
17584	Mozăceni	IV	17575	Mozăceni	1127
17593	Babaroaga	V	17575	Mozăceni	619
17600	Zidurile	V	17575	Mozăceni	166
17628	Vălsănești	IV	17619	Mușătești	359
17637	Bolovănești	V	17619	Mușătești	0
17646	Costești-Vâslan	V	17619	Mușătești	536
17655	Mușătești	V	17619	Mușătești	503
17664	Prosia	V	17619	Mușătești	56
17673	Robaia	V	17619	Mușătești	613
17682	Stroești	V	17619	Mușătești	916
17691	Valea Faurului	V	17619	Mușătești	137
17708	Valea lui Maș	V	17619	Mușătești	60
17717	Valea Muscelului	V	17619	Mușătești	60
17735	Negrași	IV	17726	Negrași	681
17744	Bârlogu	V	17726	Negrași	769
17753	Buta	V	17726	Negrași	162
17762	Mozacu	V	17726	Negrași	299
17780	Nucșoara	IV	17771	Nucșoara	303
17799	Gruia	V	17771	Nucșoara	69
17806	Sboghițești	V	17771	Nucșoara	346
17815	Slatina	V	17771	Nucșoara	504
17833	Oarja	IV	17824	Oarja	2067
17842	Ceaușești	V	17824	Oarja	625
17860	Pietroșani	IV	17851	Pietroșani	1295
17879	Bădești	V	17851	Pietroșani	1574
17888	Gănești	V	17851	Pietroșani	572
17897	Retevoiești	V	17851	Pietroșani	1521
17904	Vărzăroaia	V	17851	Pietroșani	358
13178	Pitești	II	13169	Pitești	141275
18037	Poiana Lacului	IV	18028	Poiana Lacului	1534
18046	Cătunași	V	18028	Poiana Lacului	266

18055	Cepari	V	18028	Poiana Lacului	275
18064	Dealul Oraşului	V	18028	Poiana Lacului	273
18073	Dealul Viilor	V	18028	Poiana Lacului	420
18082	Dinculeşti	V	18028	Poiana Lacului	355
18091	Găleşteanu	V	18028	Poiana Lacului	109
18108	Gărdineşti	V	18028	Poiana Lacului	210
18117	Gâlceşti	V	18028	Poiana Lacului	213
18126	Metofu	V	18028	Poiana Lacului	354
18135	Păduroiu din Deal	V	18028	Poiana Lacului	891
18144	Păduroiu din Vale	V	18028	Poiana Lacului	690
18153	Sămara	V	18028	Poiana Lacului	546
17922	Poienari	IV	17913	Poienarii de Argeş	433
17931	Ceaureşti	V	17913	Poienarii de Argeş	241
17940	Ioaniceşti	V	17913	Poienarii de Argeş	212
17959	Tomuleşti	V	17913	Poienarii de Argeş	37
17977	Poienari	IV	17968	Poienarii de Muscel	1068
17986	Groşani	V	17968	Poienarii de Muscel	652
17995	Jugur	V	17968	Poienarii de Muscel	1054
18000	Şerbăneşti	V	17968	Poienarii de Muscel	22
18019	Valea Îndărăt	V	17968	Poienarii de Muscel	132
18171	Popeşti	IV	18162	Popeşti	271
18206	Palanga	V	18162	Popeşti	160
18215	Purcăreni	V	18162	Popeşti	612
18233	Slobozia	V	18162	Popeşti	557
18251	Priboieni	IV	18242	Priboieni	504
18260	Albotele	V	18242	Priboieni	416
18279	Paraschiveşti	V	18242	Priboieni	622
18297	Pitoi	V	18242	Priboieni	527
18288	Sămăila	V	18242	Priboieni	285
18304	Valea Mare	V	18242	Priboieni	260
18313	Valea Neniei	V	18242	Priboieni	180
18322	Valea Popii	V	18242	Priboieni	480
18224	Râca	IV	20048	Râca	535
18180	Adunaţi	V	20048	Râca	144
18199	Bucov	V	20048	Râca	272
18340	Răteşti	IV	18331	Răteşti	486
18359	Ciupa-Mănciulescu	V	18331	Răteşti	207
18368	Furdueşti	V	18331	Răteşti	476
18377	Mavrodolu	V	18331	Răteşti	142
18386	Nejlovelu	V	18331	Răteşti	258
18395	Pătuleni	V	18331	Răteşti	904
18402	Tigveni	V	18331	Răteşti	306
18420	Recea	IV	18411	Recea	1430
18439	Deagu de Jos	V	18411	Recea	271
18448	Deagu de Sus	V	18411	Recea	433
18457	Goleasca	V	18411	Recea	177
18466	Orodel	V	18411	Recea	119
18484	Rociu	IV	18475	Rociu	403

18493	Gliganu de Jos	V	18475	Rociu	410
18509	Gliganu de Sus	V	18475	Rociu	642
18518	Șerbănești	V	18475	Rociu	843
18536	Rucăr	IV	18527	Rucăr	5115
18545	Sătic	V	18527	Rucăr	144
18563	Sălătrucu	IV	18554	Sălătrucu	1433
18572	Văleni	V	18554	Sălătrucu	538
18590	Mârțești	IV	18581	Săpata	251
18607	Bănărești	V	18581	Săpata	371
18616	Dealul Bradului	V	18581	Săpata	159
18625	Drăghicești	V	18581	Săpata	102
18634	Găinușa	V	18581	Săpata	164
18643	Lipia	V	18581	Săpata	184
18652	Popești	V	18581	Săpata	203
18661	Turcești	V	18581	Săpata	79
18689	Schitu Golești	IV	18670	Schitu Golești	1550
18698	Burnești	V	18670	Schitu Golești	8
18705	Costiță	V	18670	Schitu Golești	143
18714	Lăzărești	V	18670	Schitu Golești	2158
18723	Loturi	V	18670	Schitu Golești	290
18732	Valea Pechii	V	18670	Schitu Golești	534
18750	Slobozia	IV	18741	Slobozia	3921
18769	Nigrișoara	V	18741	Slobozia	288
18787	Stâlpeni	IV	18778	Stâlpeni	1207
18796	Dealul Frumos	V	18778	Stâlpeni	45
18803	Livezeni	V	18778	Stâlpeni	1247
18812	Ogrezea	V	18778	Stâlpeni	412
18821	Oprești	V	18778	Stâlpeni	363
18830	Pițigaia	V	18778	Stâlpeni	15
18849	Rădești	V	18778	Stâlpeni	1129
19123	Ștefan cel Mare	IV	19114	Ștefan cel Mare	1719
19132	Glavacioc	V	19114	Ștefan cel Mare	384
13409	Ștefănești	III	13392	Ștefănești	2939
13418	Enculești	V	13392	Ștefănești	517
13427	Golești	V	13392	Ștefănești	1319
13436	Izvorani	V	13392	Ștefănești	684
13445	Ștefăneștii Noi	V	13392	Ștefănești	3317
13454	Valea Mare-Podgoria	V	13392	Ștefănești	5470
13463	Viișoara	V	13392	Ștefănești	637
13472	Zăvoi	V	13392	Ștefănești	1048
18867	Stoenești	IV	18858	Stoenești	789
18876	Bădeni	V	18858	Stoenești	669
18885	Cotenești	V	18858	Stoenești	832
18894	Lunca Gârtii	V	18858	Stoenești	30
18901	Piatra	V	18858	Stoenești	435
18910	Slobozia	V	18858	Stoenești	378
18929	Valea Bădenilor	V	18858	Stoenești	762
18947	Stolnici	IV	18938	Stolnici	1203

18956	Cochinești	V	18938	Stolnici	411
18965	Cotmeana	V	18938	Stolnici	609
18974	Fâlfani	V	18938	Stolnici	161
18983	Izbășești	V	18938	Stolnici	256
18992	Vlășcuța	V	18938	Stolnici	220
19150	Șuici	IV	19141	Șuici	813
19169	Ianculești	V	19141	Șuici	209
19178	Paltenu	V	19141	Șuici	152
19187	Păuleni	V	19141	Șuici	86
19196	Rudeni	V	19141	Șuici	670
19203	Valea Calului	V	19141	Șuici	95
19016	Suseni	IV	19007	Suseni	543
19025	Burdești	V	19007	Suseni	169
19034	Cerșani	V	19007	Suseni	730
19043	Chirițești	V	19007	Suseni	60
19052	Găleşești	V	19007	Suseni	275
19061	Odăeni	V	19007	Suseni	407
19070	Pădureni	V	19007	Suseni	160
19098	Ștefănești	V	19007	Suseni	108
19089	Strâmbeni	V	19007	Suseni	306
19105	Țuțulești	V	19007	Suseni	396
19221	Teiu	IV	19212	Teiu	1079
19230	Leșile	V	19212	Teiu	197
19258	Tigveni	IV	19249	Tigveni	1574
19267	Bădislava	V	19249	Tigveni	83
19276	Bălilești	V	19249	Tigveni	148
19285	Bălteni	V	19249	Tigveni	214
19294	Bârseștii de Jos	V	19249	Tigveni	694
19301	Bârseștii de Sus	V	19249	Tigveni	324
19310	Blaju	V	19249	Tigveni	27
19329	Vlădești	V	19249	Tigveni	133
19347	Țițești	IV	19338	Țițești	1599
19356	Bucșenești-Lotași	V	19338	Țițești	1185
19365	Cișmea	V	19338	Țițești	69
19374	Valea Mănăstirii	V	19338	Țițești	1355
19383	Valea Stâniei	V	19338	Țițești	1024
13766	Topoloveni	III	13757	Topoloveni	8193
13775	Boțârcani	V	13757	Topoloveni	288
13784	Crintești	V	13757	Topoloveni	361
13793	Gorănești	V	13757	Topoloveni	204
13800	Țigănești	V	13757	Topoloveni	327
19409	Uda	IV	19392	Uda	175
19418	Bădulești	V	19392	Uda	36
19427	Bărănești	V	19392	Uda	148
19436	Braniștea	V	19392	Uda	47
19445	Chirițești	V	19392	Uda	117
19454	Cotu	V	19392	Uda	107
19463	Dealul Bisericii	V	19392	Uda	30

19472	Dealul Tolcesii	V	19392	Uda	20
19481	Diconești	V	19392	Uda	30
19490	Gorani	V	19392	Uda	83
19506	Greabăn	V	19392	Uda	43
19515	Lungulești	V	19392	Uda	33
19524	Miercani	V	19392	Uda	78
19533	Râjlețu-Govora	V	19392	Uda	403
19542	Romana	V	19392	Uda	114
19551	Săliște	V	19392	Uda	236
19579	Ungheni	IV	19560	Ungheni	611
19588	Colțu	V	19560	Ungheni	258
19597	Găujani	V	19560	Ungheni	453
19604	Goia	V	19560	Ungheni	124
19613	Humele	V	19560	Ungheni	611
19622	Satu Nou	V	19560	Ungheni	292
19640	Valea Danului	IV	19631	Valea Danului	1580
19659	Bănicești	V	19631	Valea Danului	174
19668	Bolculești	V	19631	Valea Danului	199
19677	Borobănești	V	19631	Valea Danului	224
19686	Vernești	V	19631	Valea Danului	612
19702	Valea Iașului	IV	19695	Valea Iașului	369
19711	Bădila	V	19695	Valea Iașului	0
19720	Bărbălești	V	19695	Valea Iașului	134
19739	Borovinești	V	19695	Valea Iașului	187
19748	Cerbureni	V	19695	Valea Iașului	454
19757	Mustățești	V	19695	Valea Iașului	723
19766	Ruginoasa	V	19695	Valea Iașului	0
19775	Ungureni	V	19695	Valea Iașului	313
19784	Valea Uleiului	V	19695	Valea Iașului	256
13533	Valea Mare Pravăț	IV	13524	Valea Mare Pravăț	1088
13542	Bilcești	V	13524	Valea Mare Pravăț	169
13551	Colnic	V	13524	Valea Mare Pravăț	128
13560	Fântâna	V	13524	Valea Mare Pravăț	97
13579	Gura Pravăț	V	13524	Valea Mare Pravăț	1461
13588	Nămăești	V	13524	Valea Mare Pravăț	492
13597	Pietroasa	V	13524	Valea Mare Pravăț	241
13604	Șelari	V	13524	Valea Mare Pravăț	335
19800	Vedea	IV	19793	Vedea	692
19819	Bădicea	V	19793	Vedea	100
19828	Blejani	V	19793	Vedea	143
19837	Burești	V	19793	Vedea	129
19846	Chirițești	V	19793	Vedea	170
19855	Chițani	V	19793	Vedea	268
19864	Ciurești	V	19793	Vedea	205
19873	Dincani	V	19793	Vedea	156
19882	Fata	V	19793	Vedea	208
19891	Frătici	V	19793	Vedea	266
19908	Izvoru de Jos	V	19793	Vedea	161

19917	Izvoru de Sus	V	19793	Vedea	190
19926	Lungani	V	19793	Vedea	153
19935	Mogoșești	V	19793	Vedea	44
19944	Prodani	V	19793	Vedea	129
19953	Rățoi	V	19793	Vedea	20
19962	Vața	V	19793	Vedea	211
19980	Vârșești	V	19793	Vedea	135
19971	Vețișoara	V	19793	Vedea	79
20000	Vlădești	IV	19999	Vlădești	2566
20019	Coteasca	V	19999	Vlădești	252
20028	Drăghescu	V	19999	Vlădești	14
20037	Putina	V	19999	Vlădești	146
16720	Vulturești	IV	20055	Vulturești	1984
16677	Bârzești	V	20055	Vulturești	587
16695	Huluba	V	20055	Vulturești	202

Fondul locativ (numărul total de locuințe) la nivel de UAT în anul 2023

UAT	Anul 2023
	Locuințe
	Numar
13169 MUNICIPIUL PITESTI	72588
13490 MUNICIPIUL CAMPULUNG	15746
13622 MUNICIPIUL CURTEA DE ARGES	12390
13668 ORAS COSTESTI	4628
13301 ORAS MIOVENI	13564
13392 ORAS STEFANESTI	7235
13757 ORAS TOPOLOVENI	4068
13819 ALBESTII DE ARGES	2425
13891 ALBESTII DE MUSCEL	777
13935 ALBOTA	2468
13999 ANINOASA	1452
14049 AREFU	1290
14085 BABANA	1556
14165 BAICULESTI	2659
14272 BALILESTI	1965
14450 BARLA	2646
13187 BASCOV	4659
14352 BELETI-NEGRESTI	827
14405 BEREVOESTI	1807
14584 BOGATI	2460
14673 BOTENI	1166
14726 BOTESTI	834
13276 BRADU	4099
14753 BRADULET	1351
14851 BUDEASA	2188
14922 BUGHEA DE JOS	1367

20063 BUGHEA DE SUS	1235
14940 BUZOESTI	2803
15064 CALDARARU	1485
15108 CALINESTI	4317
15233 CATEASCA	1763
15313 CEPARI	1180
15402 CETATENI	1263
15448 CICANESTI	954
15493 CIOFRANGENI	1203
15554 CIOMAGESTI	790
15652 COCU	1371
15741 CORBENI	2324
15830 CORBI	1958
15901 COSESTI	2145
15983 COTMEANA	1293
16132 CUCA	1228
16329 DAMBOVICIOARA	853
16365 DARMANESTI	1516
16285 DAVIDESTI	1272
16427 DOBRESTI	935
16454 DOMNESTI	1401
16506 DRAGANU	1082
16472 DRAGOSLAVELE	1124
16551 GODENI	1586
16613 HARSESTI	1539
16659 HARTIESTI	915
16739 IZVORU	1129
16757 LEORDENI	2677
16908 LERESTI	2044
16944 LUNCA CORBULUI	1992
17049 MALURENI	2591
13365 MARACINENI	2307
17101 MERISANI	1834
17209 MICESTI	1781
17254 MIHAESTI	2538
17334 MIOARELE	1064
17398 MIROSI	1200
17423 MORARESTI	1075
17496 MOSOAIA	4894
17575 MOZACENI	1265
17619 MUSATESTI	2221
17726 NEGRASI	1297
17771 NUCSOARA	921
17824 OARJA	1334
17851 PIETROSANI	2356
18028 POIANA LACULUI	2692
17913 POIENARII DE ARGES	643
17968 POIENARII DE MUSCEL	1482

18162 POPESTI	1253
18242 PRIBOIENI	1499
20048 RACA	790
18331 RATESTI	1326
18411 RECEA	1606
18475 ROCIU	1629
18527 RUCAR	3125
18554 SALATRUCU	943
18581 SAPATA	1073
18670 SCHITU GOLESTI	1781
18741 SLOBOZIA	1626
18778 STALPENI	2620
19114 STEFAN CEL MARE	1088
18858 STOENESTI	1958
18938 STOLNICI	1988
19141 SUICI	1267
19007 SUSENI	2038
19212 TEIU	1055
19249 TIGVENI	1514
19338 TITESTI	1675
19392 UDA	1514
19560 UNGHENI	1795
19631 VALEA DANULUI	1261
19695 VALEA IASULUI	1251
13524 VALEA MARE PRAVAT	1565
19793 VEDEA	2270
19999 VLADESTI	1407
20055 VULTURESTI	1341